

ÉXODO

Kub' q'o'n kyaq'in aj Israel kuj toj tnam Egipto

1 Atzin kyb'i aj Israeljo lo, a i xi' tuk'a Jacob toj Egipto, teyilix te junjun tze'nkux kyb'aj toj kyja i xi'. ²Rubén, Simeón, Leví, Judá, ³Isacar, Zabulón, Benjamín, ⁴Dan, Neftalí, Gad ex Aser. ⁵Atzi'n kyb'aj xi' tu'n kykyaqilxa, oxk'al laj (70), a tyajil Jacobqa. Ante José, Egiptotaq ta'ye te'. ⁶Tej tb'et q'ij, b'e'x kyim José, ex jniqa' terman, exqatzi'n xjal ite'taq tojjo tq'ijil ikyjo. ⁷Me ayetzin kye aj Israel, i ul txqan kyk'wal, chmetx txqan kyb'aj, ten txqan kyipin, ex b'e'x kub' noj twutz tx'otx' te Egipto kyu'n. ⁸Tej tb'et q'ij, ok juntl nmaq kawil toj Egipto, a nya ajtzq'intaq José tu'n, ⁹ex xi' tq'ma'n te ttanmin kyjalu'n: Kyka'yinxji'y tnam te Israel, nimx kyb'aj ex kyipin tze'nkuljo qe. ¹⁰Atzi'n ja'lin, txi qka'yin tumil kyij, tu'n mina chmetil txqantl kyb'aj, qu'n akuxit tz'ok q'oj, b'e'xla k-okil kymujb'in kyib' kyuk'a qajq'oj tu'n kyok meltz'aj b'ujil q'ij, ex b'e'xla kchi elix oq tojjo tx'otx' lo. ¹¹B'e'xsin ok kyq'o'ntz junjun nejenel kyij aj Israel tu'n kykub' yajin toj kuj aq'untl. Jaw kyb'inchin aj Israel kab'e nmaq tnam te Faraón te k'ub'l twutz awa'l, jun te' Pitom tb'i, ante' juntl Ramesés. ¹²Me atzi'n tze'n ntzyet kyyajajtz, noqx kyja' chmetix kyb'aj, ex noq xi kyslaminx kyib', tu'ntzintzjo i tzaj xob'x aj Egipto kye aj Israel. ¹³Tu'mpetzi'n i kub' q'o'n aj Israel aq'nil kyu'n aj Egipto toj kuj aq'untl, ¹⁴ex tzyet kyyajajtz toj kuj aq'untl, tun kyb'inchin xoq'l ex xkyaqloq', ex jni' aq'untl toj koj'b'il. Tkyaqiljo aq'untl nkub' kyq'o'ntaq aj Egipto kye aj Israel kujxixtaq. ¹⁵Xi tq'ma'n nmaq kawil te aj Egipto kye' kab'e yoq'il Sifra ex Fúa, aj Hebreyya kyjalu'n: ¹⁶Ajtzin kyxi'y lolkye' qya aj Hebreyya, aj kyjaw q'i'n tuk'a kyal, kyka'yinka ti' kyqab', qatzin qa q'a s-ul, kyb'ionqeku'y, ajtzin qa txin, kyq'onkja tun tanq'in. ¹⁷Me b'e'x tzaj kyxob'iljo yoq'il twutz Dios, ex mixa kub' kyb'inchinil tzenku' tq'ma nmaq kawil kye, tu'ntzintzjo i kyij q'o'n jniqa' q'a tu'n kyanq'in. ¹⁸B'e'xsin i xtaj q'olb'aj kyej yoq'il tu'n nmaq kawil ex xi' tq'ma'n kye kyjalu'n:

—¿Tiqu'nil xkub' kyb'inchinji'y ikyjo, a ma chi kyij kyq'o'nji'y q'a tu'n kyanq'in? ¹⁹Atzin kye yoq'il xi kytzaq'b'in te Faraón kyjalu'n:

—Ayetzi'n qya aj Hebreyya mikyxeqa' tzenqeku' qya aj Egipto, qu'n ma tb'anil qyaqex, a na'mxtaq qkani'n mojjilkye, otaq tz'anq'inl kyal. ²⁰Ox tzalajx Dios kyij yoq'il, ex ikytzin chmeta kyb'aj aj Israeljo, ex noqx kyja' tena nimx kyipin. ²¹Noq tu'n kyxob'iljo yoq'il tzaj twutz Dios, i kub' tky'iwlén Dios tu'n tchmet kyal. ²²Xitzin tq'ma'n Faraón kye txjalil kyjalu'n: Kykyaqiljo k'wal q'aaq nchi ul itz'ja, kyxonqixa toj nim a', me ayetzin kye' txinqa, kyq'onqekja tu'n kyanq'in.

Titz'jlen Moisés

2 Attaq jun ichin aj Leví, ok meje tuk'a jun qya tyajilx Leví. ²Ok tz'aq taljo qya lo, ex ul itz'ja jun tq'a. Tej tok tka'yin, tb'anilxjo q'a tuk'a ka'yin, b'e'xsin xi tewintz oxé xjaw. ³Me mixa b'antel tewinte ila' q'ij, tu'ntzintzjo kub' tb'inchin jun chi'l tuk'a ajlaj, ok tb'akin q'ol ti'jela ex tojila tu'ntzin mi tz'okxa a' toj, ex kux tq'o'n tal tne'x toj, exsin xi'tz q'olte toj tqan ajlaj tojjo nim a' Nilo tb'i. ⁴Ex kyij q'o'n jun ttzikyjo tal ne'x naqchaq, te ka'yilte qa ti'kutaq xb'ajte. ⁵Tej tku'xjo ttxin Faraón bañaril tzi nim a' kyuk'a taq'nil, nchi b'ettaqjo taq'nil ttziyile a', tej txi tka'yin ttxin Faraón jun chi'l tokxtaq

toj tqan ajlaj, b'e'xsin xi tchq'o'ntz jun taq'nil tu'n t-xi' q'ilte. ⁶Tej tjaw tq'o'n ex kux tka'yin ne'x tzunx n-oq'xtaq, b'e'x tzaj cho'n tanmin ti'j, ex tq'ma kyjalu'n: Jun kyk'wal aj Hebreyya te' lo. ⁷Xitzin tq'ma'n txin a ttziky ne'x te tk'wal Faraón kyjalu'n:

—¿Tajtzin tu'n nxi'y q'olb'ilte jun qya aj Hebreyya tun tjaw tch'iysi'n ne'x lo te tey? ⁸Ante' tk'wal Faraón xi ttzaq'b'in te kyjalu'n:

—Kux txi'tza q'olb'ilte. B'e'xsin xi' te' txintz qolb'ilte tnana ne'x. ⁹Xitzin tq'ma'n tk'wal Faraón te tnana ne'x kyjalu'n:

—Q'inxjiy tal ne'x lo tjay exsin ch'iysinkstza te we'y, k'a' txi nchjo'n te twi' tk'u'j. B'e'xsin xi q'i'n tal ne'x tun tnana tu'n tok tka'yin. ¹⁰Tej tch'iyyo tal ne'x, xtaj aq'b'aj te tk'wal Faraón, b'e'xsin ok tq'o'ntz te tal, ex ok tq'o'n tb'i te Moisés^a qu'n tq'ma kyjalu'n: Tu'n toj a' xjatza wu'n.

Etz oq Moisés toj tnam te Egipto

¹¹Jun q'ij, tej otaq ch'iy Moisés, etz lolkye' txjalil nchi aq'nintaq. Ok tka'yin qa jun tij kujxjo aq'untl tkub'taq kyib'aj, ex tlonte jun aj Egipto otaq tz'ok lipin b'yo'lte' jun aj Hebreyya, a txjalil. ¹²Xitzin ka'yin Moisés ti'jela, ex tej tlonte qa mix a'ltaq jun nka'yin ti'j, b'e'x kub' tb'yo'n Moisésjo aj Egipto, ex kux tmaq'u'n tjaq' tz'awin. ¹³Tojtzin juntl q'ijtz, etz majl lolkye, ex tlontil kab'e aj Hebreyya nchi b'ujintaq, ex xi tqanin te' nb'yonktaq ti'j tuk'a kyjalu'n:

—¿Tiqu'nil n-ok tb'yo'njiy txjalila? ¹⁴Antetz tzaj ttzaq'b'in kyjalu'n:

—¿Ankye te s-ok q'onte te nejenel ex te kawil qib'aja? ¿Qape tajnaja tu'n nkub' tb'yo'n tzenku' aj Egipto kub' tb'yo'n? B'e'xsin tzaj xob' Moisés, ex tq'ma toj tanmin kyjalu'n: ¿Man tz'el tqaniltz ajqa ayi'n x'in kub' b'yonte' aj Egipto? ¹⁵Tej tb'inte Faraónjo il otaq b'aj, b'e'x ok tq'o'n tilil tu'n tkub' b'yet Moisés, me ante Moisés b'e'x oq te' twutz Faraón, ex b'e'x xi' najal toj ttx'otx' Madián. Tej tkanin antza, kub' qe tzi jun xoch. ¹⁶Ante' tpale Madián, ite'taq wuq ttxin, ayetzin otaq che'xjo q'a'yil tu'n txi kyq'o'n kyk'wa' trit kytata. ¹⁷Me nchi kaninkutaq junjun kyik'lel, ex i ok ten lajolkye' txin tu'n mi chi q'ayinil, ante Moisés b'e'x jaw we' te' klolkye, ex jatz ti'n a' te kyk'wa' kyrit. ¹⁸Tej kykani'n txin tja Rehuel, a kytata, tzaj tqanin kye kyjalu'n:

—¿Tiqu'nil liwe xi ula ja'lin? ¹⁹Ankyetz xi kytzaq'b'in kyjalu'n:

—Jun ichin aj Egipto s-el klonqe'y kye jun ch'uq kyik'lel, ex ma jatz ti'n a' ex ma txi tq'o'n kyk'wa' rit. ²⁰Ante Rehuel xi tq'ma'n kye ttxin kyjalu'n:

—¿Nta'tzi'n xjalitz? ¿Tiqu'nil xkyij kytzaqpi'n tjunalx? Kyq'olb'inta tu'n twa'n. ²¹Ex tziye Moisés tu'n tkyij najal toj tja' ichin anetzi'n, ex xi tq'o'n Rehuel Séfora, a ttxin te t-xu'jél Moisés. ²²Ex ul itz'ja jun tq'a qya lo, ex ok tq'o'n Moisés tb'i te Guersón, qu'n tq'ma kyjalu'n: «B'etin xjalqi'n tojjo tx'otx' lo». ²³Tej tb'et q'ij, b'e'x kyimjo nmaq kawil te Egipto, ayetzi'n aj Israel tzunxtaq nxi'x kye toj kuj aq'untl, ex nchi kub'sintaq kywutz, ex japen tajq'ojil kywi' twutz Dios, tu'njo kuj aq'untl tkub'taq kyib'aj. ²⁴Tzajtzin tb'i'n Diosjo tajq'ojil kywi', ex b'e'x tzaj tna'n tyol, a kyij b'ant ti'j tuk'a Abraham, Isaac ex Jacob. ²⁵Ikytzin i tzaj tka'yina Diosjo aj Israel, ex b'e'x i tzaj tb'i'n.

^a2:10 Atzi'n tz'elpina' b'ib'aj Moisés toj yol hebreyya: Toj nim a' xjatza

Tej ttzaj q'olb'in Moisés tu'n qMan Dios

3 ¹ Kyik'leltaq te Moisés kyil'j trit Jetró, a jib'ilte, a paletaq te Madián. I xi ti'n rit toj tzqij tx'otx', tu'n tkanin tzma tx'e' wutz Horeb tb'i, a wutz te Dios. ² Antza kub' tyek'ina t-ángel qMan Dios tib' twutz toj jun tqan tx'i'x njulintaq tu'n q'aq'. Xi tka'yin Moisésjo tqan tx'i'x tzunx njulinxtaq tu'n q'aq', ex mixja' nkub'e b'ajataq. ³ Tq'matzin Moisés toj tanmin kyjalu'n: Ma chinkx we' lolte' a ma tz'ok yek'in toj nwutza, tu'n mixja' nkub'e b'aja' tx'i'x tu'n q'aq'. ⁴ Tej tlonte qMan Dios xi laq'e Moisés ka'yilte, b'e'x tzaj tq'olb'in Dios toj tqan tx'i'x, ex tq'ma kyjalu'n:

—Moisés, Moisés. Ante Moisés xi ttzaq'b'in kyjalu'n:

—Luqi'n lo. ⁵ Xitzin tq'ma'ntz te kyjalu'n:

—Mi' tzaj laq'ey, q'inqemil txjab'a kyil'j tqan, qu'n atzi'n tx'otx' ja' wa'liy, xjanxix te'. ⁶ Ex tq'mal kyjalu'n:

—Ayin weji'y Dios te t-xe'chila, Dios te Abraham, te Isaac, ex te Jacob. B'e'x xi tewin Moisés twutz, qu'n b'e'x tzaj t-xob'il tu'n txi ka'yin ti'j Dios. ⁷ Ex tq'mal qMan Dios kyjalu'n:

—Ma nlontejy' jni' yajb'il n-iky'x kyu'n ntanmi'n toj tnam te Egipto, ex ma nb'iji'y tq'ajq'ojil kywi' tu'n tok kylajchajtz kyu'n ka'yil aq'untl, ex ma tz'el nniky'a ti'l'jo n-iky'x kyu'n.

⁸ Tu'npetzi'n ma chin k'u'la klokye toj kyq'ob' aj Egipto, tu'n kyetz wi'n tojjo tx'otx' lo, ex tu'n kyxi wi'n toj jun tx'otx' tb'anilx ex matij twutz, a ja' noqx jni'x niky'b'il toj, a kytx'otx' aj Cananey, aj Hetey, aj Amorrey, aj Ferezey, aj Hevey exqatzin aj Jebusey. ⁹ Atzi'n ja'lin, ma jawiljo tq'ajq'ojil kywi' aj Israel nwutza, ex ma nlontejy' jni' yajb'il n-iky'x kyil'j kyu'n aj Egipto. ¹⁰ Tu'mpetzi'n kux txi'y ja'lin, qu'n kxel nchq'o'n twutz Faraón tun tetz ti'njiy ntanmi'n Israel toj tnam te Egipto.

¹¹ Xitzin ttzaq'b'in Moisés te Dios kyjalu'n:

—¿Tiqintzi'n, tu'n nkanin twutz Faraón, ex tu'n kyetz wi'nji'y aj Israel toj tnam te Egipto? ¹² Ante Dios tzaj tq'ma'n te kyjalu'n:

—Twuzzix we'y, ok kchin temb'ila tuk'iy, ex atzi'n lo k-ajb'il te jun techil tetey, qa ayi'n nchin xi smantiy: Aj tetz ti'n ntanmi'n toj Egipto, kchi k'ulila nwutza twi'l'jo wu'tz lo. ¹³ Ante Moisés xi ttzaq'b'in te Dios kyjalu'n:

—Ajtla nkani'n kywutz aj Israel, exsintla aj txi nq'ma'ntza kye kyjalu'n: A Dios te kyxe'chila ma tzaj chq'onte we' kyuk'i'y. Ajtzentla ttzaj kyqanin we'y kyjalu'n: ¿Titzin tb'it? ¿Tin wetza kxel ntzaq'b'in kye? ¹⁴ Ante Dios tzaj ttzaq'b'in te Moisés kyjalu'n:

—AYIN WEJI'Y A AYINXA. Ex tq'mal kyjalu'n:

—Iky kxel tq'ma'nejy kye aj Israel kyjalu'n: A AYIN WEJI'Y saj chq'onte we' kyuk'i'y. ¹⁵ Ex tzaj tq'ma'n Dios te Moisés kyjalu'n:

—Iky kxel tq'ma'nejy kye aj Israel kyjalu'n: A qMan Dios , a Dios te kyxe'chila, ex Dios te Abraham, te Isaac ex te Jacob, ma tzaj chq'onte we' kyuk'i'y. Atzin nb'iji'y kyjel te junmajx, ex a nb'iji'y tu'n ttzaj kyna'n jni' kyk'wala chi ul itz'ja kyil'jb'inx'i'y. ¹⁶ Kux txi'y, chmonqekjiy nejenel kye aj Israel, exsin q'manxtza kye kyjalu'n: Ajo qMan Dios , a Dios kye kyxe'chila, a Dios te Abraham, te Isaac ex te Jacob, a xkub' tyek'in tib' nwutza ex saj tq'ma'n kyjalu'n: Luqin we' nchin ka'yin kyil'ja, ex ma nlontejy' jni' n-ok b'inchin kyil'ja kyu'n aj Egipto. ¹⁷ Ex ma tq'ma qa kchi elitz q'i'n tu'n tojjo yajb'il tkub' kyib'aja kyu'n aj Egipto tu'n kyxi q'i'n tu'n toj kytx'otx' aj Cananey, aj Hetey, aj Amorrey, aj Ferezey, aj Hevey ex aj Jebusey, a tb'anil tx'otx', a ja' noqx jni'x niky'b'il toj. ¹⁸ K-okil b'i'n te kyu'n nejenel, ex kxe'la ky'uk'a twutz nmaq kawil te Egipto, ex kxel kyq'ma'n te kyjalu'n: A qMan Dios, a Dios

kye aj Hebrej, ma kub' tyek'in tib' qwutza. Tu'mpetzi'n qo xe'l qe' ja'lin, oxo q'ij toj tzqij tx'otx', patil qoyaja twutz Dios Mamb'aj, a Dios te qe'y. ¹⁹ B'i'nl we' wu'n, qa nlay chi etz tzaqpi'n tu'n nmaq kawil te Egipto, qa mi xi nyek'in wipi'n te. ²⁰ Me k'wel nyek'inx we' wipin ex kchi okil nb'yo'nji'y jni' aj Egipto kyuk'a' jni' nb'inchb'i'n kb'antel kyxol, ajtzin tb'ajjo ikyjo, b'e'xpin kchi elitz tzaqpi'n kyetz tu'n. ²¹ Ex k'wel nb'inchin tu'n tten kywenil aj Egipto tuk'a ntanmi'n, tu'ntzin aj tetz, nya noq k-elitz kychle'n kyq'ob' kukxjo, ²² qala' kxel tqanin junjun qya te txjalil, ex kye' qya nchi najan toj kyja, jni' ti'chaqku ti' b'inchinqa tuk'a q'an pwaq ex saq pwaq, ex jni' xb'alín, exsin k-okil kyq'o'ntz kyil'j kyal q'a ex txin. Ikytzin k-elil kyil'neji'y jni' at kye aj Egipto.

Ayejo techil i xi q'o'n te Moisés

4 ¹ B'e'xsin xi ttzaq'b'in Moisés kyjalu'n: —¿Tze'n k-okilatz wu'n ajqa mi xinx nimi'n ex qa mi xín ok b'i'n kyu'n? Yajtzi'n qa xkyq'ma kyjalu'n: Mi' s-el tyek'in te qMan Dios tib' twutza. ² Xi tqanin qMan Dios te kyjalu'n:

—¿Titzin q'in tu'n toj tq'ob'a? Ante Moisés xi ttzaq'b'in:

—Jun tze. ³ Xitzin tq'ma'n qMan Dios te kyjalu'n:

—Lank'inkuy twutz tx'otx'. B'e'xsin kub' tlank'intz twutz tx'otx', ex b'e'x ok te kan. Tej tu'ntaq tel oq Moisés te, ⁴ tzaj tq'ma'n qMan Dios te kyjalu'n:

—Qiminx tq'ob'a exsin tzyu'nkstza tje. B'e'xsin xi tqimin Moisés tq'ob', tej tzyet tu'n, b'e'x el tzeyix toj tq'ob'. ⁵ Ikytzin kxel kynimina', qa ma tz'el nyeky'in wib'a twutza, a ayinji'y Dios te kytata, a Dios te Abraham, te Isaac ex te Jacob. ⁶ Tzaj tq'ma'n majl qMan Dios te kyjalu'n:

—Q'onkx tq'ob'a ja'lin toj txqlo'txa. B'e'xsin okx tq'o'n Moisés tq'ob' toj txqlo'tx, tej tetz ti'n, otaq tz'ok lemtz'aj tx'a'k ti'l' lepra tb'i, tzenku' ta'l che'w sjanin wen. ⁷ Tzaj tq'ma'n majl qMan Dios te kyjalu'n:

—Q'onkx majl tq'ob'a toj txqlo'txa. B'e'xsin okx tq'o'n Moisés tq'ob' toj txqlo'tx, tej tetz ti'nl, otaq tz'el wenix tze'nkux ta'yetaq tchib'jil. ⁸ Qatzin qa mi xkub' nimin kyu'n, exqa mi s-ok b'i'n kyu'n tuk'a' tnejil techil lo, okpin kxel nimintza kyu'n tuk'a' tkab' techil. ⁹ Mejqa mixja'x xi niminy kyu'n kyuk'a' kab'e techil lo, exqa mixja' s-oka b'iniy kyu'n, b'e'xsin k'a' jat' tpu'ntza a' toj nim a', ex k'a' kub' tq'o'n twutz tx'otx', atzi'n a' kjawitz tpu'n toj nim a', b'e'x k-elil chiky'ix twutz tx'otx'. ¹⁰ Xitzin tq'ma'n Moisés te qMan Dios kyjalu'n:

—Ay Tata, mi nb'antix we' nyolin, ex nya tzma ja'lin mi nb'antix we' nyolin tuk'iy, qala' witz'jinx weji'y ikyjo. ¹¹ Tzajtzin ttzaq'b'in qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—¿Ankye s-ok q'onta tzi xjal? Ex ¿Ankye xkub' b'inchinkye' xjal, a mib'en chi yolin, a mib'en chi b'in, jniqa' mox exqatzi'n b'a'n chi ka'yin kywutz? ¿Nyan ayintza, a Dios Mamb'aj? ¹² Atzi'n ja'lin, kux txi'y, qu'n kchin tembila tuk'iy aj tyolin, ex kxel nq'ma'n tey tichaqtzi'n tu'n txi tq'ma'n. ¹³ Xitzin tq'ma'n Moisés te kyjalu'n:

—Ay Tata, chin kub'sin nwutza tey tu'n txi tsma'n juntl xjal te nxela. ¹⁴ B'e'xsin tzaj txqan tq'oj qMan Dios ti'l' Moisés, ex tq'ma kyjalu'n:

—¿Nya'n lu' termantza Aarón, a aj Leví? Ajtzi'n wu'n qa tb'anilx yolin, ex juntl, lu' tz'e'lil k'leltiy, ex ajtzin tiwliy tu'n, okx ktzalajx toj tanmin. ¹⁵ Ay k-yolil tuk'a, ex kxel tq'ma'njiy ti'chaq tu'n txi tq'ma'n, ex kchin temb'ila kyuk'i'y aj kyyoli'n, ex kxel nq'ma'njiy ti'chaq tu'n tkub' kyb'inchin. ¹⁶ A Aarón k-yolil te t-xela twutz tnam, nyakutlaj ajiy k-yolil kye, antetza k-okel tze'n Dios te Aarón. ¹⁷ Me atzi'n tze lo q'ima toj tq'ob'a, qu'n tuk'a kchi b'antela' jni' techil.

Tej taj meltz'aj Moisés Egipto

¹⁸ B'e'xsin meltz'aj Moisés tja Jetro, a jib'ilte, ex xi tq'ma'n te kyjalu'n:

—Ma chinx we' ja'lin tu'n nkani'n kyk'atz nxjalila toj Egipto, tu'n nloni'y qa itz'qex. Ante Jetro tzaj ttzaq'b'in te kyjalu'n:

—Cheb'e txi'tza. ¹⁹ Ex tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés te' ataq toj Madián kyjalu'n:

—Kux meltz'aja Egipto, qu'n o chi kyim kyej xjal, a kyajtaq tu'n tkub' b'yo'n kyu'n. ²⁰ B'e'xsin icy' tk'le'n Moisés t-xul'il ex tk'wal, exsin i jax tq'ub'intz tib'aj jun bur, tu'n kymeltz'aj tzma Egipto, ex majxjo tze qMan Dios xi ti'n toj tq'ob'. ²¹ Ex xi tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Aj tkanin Egipto, k'a' chi kub' b'inchinjiy yek'b'il ðex nyek'i'n tey twutz Faraón, qu'n ayin we' kchin xel tz'uðsinte tanmin, tu'n mi tz'etz ttzaqpi'na tnam. ²² Ante kxel tq'ma'n te Faraón: Chi Dios Mamb'ajjo kyjalu'n: Aye kye aj Israel tnejil nk'wala. ²³ O txi nq'ma'n tey tu'n kyetz ttzaqpi'n tu'n kyxi' k'ulil nwutza, me mi xi etz ttzaqpi'nxa. Tu'mpetzi'n, k-elil wi'n tchwinqil tnejil tk'wala. ²⁴ Tej nchi b'ettaq Moisés toj kyb'e, i kyij ktal jun aq'b'il, antza el tyek'ina qMan Dios tib' te, qu'n tajtaq tu'n tel ti'n tchwinqil Moisés. ²⁵ Me ante Séfora, jaw ti'n jun kchil ab'j, exsin ok tq'o'ntz techil twi' ttz'a'lb'il tq'a, ex xi t-xo'n ttz'umil tchib'jiljo q'a kyxe tqan^b Moisés, qu'n tq'ma kyjalu'n: Twutzxix, nchmil, ma tz'ok techila tu'n tchky'el wala. ²⁶ B'e'xsin el laq'e qMan Dios ti'j Moisés. Tq'matzin Séfora te Moisés kyjalu'n: Twutzxix, nchmil, ma tz'ok techila tu'n tchky'el wala, ex noq tu'n tpajjo s-el qititjo ttz'umil twi' ttz'a'lb'il wala. ²⁷ Xi tq'ma'n qMan Dios te Aarón kyjalu'n: Kux txi'y k'lelte Moisés toj tzqij tx'otx'. B'e'xsin xi'tz k'lelte twi' wu'tz te Dios, tej tel tk'ulb'in, b'ex el tma'tzin. ²⁸ Xi tq'ma'n Moisés te Aarón a'lixjo yol tzaj tq'ma'n qMan Dios te, ex jni'xjo yek'b'il i tzaj q'ma'n te tu'n kykub' b'inchit. ²⁹ I xi'tzin Moisés tuk'a Aarón, ex ok kychmo'n kykyaqil nejenel kyxol aj Israel, ³⁰ ex ok ten Aarón q'malkye' yol i tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés, ex kub' b'inchin' jni' yek'b'il kywutz tnam. ³¹ Tu'n icyjo, b'e'x xi kynimin tnam, tej kyb'inte qa ataq qMan Dios otaq kanin mojikye tojjo jni' yajb'il n-i'kxtaq kyu'n, b'exsin i kub' meje tu'n kyk'ulin twutz qMan Dios.

Tnejil maj i kanin Moisés tuk'a Aarón yolil tuk'a Faraón

5 ¹ Tb'ajlenxi' icyjo, i kanin Moisés tuk'a Aarón yolil twu'tz Faraón ex xi kyq'ma'n te kyjalu'n:

—Chi Dios Mamb'ajjo, a Dios kye aj Israel kyjalu'n: Tzaqpi'metzjiy ntanmi'n tu'n t-xi' icy'sil nintz q'ij we'y toj tzqij tx'otx'. ² Ante Faraón tzaj ttzaq'b'in kyjalu'n:

—¿Ankye' Dios Mamb'aj tu'n tkub' nmimi'n tyol ex tu'n kyex ntzaqpi'n aj Israel? Nya wajtzqi'n we' Dios Mamb'aj, ex nlay chi ex ntzaqpi'n aj Israel. ³ Xitzin kyq'ma'ntz te kyjalu'n:

—A Dios kye aj Hebrej, ma kub' tyek'in tib' qwutza. Tu'mpetzi'n qo xe'la toj jun qb'e'y te oxe q'ij toj tzqij tx'otx', patil qoyaja twutz Dios Mamb'aj, a Dios te qe'y, qu'n qa mina, b'e'x qo tzajil kawil tu'n, tuk'a txqan yab'il mojqqa tu'n qkyima toj q'oj. ⁴ Ante nmaq kawil te Egipto tzaj ttzaq'b'in kye kyjalu'n:

—Moisés ex Aarón, ðtiqunil nchi kub' kywa'b'inji'y tnam toj kyaq'in? Kux che'xa aq'nil. ⁵ Ex tzaj tq'ma'n Faraón kye kyjalu'n:

—Kyka'yinxsi'n, nimx te' tnam tb'aj lo twutz tx'otx', exsin nchi kub' kywa'b'intza toj kyaq'in. ⁶ Tojxjo q'ij anetzi'n, xi

tq'ma'n Faraón kye ka'yil kyaq'in tnam, ex kye' nejenel kyjalu'n:

⁷ —Atzi'n ja'lin, mi txi kyq'o'nla paj kye aj Israel tu'n tb'ant xkyaqloq' tzenku' n-oketaq kyu'n, qala' ayix k'a' che'x jyol paj, ⁸ ex kyinx xkyaqloq'jo tu'n tjatz kyu'n tze'nkuxjo njatzxtaq, ex mi kytziy'y tu'n mi b'ante nyale' kyu'n, qu'n ky'ajqa, ex tu'ntzi'n tzunx nchi kub'sin kywutz kyjalu'n: Qo'qe patil qoyaj twutz qMan Dios. ⁹ Qala' kyja'pe tu'n tkub'e kyetz txqantl kuj aq'untl kywutz, tu'ntzin kyaq'nin ex tu'n mi tz'ok kyq'o'nil kywi' kyil'jo yol, a nya twutzqex. ¹⁰ B'e'xsin i extzjo nejenel kye tnam, exqatzi'n ka'yil aq'untl ex kyq'ma kyjalu'n:

—Chi Faraón kyjalu'n: Mi txi nq'o'n'l we' paj kye'y ja'lin, ¹¹ ayex kye' ma che'x jyol paj ja' tumil kjetila kyu'n, me kyinx kyeji'y kyaq'in tu'n tb'ant. ¹² Xitzin kypa'n aj Israel kyib' jyolte tqan triy tu'n tokin kyu'n te txel paj. ¹³ Ayetzi'n nejenel i ok ten lajolkye' aq'nil kyjalu'n: Il ti'j tu'n tb'ant kyinx kyaq'inji'y junjun q'ij, tzenku' tej nxi q'o'yittaq paj kye'y. ¹⁴ I oktzin ten tnejenel Faraón jub'chilkye' ka'yil kyaq'in aj Israel, a q'o'nkjetaq kyu'n, ex xi kyq'ma'n kye kyjalu'n: ¿Tiqu'nil mi ma jatz xkyaqloq' kyu'n tzenku' neyku, ex tzenku' ewe ex ja'lin? ¹⁵ B'e'xsin i xi' kyej ka'yil kyaq'in aj Israel q'malte te Faraón kyjalu'n:

—¿Tinqu'nil nkub' b'inchinjiy icyjo kyil'j taq'nila? ¹⁶ A nti' paj ntzaj tq'o'n kye taq'nila, exsin ntzaj tq'ma'ntza qe'y tu'n tkub' qb'inchin' xkyaqloq'. Ayetzi'n taq'nila tzunx nchi jub'chajtz, exsin aye t-xjalilta at kypaj. ¹⁷ Tzajtzin ttzaq'b'in Faraón kye kyjalu'n:

—Qala' ky'ajil kye' kyil'j, tu'ntzi'n ntzaj kyq'ma'n kye' we'y kyjalu'n: Qo'qe patil qoyaj twutz Dios Mamb'aj. ¹⁸ Atzi'n ja'lin kux che'xa aq'nil, qu'n mi txi'x te paj kye'y, ex kyinx xkyaqloq'jo tu'n tjatz kyu'n. ¹⁹ B'e'xsin el kyniky'jo ka'yil kyaq'in aj Israel, ti'jjo nya b'a'n tzaj q'ma'n kye, qa ilx ti'j tu'n tjatz kyinx xkyaqloq'jo kyu'n toj junjun q'ij. ²⁰ Tej kyetz twutz Faraón, b'e'x el kyk'ulb'in kyib' tuk'a Moisés ex Aarón, a nchi ayontaq kyil'j pe'n. ²¹ Kyq'matzintzjo ka'yil aq'untl kye kyjalu'n: Axit qMan Dios k'wel kawinkye', qu'n tu'n kypaja ma qo el icy'in tun Faraón ex kyu'n taq'nil, nyakaj ayi'y ma chex q'onta espada toj tq'ob' tu'n qkub' b'yo'n.

Tzaj ttziyin qMan Dios tu'n kyetz aj Israel toj Egipto

²² B'e'xsin jaw na'n majl Moisés b'i qMan Dios, ex tq'ma kyjalu'n: Ay Tata, ðtiqunil ma tzaj tq'o'njiy nya b'a'n tib'aj ttanmin, ex ðti til ðin tzaj tchq'o'n? ²³ Tuk'a wulni'n twutz Faraón tu'n nyoli'n ti'j b'i'y twutz, noqx kyja' ma chi kub' yajinix ttanmin, exsin nti'x ma chi el tklo'n.

6 ¹ Tq'ma qMan Dios te Moisés kyjalu'n: —Okpin ktla'b'iltza ja'lin, a k-okil nb'inchin' ti'j Faraón. Qu'n tuk'a wipi'n chi elitz ttzaqpi'n ex tuk'a tkyaqil wipi'n chi elitz tlajo'n tu'n kyetz toj ttx'otx'. ² Tzaj yolin majl Dios te Moisés ex xi tq'ma'n te kyjalu'n:

—Ayin weji'y Dios Mamb'aj, ³ a kub' nyek'in wib'a te Abraham, te Isaac ex te Jacób tuk'a' nb'i'y Dios, a tkyaqil nb'ant tu'n^c. Atzi'n nb'i'y qMan Dios ^d, a mi'xa xi nq'ma'ni'y kye. ⁴ Ex kyij b'ant nyola kyuk'a, tu'n txi nq'o'nji'y tx'otx' Canaán kye, a tx'otx' ja' itena te b'etin xjal. ⁵ Qu'n nb'iji'y tajq'ojil kyqul kyk'wal aj Israel tej ttzyet kyyajajtz kyu'n aj Egipto, atzi'n ja'lin ma tzaj nna'nji'y nyola xi ntziy'in kye. ⁶ Tu'mpetzi'n q'manxa kye kyk'wal aj Israel kyjalu'n: Ayin weji'y Dios Mamb'aj, a k-elitz q'inkyey' tjaq'jo yajb'il kyu'n aj

^b4:25 kyxe tqan. Ch'imela t-xol tqan.

^c6:3 Dios, a tkyqil nb'ant tu'n: A ntzaj q'onte ky'iw'b'il, tu'ntzi'n tok b'i te Shadai Gn 17:1.

^d6.3 qMan Dios : Yahweh t-xi'l'nin toj hebrej, a xi tq'ma'n te Moisés toj tnejil maj tojjo veres'culo lo.

Egipto. Kchi elitz wi'n tojjo kuj aq'untl ex kchi elitz nkotpi'n tuk'a wipi'n ex tuk'a nkawb'ila kujxix, ⁷ ex kchi okila te ntanmi'n, ayintzin we' chin okil Dios te kye'y. Ikytzin k-elila kyniky'ji'y qa ayinji'y Dios Mamb'aj, a Dios te kye'y, a s-etz q'inkye'y tjaq'jo yajb'il kyu'n aj Egipto. ⁸ Ex kchi xel wi'n tojjo tx'otx', a xi ntziyi'n tu'n txi nq'o'n te Abraham, te Isaac ex te Jacób, ok kxel nq'o'n te kye'y, qu'n ayi'n weji'y Dios Mamb'aj. ⁹ Xitzin tq'ma'n Moisésjo yol lo kye kyk'wal aj Israel, me mi'xa kub' b'i'na kyu'n, tu'n otaq b'aj kyk'uj toj kuj aq'untl. ¹⁰ Tzajtzin yolil qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

¹¹ —Kutxi'y q'malte te Faraón, a nmaq kawil te Egipto, tu'n kyetz tzaqpi'n kyk'wal aj Israel toj ttx'otx'. ¹² Me ante Moisés xi tzaq'b'in te qMan Dios kyjalu'n:

—Mi'pe nchin ok b'i'n we' kyu'n israelitas, ¿tzenten tu'n wok b'i'n tu'n Faraón, a mib'inxix chin yoli'n? ¹³ Tu'tzintzjo tzaj yolil qMan Dios te Moisés ex te Aarón, tu'n txi kyq'ma'n kye israelitas ex te Faraón, a nmaq kawil te Egipto, tu'n tetz ky'i'n kyk'wal aj Israel toj ttx'otx' Egipto.

Kyxe'chil Moisés Ex Aarón

¹⁴ Ayetzin nejeneljo lo, kyxol tyajil aj Israel. Atzin kyb'i tk'wal Rubén lo, a tnejil k'walb'aj te Irsael: Hanoc, Falú, Hezrón ex Carmi. Ayetzin tyajil Rubén. ¹⁵ Ayetzin te Simeón kyb'i tk'wal lo: Jemuel, Jamín, Ohad, Jaquín, Zohar ex Saúl, a taljo qya aj Cananey. Ayetzin te Simeón tyajil. ¹⁶ Ayetzi'n te Leví kyb'i tk'wal lo, tze'nkux kyyajil: Gersón, Coat ex Merari. Atzin tab'q'e Leví japin, ciento treinta y siete ab'q'e. ¹⁷ Ayetzin te Gersón kyb'i tk'wal lo: Libní ex Simeí, tze'nkux kyyajil. ¹⁸ Ayetzin te Coat kyb'i tk'wal lo: Amram, Izhar, Hebrón ex Uziel. Atzi'n tab'q'e Coat japin, ciento treinta y tres ab'q'e. ¹⁹ Ayetzin te Merari kyb'i tk'wal lo: Mahli ex Musi. Ayetzin tyajil Leví tze'nkux kyyajil. ²⁰ Tzaj ti'n Amram Jocabed, a ttiy, te t-xu'jil, ex i ul itz'ja tk'wal ti'j, a Aarón ex Moisés. Atzi'n tab'q'e Amram japin, ciento treinta y siete ab'q'e. ²¹ Atzi'n te Izhar kyb'i tk'wal: Coré, Néfeg ex Zicri. ²² Atzi'n te Uziel kyb'i tk'wal: Misael, Elzafán ex Sitri. ²³ Tzaj ti'n Aarón Elizabet, a tk'wal Aminadab ex terman Naasón te t-xu'jil, ex ti'j i ul itz'je Nadab, Abihú, Eleazar ex Itamar. ²⁴ Atzin kyb'i tk'wal Coré lo: Asir, Elcaná ex Abiasaf. Ayetzin tk'wal Coré. ²⁵ Ante Eleazar, a tk'wal Aarón tzaj ti'n t-xu'jil ky'i'jjo tk'wal Futiel. Ex ti'j ul itz'ja Finees. Ayetzin nejeneljo lo, kye kyxe'chil levitas tze'nkux kyyajil. ²⁶ Atzin Aarón lo ex Moisés, a xi tq'ma'n qMan Dios kye, tu'n tetz ky'i'n tnam te Israel toj ttx'otx' Egipto toj k'lojin kyten. ²⁷ Ayetzin ixta'jo yolil tuk'a Faraón, a nmaq kawil te Egipto, tu'n tetz ky'i'n kyk'wal aj Israel toj Egipto. A Moisés ex Aarón.

Ok Aarón te tyolil Moisés

²⁸ Tej tyolin qMan Dios tuk'a Moisés toj Egipto, ²⁹ xi tq'ma'n te kyjalu'n:

—Ayinweji'y Dios Mamb'aj. Q'manxa te Faraón, a nmaq kawil te Egipto, tkyaqiljo ma txi nq'ma'n tey. ³⁰ Me ante Moisés xi tzaq'b'en te qMan Dios kyjalu'n:

—Mib'inxix we' chin yolil, ¿tzenten tu'n wok b'i'n tu'n Faraón ikyjo?

7 ¹ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—B'intztzin, ay k-okil te nxela tu'n tyolin twu'tz Faraón. Ante Aarón, a termana kyyolil te txela. ² Tkyaqiljo kxel nq'ma'n tey, kxel tq'ma'n te Aarón, ante Aarón, a termana kxel q'mante te Faraón tu'n kyetz tzaqpi'n aj Israel toj ttx'otx'. ³ Ayintzin we' chin xel tz'u'xsinte tanmin Faraón, ex kw'el nb'inchin txqan yek'b'il ex txqan nb'inchb'i'n tb'anil

toj tnam te Egipto, ⁴ me nlay chi ok b'i'n tu'n Faraón. Atzi'n we', k'wel nyek'inx wipi'n tib'aj Egipto, ex k-elitz wi'nji'y ntanmi'n aj Israel toj k'lojin kyten toj tnam te Egipto, tuk'a nkawb'ila kujxix. ⁵ B'e'xpín k-elil kyniky' aj Egiptotz qa ayi'n Dios Mamb'aj, aj tkub' nyek'inji'y wipi'n tib'aj tnam te Egipto, ex aj kyetz wi'n aj Israel kyxol.

Ajo ttze Moisés

⁶ Kub'tzin kyb'inchin Moisés ex Aarón tze'nkuxixjo tzaj tq'ma'n qMan Dios kye. Ikytzin b'antjo kyu'n. ⁷ Otaq japin Moisés te kyajk'al (80) ab'q'e, ante Aarón te kyajk'al ox (83) ab'q'etaq te', tej kyyolin tuk'a Faraón. ⁸ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés ex te Aarón kyjalu'n: ⁹ Ajqa ma tzaj tzaq'b'in Faraón kye'y kyjalu'n: Kyyek'intza techil qe'y. B'e'xsín kxel tq'ma'ntza te Aarón tu'n tjaw ttzyu'n tze ex tu'n tkub' tlank'in twutz tx'otx', tu'n tok te kan. ¹⁰ Xi'tzin Moisés ex Aarón twutz Faraón, ex kub' kyb'inchin tze'nkuxixjo tzaj tq'ma'n qMan Dios kye. Kub' tlank'in Aarón tze twutz Faraón ex kywutzjo taq'nil, ex b'e'x ok te kan. ¹¹ Ex i tzaj tq'olb'in Faraón ajnab'l ex yu'x te Egipto, ex ikyl b'antjo kyu'n tuk'a kyxma'xil. ¹² Ex junjunku b'aj kub' t-xo'n ttze, ex b'e'x i ok te kan. Me ante' ttze Aarón, b'e'x ok ten cho'lkye kytze aj nab'l ex yu'x. ¹³ Me noqx kyja' xi tz'u'xixa tanmin Faraón, ex mixa i ok tb'i'na, tzenku' otaq tq'ma qMan Dios .

Tej tel chiky'ix a'

¹⁴ Xitzin tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Atzi'n tanmin Faraón ma txi tz'u'xix, ex tky'e' tz'etz tzaqpi'n tnam. ¹⁵ K'a' txi'y lolte Faraón qlixje, aj tku'x ttzi nim a'. K'a' kub' we'y ayolte ttziyila nim a', ex q'imjiy tze toj tq'ob'a, a ok te kan. ¹⁶ Ex k'a' txi tq'ma'n te kyjalu'n: A Dios Mamb'aj, a Dios kye aj Hebrej saj chq'onte we' tuk'iy, ex chi' kyjalu'n: Tzaqpietzjiy ntanmi'n tu'n kyk'ulin nwutza toj tzqij tx'otx', qu'n mixja'x ma kub'a tb'i'niy. ¹⁷ Chi Dios Mamb'ajjo kyjalu'n: Ti'jjo lo k-elil tnky'a, qa ayi'n Dios Mamb'aj: K'wel njub'inji'y nim a' tuk'a' tze, a q'i'n toj nq'ob'a, ex b'e'x k-okil te chiky'. ¹⁸ Ex ayetzi'n kyix ite'kux toj nim a' kchi kyimil, ex kjawil tzu'jix nim a', ex nlay txi kyk'wa'nl aj Egipto. ¹⁹ Ex tq'ma qMan Dios te Moisés tu'n txi tq'ma'n te Aarón kyjalu'n: Tzyunks ttzey ex qiminx tq'ob'a kyib'aj a' toj tnam te Egipto, tib'aj tkyaqil nim a', tib'aj tq'ob' a', tib'aj jni' nijab' ex kyib'aj jni' chimil a', tu'ntzin tel chiky'ix, ex tu' tten chiky' toj tkyaqil tnam te Egipto, ex jni' kyojjo tkub'il a' b'inchinqa tuk'a tze, exqatzi'n b'inchinqa tuk'a ab'j. ²⁰ Kub'tzin tb'inchin Moisés ex Aarón tzenku' tzaj q'ma'n qMan Dios kye. Jawtzin ti'n Aarón ttze ex kub' tjub'in nim a' twutz Faraón ex kywutz taq'nil, ex tkyaqiljo nim a' el chiky'ix. ²¹ Tkyaqil kyix toj a', b'e'x i kyim, ex b'e'x jaw tzu'jix a', ex mixa i k'wanel aj Egipto ti'j. Toj tkyaqil tnam te Egipto tena chiky'. ²² Ex i'kyqexjo yu'x ex aj nab'l te Egipto, ikyx b'antjo kyu'n tuk'a' jni' kyxma'xil, ex b'e'x xi tz'u'xix tanmin Faraón, ex mixa i kub'e' tb'i'ne, tze'nku' tq'ma qMan Dios . ²³ B'e'xsín meltz'aj Faraón tja, ex mixa ok tq'o'na twi' tijjo lo. ²⁴ Kykyaqil aj Egipto i ok ten likul kyxoch ttziyiyile a' te kyk'wa' che'we, qu'n nya wentaq'ljo a' tu'n txi kyk'wa'n.

Tej kyjaw anq'in xulma'

²⁵ Otaqxi b'aj wuq q'ij tej tkub' tjub'in qMan Dios nim a'.

8 ¹ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Kux txi'y tuk'a Faraón ex q'manxa te kyjalu'n: Chi Dios Mamb'ajjo kyjalu'n: Tzaqpietzta ntanmi'n tu'n kyk'ulin nwutza. ² Ajqa mi xi etz tzaqpi'n, ok k'wel nkawin tuk'a

txqan xulma' toj tkyaqil ttanmin. ³ Kchi jawil anq'in jni' xulma' toj nim a', ex kchi okix q'iyj toj tjay, ja' nktaniy, ex tib'aj twatb'ila, toj kyja taq'nila, toj kyja txjalila, kyoj tjornin, ex kyojjo b'inchb'il pan. ⁴ Ex kchi jawix lipin tib'aja, kyib'aj txjalila ex kyib'aj taq'nila. ⁵ Xi tq'ma'nl qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Q'manxa te Aarón kyjalu'n: Qiminx tq'ob'a tuk'a ttzey kyib'aj nim a', kyib'aj tq'ob' a', kyib'aj nijab', tu'n tjatz anq'in jni' xulma' twutz tx'otx' te Egipto. ⁶ Xitzin tqimin Aarón tq'ob' tib'aj tkyaqil a' te Egipto, ex jun paqx i jatz anq'in xulma', ex kub' noj twutz tx'otx' te Egipto kyu'n. ⁷ Ex ikyqex kye' aj nab'l b'ant kyu'n, tuk'a' jni' kyxmaxil, ex b'e'x i jatz anq'in xulma' twutz tx'otx' te Egipto. ⁸ B'e'xsin tzaj tq'olb'in Faraón Moisés ex Aarón, ex xi tq'ma'n kye kyjalu'n:

—Chi kub'sin kywut'za te Dios Mamb'aj, tu'n kyel ti'n xulma' wi'ja ex ti'j ntanmi'n, ex k'a' tz'ex ntzaqpi'n ttanmin tu'n txi' patil oyaj twutz Dios Mamb'aj. ⁹ Ante Moisés xi ttzaq'b'in te Faraón kyjalu'n:

—Noq q'mantz te jtoj tu'n nna'n Dios ti'ja, kyij taq'nila, ex kyij'j txjalila, tu'ntzin kyel q'i'n xulma' ti'ja, ex toj tjay, ex noq toj nim a' chi kyjel tena. ¹⁰ Ante Faraón tq'ma kyjalu'n:

—Nchi'jku. Ante Moisés xi ttzaq'b'in: Kutzingo, ikyztzin k-e'lila tniky'jy ti'j, qa nti' juntl tzenku' Dios Mamb'aj, a Dios te qe'y. ¹¹ B'e'x kchi elil laq'e kyej xulma' ti'ja, ex ti'j tjay, kyij'j taq'nila ex kyij'j txjalila, ex noq toj nim a' chi kyjela tena. ¹² B'e'xsin etz Moisés ex Aarón twutz Faraón, ex b'e'x jaw na'n Moisés tb'i qMan Dios tu'n kyel q'i'n xulma', a otaq tzaj sma'n ti'j Faraón. ¹³ Kub' tb'inchin qMan Dios tze'nkuxjo xi tqanin Moisés, ex b'e'x i b'aj kyim kyej xulma' tojala ja, twi pe'n ex tojala chq'ajlaj. ¹⁴ Oktzin kychmo'ntz junx, ex jaw tzu'jix twutz tx'otx' kyu'n xulma'. ¹⁵ Tej tok tka'yin Faraón qa otaq tz'el q'i'n jni' nya b'a'n lo, b'e'x xi ttz'u'xsin majl tanmin, ex mixa i ok tb'i'na, tze'nkuxjo otaq tq'ma qMan Dios.

Tej kyjaw anq'in squk'

¹⁶ B'e'xsin xi tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Q'manxe te Aarón tu'n txi tqimin ttze, ex tu'n tkub' tjub'in tquqil tx'otx', tu'ntzin tjaw anq'in squk' toj tkyaqil tx'otx' te Egipto. ¹⁷ Ikyztzin b'antjo kyu'n. Xi tqimin Aarón tq'ob' tuk'a ttze, ex kub' tjub'in tquqil tx'otx', ex b'e'x ok squk' kyij'j xjal ex kyij'j alu'mj. Tkyaqil quq b'e'x ok te squk' toj tkyaqil tx'otx' te Egipto. ¹⁸ Ex ikyqex kye' aj nab'l kub' kyb'inchin tu'n kyjaw anq'in squk' tuk'a jni' kyxmaxil, me mixa b'anta kyu'n. B'e'x ok squk' kyij'j xjal ex jni' kyij'j alu'mj. ¹⁹ Xitzin kyq'ma'n yux te Faraón kyjalu'n: Tu'n te Dios saja' lo. Me noqx kyja' xi tz'u'xixa tanmin Faraón tu'n ikyjo, ex mixa i ok tb'i'na, tzenku' otaq tq'ma qMan Dios .

Tej kyjaw anq'in us

²⁰ Xi tq'ma'n qMan Dios te Moisés kkyjalu'n: We jaw we'y qnu'mix nchi'j tu'n tkanin we'y ayolte Faraón aj tku'x ttzi nim a', exsin k'a' txi tq'ma'ntza te kyjalu'n: Chi qMan Dios jo kyjalu'n: Tzaqpimetziy ntanmi'n tu'n kyk'ulin nwu'tza. ²¹ Qu'n qa mi s-etz ttzaqpi'n, ktzajel nq'o'n txqan us tib'aja, kyib'aj taq'nila, kyib'aj txjalila ex kyib'aj tjay. Jotx kyja aj Egipto k-okix noj kyu'n us, ex jni' twutz tx'otx' ja' ite'ye. ²² Tojjo q'ij anetzi'n, k-elil npa'nji'y ttx'otx' Gosén, ja' ta'ye ntanmi'n, tu'ntzin nix jun us kkanil toj, ex tu'ntzin tel tniky'a qa ayi'n Dios Mamb'aj, a inti'n tojjo tx'otx' lo. ²³ Ex k-elil npa'nji'y ntanmi'n ti'j ttanmin, me nchi'jku kb'ajiljo techil lo. ²⁴ Kub'tzin tb'inchin qMan Dios ikyjo, ex b'e'x jaw anq'in txqan

us toj tja Faraón, toj kyja taq'nila ex toj tkyaqil tx'o'tx' te Egipto, ex b'e'x kub' yajx tnam kyu'n us. ²⁵ B'e'xsin i tzaj tq'olb'in Faraón Moisés ex Aarón, ex xi tq'ma'n kye kyjalu'n:

—Kux che'xa patil kyoyaja twutz Dios Mamb'aj, me axtza tojjo tx'otx' lo. ²⁶ Ante Moisés xi ttzaq'b'in te kyjalu'n:

—Nya b'a'n tu'n tkub' qb'inchin ikyjo, qu'n atzi'n qoyaja kxel qq'o'n te Dios Mamb'aj, a Dios te qe'y, ja'ku tzaj kyq'oj aj Egipto tu'n^e, qa ma kub' qpatinji'y qoyaja a nya wen toj kywutz, b'e'x aku qo ok xo'n kyu'n tuk'a ab'j. ²⁷ Tumpetzi'n, qo xe'la toj jun qb'e'y te oxe q'ij toj tzqij tx'otx', ex tu'n tkub' qpatin qoyaja twutz Dios Mamb'aj, a Dios te qe'y, tzenku' ktzajil tq'ma'n qe'y. ²⁸ Ante Faraón tzaj tq'ma'n te kyjalu'n:

—K'a' chi ex ntzaqpi'n ayi'y tu'n kyxi'y patil kyoyaja tzmaz toj tzqij tx'otx' twutz Dios Mamb'aj, a Dios te kye'y, me mi che'xa naqchaq, ex k'a' chi na'n Dios wi'je. ²⁹ Ante Moisés xi ttzaq'b'in kyjalu'n:

—Noq aj wexku'y tzalun, chin kub'sil nwutza te qMan Dios , tu'n tel ti'n jni' us ti'ja nchi'j, kyij'j taq'nila ex kyij'j txjalila, me mi qo kub' tsb'u'n majla tu'n mi tz'ex ttzaqpi'niy tnam tu'n kyxi' patil oyaj twutz Dios Mamb'aj. ³⁰ Tej tetz Moisés twutz Faraón, b'e'x jaw na'n Dios. ³¹ Kub'tzin tb'inchin qMan Dios tze'nkuxjo tq'ma Moisés, ex b'e'x el ti'n jni' us ti'j Faraón, kyij'j taq'nila, ex kyij'j t-xjalil, ex nix jun us kyij ten. ³² Me b'e'x xi ttz'u'xsin juntl maj Faraón tanmin, ex mixa i etz tzaqpi'na aj Israel tu'n.

Tej ttzaj tq'o'n qMan Dios yab'il kyij'j alu'mj

9 ¹ Tzajtzin tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Ku txi'y tuk'a Faraón, exsin q'manxtza te kyjalu'n: Chi Dios Mamb'ajjo, a Dios kye aj Hebrej kyjalu'n: Tzaqpimetza ntanmi'n tu'n kyk'ulin nwutza. ² Qu'n qa mi s-etz ttzaqpi'n exsin qa axtza tzyu'nqetz tu'n, ³ k'wel tyek'in qMan Dios tipin kyij'jo talin ite' toj koj'b'il, ex ktzajil tq'o'n juntij yab'il kyij'j chej, kyij'j b'ur, kyij'j camey, kyij'j wakx, ex kyij'j rit. ⁴ Me ayetzi'n kyalin aj Israel kchi elil tpa'n qMan Dios kyij'j kyalin aj Egipto, tu'ntzin nti' jun kyalin aj Israel kkyimel. ⁵ Ex kyij'j tq'ma'n qMan Dios jtoj tu'n tb'ajjo lo kyjalu'n: Nchi'j k'wel tb'inchin qMan Dios jo lo toj tnam te Egipto. ⁶ Tojtzin juntl q'ijiltz, kub' tb'inchin qMan Dios jo otaq tq'ma, ex tkyaqil kyalin aj Egipto kyim, me atzi'n kye aj Israel nix jun kyim. ⁷ Xtajtzin tchq'o'n Faraón jun xjal lolte kyalin aj Israel, tej tel tqanil, nixjun alu'mj otaq kyim. Me noqx kyja' xi tz'u'xixa tanmin Faraón, ex mixa etz ttzaqpi'na tnam.

Tej ttzaj tq'o'n qMan Dios tx'a'k

⁸ Xitzin tq'ma'n qMan Dios te Moisés ex te Aarón kyjalu'n:

—Kyim'itza ch'in tza'j toj jornin, exsin a Moisés k'a' jaw chtonte twutz kya'j twutz Faraón. ⁹ Atzi'n tza'j, k-elil b'ugin toj tkyaqil tnam te Egipto, ex b'e'x ktzajil tx'a'k kyij'j xjal tu'n, ex kyij'j alu'mj toj tkyaqil tnam te Egipto. ¹⁰ B'e'xsin etz kyij'ntz tza'j toj jornin, exsin i kanintz tuk'a Faraón, ex jaw tchto'n Moisés twutz kya'j. Tu'n ikyjo b'e'x etz lemtz'aj tx'a'k kyij'j xjal ex kyij'j alu'mj. ¹¹ Ayetzinl kyej yux, mixa b'antil kywe' tk'atz Moisés, tu'n otaq tz'etz lemtz'aj tx'a'k kyij'j, ex jni' kyij'j aj Egipto. ¹² Me b'e'x xi ttz'u'xsin qMan Dios tanmin Faraón, ex mixa i ok tb'i'na tze'nkuxjo otaq tzaj tq'ma'n te Moisés.

Tej ttzaj tq'o'n qMan Dios saqb'aqin

¹³ Tzajtzin tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n: We jaw we'y qnu'mix nchi'j tu'n txi'y tuk'a Faraón, exsin k'a' txi tq'ma'ntza te kyjalu'n: Chi qMan Dios jo, a Dios kye aj Hebrej

⁸:26 Tu'n nchi k'ulin aj Egipto kywutzjo jni' txuk.

kyjalu'n: Tzaqpmetzjiy ntanmi'n tu'n kyk'ulin nwtza. ¹⁴ Qu'n atzi'n ja'lin, ktzajil nq'o'n tkyaqil yab'il ti'ja, kyij taq'nila ex kyij'j txjalila, tu'ntzin tel tniky'a qa mix a'l juntl tzenku' ayi'n twutz tkyaqil tx'otx'. ¹⁵ Tu'ntzintzjo ja'lin, k'wel nyek'in wipi'n ti'ja, ex kyij'j txjalila tuk'a yab'il, tu'n kyjaw naja twutz tx'otx'. ¹⁶ Ma kyij nklo'n tchwinqila tu'n tkub' nyek'in wipi'n ti'ja, ex tu'ntzin tq'mumlajtzo nb'i'y toj tkyaqil twutz tx'otx'. ¹⁷ ¿Exsin axsa tokitza tzyulkye ntanmi'n tu'n mi chi exa? ¹⁸ Tu'mpetzi'n, nchi'j qloqxjo tze'n ja'lin, ktzajil nq'o'n txqan saqb'aqin, a na'm ttzajxa tib'aj Egipto tuk'ixa' tb'antlin. ¹⁹ Atzi'n ja'lin, q'manxa tu'n kyxi iq'b'aj talin ex tkyaqiljo at tey toj koj'b'il, qu'n qa ite' xjal mojqqa alu'mj toj chq'ajlaj, exsin qa mi xi okxtz toj kyja, b'e'x kchi kyimil tu'n saqb'aqin aj ttzaj. ²⁰ Ayetzi'n taq'nal Faraón, a kub' kynimin tyol qMan Dios , i ok ten jpul kyalin toj kyja ex xi kyq'ma'n kye kyq'nil tu'n kyajt ex tu'n kyokx toj ja. ²¹ Me ayetzi'n mixa ok kyb'i'na tyol qMan Dios , axsa kyij kyq'o'na kyaq'nil ex kyalin toj koj'b'il. ²² Tzajtzin tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Qiminx tq'ob'a twutz kya'j, tu'ntzin ttzaj saqb'aqin tib'aj tkyaqil tnam te Egipto, kyib'aj xjal, kyib'aj alu'mj, ex tib'aj tkyaqil k'ul twutz tx'otx' te Egipto. ²³ Xitzin tqimin Moisés ttze twutz kya'j, ex b'e'x tzaj q'ajte jb'al, tzaj chitj saqb'aqin, ex ox tilk'ajx q'anqyaq twutz tx'otx' tu'n qMan Dios . Tib'aj tkyaqil tnam te Egipto tzaj chitj txqan saqb'aqin tu'n qMan Dios . ²⁴ Tzajtzin txqan saqb'aqintz tuk'a txqan q'anqyaq, a b'ajxa tzaja i'kyjo tib'aj tnam te Egipto, tuk'a' toklinxe te tnam. ²⁵ Tkyaqiljo attaq tib'aj tx'otx' te Egipto, kub' yaj tu'n saqb'aqin, jniqa' xjal, jniqa' alu'mj, ex tkyaqil k'ul twutz tx'otx' kub' yuch'j, ex jni' tq'ob' tze b'aj el waq'ch'aj. ²⁶ Noq o'kxjo tojjo tx'otx' te Gosén, ja' ite'yetaq aj Israel, mixa tzaja saqb'aqin. ²⁷ B'e'xsin i xtaj q'olb'aj Moisés ex Aarón tu'n Faraón, ex tzaj tq'ma'n kye kyjalu'n:

—Mapin ku'x wiltza ja'lin, qu'n tz'aqlexix te Dios Mamb'aj, atzi'n we', tuk'a ntanmi'n, aj ilqo'y. ²⁸ Chi kub'sin kywutza te Dios Mamb'aj tu'n tqen q'anqyaq ex saqb'aqin, k'a' chi ex ntzaqpi'n kye' ex nlay chin ok tzojel we' kyij'a. ²⁹ Ante Moisés xi ttzaq'b'in te kyjalu'n:

—Noq aj wexku'y toj tnam, kxel nqimin nq'ob'a twutz Dios Mamb'aj, ex b'e'x k'wel qen te q'anqyaq jni' saqb'aqin, tu'ntzin tel tniky'a qa te Dios Mamb'ajjo tx'otx'. ³⁰ Me ma tz'el nni'ky'a ti'ja, ex kyij'j taq'nila qa nti'x ma chi tzaj xob'a te Dios Mamb'aj. ³¹ Ante' awal lino ex cebad, b'e'x i kub' yuch'j, qu'n otaq spiden cebad, ex ante lino, tzmataqjo xmakin. ³² Ante triy ex centeno, mixa i kub' yuch'ja kye', qu'n yaj kye' kych'i'y. ³³ Tej tetz Moisés twutz Faraón ex toj tnam, i xi tqimin tq'ob' twutz qMan Dios , ex b'e'x kub' qen q'anqyaq, ex saqb'aqin, ex b'e'x ikyl jb'al tib'aj tx'otx'. ³⁴ Tej tok tka'yin Faraón otaq tziky'l jb'al, ex otaq qen q'anqyaq ex saqb'aqin, b'e'x kux tb'inchin majl til, ex xi ttz'u'xsin majl tanmin junx kyuk'a taq'nil. ³⁵ Ikyx b'ajjo tze'n otaq tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés, xi ttz'u'xsin Faraón tanmin, ex mixa i ex tzaqpi'n aj Israel tu'n.

Tzaj sma'n txqan txana

10 ¹ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n: Kux txi'y yolil tuk'a Faraón, qu'n ayi'n ma chinx tz'u'xsin te tanmin, ex kyanmi'n taq'nil, tu'n tkub' nyek'inji'y jni' techil kyxol, ² ex tu'ntzin tkub' tchiky'b'in kywutz tk'wala, ex kywutz tchman, jni'xjo kuj xb'ant wu'n toj tnam te Egipto, ex jniqa' techil xi kub' nb'inchin kyxol, tu'ntzin tel kyniky' qa ayi'n Dios Mamb'aj. ³ Tej kyanin Moisés ex Aarón twutz Faraón, xi kyq'ma'n te kyjalu'n: Chi Dios Mamb'ajjo, a Dios kye aj Hebrej

kyjalu'n: ¿Jtojxsin k-ajitz ti'j tanmin tu'n tkub' tmutxsin tib'a nwtza? Tzaqpmetzjiy ntanmi'n tu'n kyk'ulin nwtza. ⁴ Qu'n qa mi xi etz ttzaqpi'n ntanmi'n, nchi'jku ktzajil nq'o'n txqan txana tib'aj ttanmin. ⁵ Ex b'e'x k'wel nojx twutz tx'otx' kyu'n, ex nlay kyij q'ancha'lix ch'in twutz tx'otx'. Kb'ajil kywa'n tkyijb'en awal, a xkyij anq'in tu'n saqb'aqin, ex kxel kywa'n jni' tze nchi jaw ch'i'y toj koj'b'il. ⁶ K-okix noj toj tjay kyu'n, jni' toj kyja taq'nila, ex toj kyja tkyaqil aj Egipto, a b'ajxa kylonta kytati'y ex kyxe'chila tuk'axe' kykub'len ten twutzjo tx'otx' lo, tzman ja'lin kyla'b'ila. Tej tb'aj tq'ma'n Moisés ikyjo, b'e'x etz twutz Faraón. ⁷ Xitzin kyq'ma'n aq'nil te Faraón kyjalu'n:

—¿Jtojxsin kyjel ttzaqpi'n xjal lo tu'n tb'inchin nya b'a'n qil'j? Tzaqpinqemixjiy xjal tu'n kyxi' k'ulil twutz Dios Mamb'aj, a Dios te kye. ¿Meqa na'mx tel tniky'a ti'j, a ma kub' yuch'jx tnam te Egipto? ⁸ B'e'xsin i xtaj q'olb'aj Moisés ex Aarón tu'n Faraón, ex xi tq'ma'n kye kyjalu'n:

—Kux che'xa k'ulil twutz Dios Mamb'aj, a Dios te kye'y. Noq q'mantza, ¿alkyeqachaq chi xe'l? ⁹ Ante Moisés xi ttzaq'b'in:

—Kchi xe'l qku'xi'n, jni' qti'j xjala, jniqa' qk'wala q'a ex txin, jniqa' qrita, jniqa' qwakixa, qu'n qo xe'la i'ky'sil nintz q'ij twutz Dios Mamb'aj, a Dios te qe'y. ¹⁰ Ante Faraón xi tq'ma'n kye kyjalu'n:

—Axit Dios Mamb'aj kyuk'i'y, qa ma'kutaq chi ex ntzaqpi'n ayi'y, ex kyk'wala. Qu'n ma tz'el nni'ky'a ti'jjo kyxima nya b'a'n. ¹¹ Me nya' ikyjo tze'nku kyaja, qala' o'qikx ichin ma che'x k'ulil twutz Dios Mamb'aj, qu'n atzin nchi qaninj'i'y ti'j. Ex b'e'x i etz lajo'n Moisés ex Aarón twutz Faraón. ¹² Tzajtzin tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Qi'minx tq'ob'a tib'aj tkyaqil tnam te Egipto, tu'n kytzaj tilj txana ex tu'ntzin tkub' noj twutz tx'otx' te Egipto kyu'n, ex tu'n kyok ten wa'lte' jni' xkyij anq'in tu'n saqb'aqin. ¹³ Xi tqimin Moisés ttze tib'aj tnam te Egipto, ex b'e'x tzaj tq'o'n qMan Dios txqan kyq'iq' toj tjawnitz q'ij tib'aj tnam, ex elku q'ij ex qniky'in tu'n. Tej qel sqi'x, otaq tzul tilj txqan txana tu'n kyq'iq' tzajnintz toj tjawnitz q'ij. ¹⁴ Ayetzi'n txana i pon tilj, b'e'x i kyij ten toj tkyaqil tx'otx' te Egipto, qu'n txqanxtaq kyb'aj, a b'ajxa tzaja ojtze ex nlay tzaj juntl maj. ¹⁵ Kub' noj twutz tkyaqil tx'otx' kyu'n, ex b'e'x kub' q'aqix twutz tx'otx', exsin i ok tentz wa'lte' jni' k'ul twutz tx'otx', jni' twutzjo tze kyij anq'in tu'n saqb'aqin. Nti' ch'in txaq tze kyij, jni' txa'x k'ul toj tkyaqil tx'otx' te Egipto. ¹⁶ B'e'xsin ok tq'o'n Faraón tilil tu'n kyxtaj q'olb'aj Moisés ex Aarón tu'n, ex xi tq'ma'n kye kyjalu'n: Mapin ku'x wila twutz Dios Mamb'aj, a Dios te kye'y, ex kywutza. ¹⁷ Atzi'n ja'lin chin kub'sin nwtza kye'y tu'n tkub' kynajsin majla wila noq o'kxjo ja'lin, ex k'a' chi kub'sin kywutza wi'ja te Dios mamb'aj, a Dios te kye'y, ex tu'n tel ti'n yuch'bi'l, a te kyimin. ¹⁸ Tej tetz Moisés twutz Faraón, jaw kub'sin twutz te qMan Dios . ¹⁹ B'e'xsin xi ttx'ixpin qMan Dios jo tb'eyil kyq'iq' tu'n ttzaj toj telix q'ij, ex b'e'x i xi iqi'n jni' txana tu'n kyq'iq' tu'n kyxi tz'aq toj Ttxuyil a', Kyaq tb'i, ex nix jun txana kyij ten toj tkyaqil tnam te Egipto. ²⁰ Me b'e'x xi ttz'u'xsin qMan Dios tanmin Faraón, ex mixa i etz tzaqpi'n aj Israel tu'n.

Tej tkub' qlolj

²¹ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Qiminx tq'ob'a twutz kya'j, tu'n tkub' qlolj tib'aj tnam te Egipto, a jun qlolj nlay b'ant qb'et toj. ²² B'e'xsin i jaw ti'n Moisés tq'ob twutz kya'j, ex b'e'x kub' qlolj tib'aj tkyaqil tnam te Egipto oxo q'ij. ²³ Nix jun lonte jun txjalil, ex nix jun el b'et ja' ta'yetaq. Me atzi'n kye aj Israel, spiky'intaq kye' toj kyja.

²⁴ B'e'xsin xtaj q'olb'aj Moisés tu'n Faraón, ex xi tq'ma'n te kyjaliu'n:

—Kux che'xa kulil twutz Dios Mamb'aj. Ex kyk'lenqix kyk'wala kyuk'i'y, me axtza kyq'onqekj kyrita ex kywakixa tzalu'n. ²⁵ Ante Moisés xi ttzaq'b'in kyjalu'n:

—Qala' kyja'pe ktzajil tq'o'n te alu'mj te qoyaja tu'n kykub' qpati'n twutz Dios Mamb'aj, a Dios te qe'y. ²⁶ Ex majqix qe' qwakix chi xe'l quk'i'y, nix jun tu'n tkyij, qu'n kyxol kchi elitz qi'nji'y qoyaja aj qk'uli'n twutz Dios Mamb'aj, a Dios te qe'y, qu'n nti' b'i'n qu'n alkyeqa chi xel q'o'yit te Dios Mamb'aj, tzmaxe' aj qkani'n tzachi'n. ²⁷ Me xi ttz'u'xsin qMan Dios tanmin Faraón, ex mixa tziye tu'n kyetz ttzaqpi'n aj Israel. ²⁸ Ex xi tq'ma'n Faraón te kyjalu'n:

—Laq'exa nk'atza, ex mi tzul majla lolte we', qu'n qa ma tzula, b'e'x kkyimila. ²⁹ Ante Moisés xi ttzaq'b'in kyjalu'n: Kutzinqo, tze'nkux ma tq'may, nlay chi ul majla loltiy.

Tej ttzaj yab'il kyij tnejil k'walb'aj kye aj Egipto

11 ¹ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n: Ktzajil nq'o'n juntl yab'il ti'j Faraón ex tib'aj tnam te Egipto. Aj tb'ajjo ikyjo, b'e'x chi elix tzaqpi'n tu'n, ex kykyaqilixa chi elix lajo'n tu'n tzalu'n te junmajx. ² Atzi'n ja'lin, q'manxa kye tnam, tu'n txi kyqani'n ichin ex qya jni ti'chaqku ti', a b'inchinqa tuk'a q'an pwaq ex saq pwaq kye' aj Egipto, a najleqa tk'atzila kyja. ³ Ex tnb'inchin qMan Dios tu'n tten kyxtalb'il aj Egipto kyij aj Israel, ex ikyxjo te Moisés, nkub' b'i'ntaq te' toj tnam te Egipto, kyu'n taq'nil Faraón ex kyu'n tkyaqil xjal. ⁴ Xitzin tq'ma'n Moisés te Faraón kyjalu'n: Chi Dios Mamb'ajjo kyjalu'n: Toj tniky'aj aq'b'il chin iky'ila toj tnam te Egipto, ⁵ ex kchi kyimil tkyaqil tnejil k'walb'aj toj tnam te Egipto, tzaj xkye ti'j tnejil tk'wal Faraón, a q'uqlikx tib'aj q'uqb'il te kawb'il, ex ti'j tnejil taljo qya, a aq'nil, a nche'n ti'j ka, tu'n tpon b'aj kyij tnejil kyal alu'mj. ⁶ Toj tkyaqil tnam te Egipto tzul oq'il ex b'is, a b'ajxa b'aja, ex nlay b'aj juntl maj ikyjo. ⁷ Me ante' kyij aj Israel, tzaj xkye kyij xjal, tu'n tpon b'aj kyij alu'mj, nix jun tx'yan kchiyil, tu'ntzin tel kyniky'a ti'j qa a Dios Mamb'aj n-el pa'nkye aj Israel kyij aj Egipto. ⁸ Ex kykyaqilxjo taq'nila chi ul nwutza, ex chi k'wel meje nwutza, ex kkyq'ma'b'il kyjalu'n: Kux tz'exa tuk'a' ttanmin lipchik ti'ja. Ajtzin tb'ajjo ikyjo, b'e'x kchin elixa. B'e'xsin etz Moisés twutz Faraón tuk'a txqan tq'oj. ⁹ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Nlay chi ok b'i'n kye' tu'n Faraón, tzmaxe' aj tkub' nyek'i'n txqan techil toj tnam te Egipto. ¹⁰ Kub'tzin kyb'inchin Moisés ex Aarón jni' techil lo twutz Faraón, me b'e'x xi ttz'u'xsin qMan Dios tanmin Faraón, ex mixa i etz ttzaqpi'na aj Israel toj ttx'otx'.

Tej tkub' iky'sit xjan q'ij

12 ¹ Tzaj yolin qMan Dios te Moisés ex te Aarón toj tnam te Egipto kyjalu'n: ² Atzi'n xjaw lo, k-okil te tnejil xjaw te kye'y, ex tnejil xjaw te ab'q'e. ³ Kyq'manxa te tkyaqil tnam Israel kyjalu'n: Toj lajaj te tajlaljo xjaw lo, ktzajil ti'n junjun, jun rit, tze'nkux tyajil tzajnintz ti'j t-xe'chil mojqa jun chibj te junjun ja. ⁴ Qatzin qa nya ila' kyb'ajtz toj kyja, tu'n tb'aj junku rit kyu'n, b'a'n tu'n ttzaj kytxko'n kyxjalil niqayin ta'ye tk'atz kyja. Jte'x kyb'aj toj kyja, ex tze'nkux tchi' junjun nb'aj, k'wel kysipin rit kyxol. ⁵ Atzi'n rit lo, nti' tky'i ex tman, a te jun ab'q'e, jun rit mojqa chibj k-elitz kyin te kye'y. ⁶ Exsin k-okil kyka'yi'n ajxa tjapi'n tkyajlajaj tajlaljo xjaw lo, b'e'xsin k'wel b'yo'ntz kyu'n aj Israel noq aj tex q'ij. ⁷ Ktzajil kyinji'y tchky'el

exsin k-okil kysu'ntza kyijjo kab'e tqan ja, ex ti'jjo tqul tjpel ja, a ja' kxela kycho'ni'y. ⁸ Kxel kycho'nji'y chib'j txo'n twi' q'aa' tojjo qniky'i'n anetzi'n, tuk'a pan , a nti' tx'amsb'ilte q'o'nxtoj, ex tuk'a k'a itzaj kxel kycho'ni'y. ⁹ Mi' txi kycho'n ajqa txax, exla qa tzq'ajsin toj ta'l, qala' noq txo'n toj q'aa', junx tuk'a twi', jniqa' tqan ex tuk'a' jni' toj tk'u'j. ¹⁰ Ex mi kyij kyklo'n ch'intl toj juntl q'ij, atzi'n tkyijb'in kyjel toj juntl q'ij, b'e'x k'wel kypati'n toj q'aa'. ¹¹ Ikytzin kxel kycho'neji'y kyjalu'n: K-okil kyb'inchin kyxb'ali'n wen, kyq'ok kyxjab'a ti'j kyqa'n, tzyu'nixix kytze'y toj kyq'ob'a, exsin jun paqx kxel kywa'ntza, qu'n atzin xjan q'ijjo lo te qMan Dios. ¹² B'e'xsin kchin iky'iltza toj tnam te Egipto tojjo qniky'in anetzi'n, ex kchi k'wel nb'yo'nji'y jni' tnejil kyk'wal aj Egipto, tzaj xkye kyij xjal, tu'n tpon b'aj kyij alu'mj, ex kchi k'wel nkawinji'y kydios aj Egipto, qu'n ayin we' Dios Mamb'aj. ¹³ Atzi'n chiky' k-ajb'il te kye'y te techil kyja'y ja' najleqiy, ajtzin tiwle wu'n, majx tqanku kchin ky'ela kyib'aja, ex nti' kye' kyimin tzul kyij, aj wikye' b'yolkye aj Egipto. ¹⁴ Atzi'n q'ij anetzi'n, kyjel te jun na'b'l te kye'y ex k'wel kyiky'si'n te jun nintz q'ij te qMan Dios, ex te kyeqa' kyk'wala chi ul itz'ja toj tkyaqil ab'q'e, ex kyjel te jun ley te kye'y tu'ntzin tkub' kyiky'si'n. ¹⁵ Wuq q'ij kchi wa'la pan nti levadura q'o'nx toj, ex toj tnejil q'ij k-elix kyinji'y levadura toj kyja'y, qu'n alkye jun xjal kwa'l pan q'o'nx levadura toj kyojjo wuq q'ij anetzi'n, b'e'x k-elix lajet kyxol aj Israel. ¹⁶ Tojjo tnejil q'ij k-okil jun kyhmab'la xjanxix, ex ikyxjo toj twuqin q'ij k-okil juntl kyhmab'la xjanxix. Nti' jun aq'untl kb'antil kyu'n kyojjo q'ij anetzi'n, bape' noq twa junjun xjal k'wel b'inchit, ikyxsin kyeji'y k'wel kyb'inchin. ¹⁷ K'wel kyiky'sinji'y nintz q'ij te wa'j pan, a nti' tx'amsb'ilte q'o'nx toj, qu'n ax q'ijjo lo tej kyetz wi'n toj k'lojin toj Egipto. Tu'mpetzi'n kyjel te jun ley te kye'y tu'n tkub' iky'sitjo q'ij lo, kyu'n kyk'wala toj tkyaqil ab'q'e te junmajx. ¹⁸ Toj tkyajlajaj tajlal q'ij te tnejil xjaw, kchi wa'la pan qale a nti' tx'amsb'ilte q'o'nx toj, tu'n tjapen b'aj kyu'n qale toj veintiuno te tajlal xjaw. ¹⁹ Wuq q'ij mi ten levadura toj kyja'y. Qu'n alkye jun xjal kxel wa'nte pan q'o'nx levadura toj, b'e'x k-elix lajet kyxol aj Israel, exlaqa jun b'etin xjal mojqa jun aj Israel. ²⁰ Tkyaqiljo q'o'nx levadura toj mi txi kywa'n jachaqx ite'yitza, o'kx kyeji'y pan kxel kywa'n toj kyja'y a nti' tx'amsb'ilte q'o'nx toj. ²¹ I tzaj tq'olb'in Moisés kykyaqil nejenel kye aj Israel ex xi tq'ma'n kye kyjalu'n: Kyjyomitza jun tman rit te kychi'y te jte'x kyb'aja toj kyja'y, ex kyb'yonku'y te iky'sb'il Xjan Q'ij. ²² Ex kyin'tza jun pk'oj k'ul hisopo, kyak'sinkuxa tojjo chiky' tku'x toj tk'wel, exsin kysu'nktza kyij'jila' tqul tjpel ja ex kyijjo kab'e tqan, me nix a'ljun kye' tu'n tetz ttzija, tzmaxe' ajxe qsqix. ²³ Qu'n kky'el te qMan Dios b'yolkye aj Egipto, me ajtzin tiwle' chiky' su'nk kyijjo tqul tjpel ja ex tijjo kab'e tqan, majx tqanku kky'el qMan Dios tk'atzoj tjpel ja ex nla tziye tu'n tokxjo ángel b'yolkye'y toj kyja'y. ²⁴ K'wel kyniminji'y yol lo, qu'n atzin leyjo kyjel te kye'y ex kye kyk'wala te junmajx. ²⁵ Ajtzin kyokxa tojjo tx'otx' ktzajil tq'o'n qMan Dios kye'y tze'nku' tzaj tq'ma'n, k'wel kyiky'sinji'y lo. ²⁶ Ajtzin qa ma tzaj qanin kye'y kyu'n kyk'wala kyjalu'n: ¿Titzin txilni'n nkub' iky'sit lo te kye'y? ²⁷ Ankyetza kxel kytxaq'b'in kyjalu'n: A te' alu'mj nkub' b'yet te oyaj tu'n tkub' na'yitjo t-xjan q'ij qMan Dios, tej majx tqanku iky'x tib'ajila kyja aj Israel toj Egipto, ex tej kykub' tb'yo'n aj Egipto, me atzinqe qyajil, mixa i kub'e tb'yo'na. Te' ikyjo, b'e'x i kub' mutxe tnam k'ulil twutz qMan Dios. ²⁸ Ixta'jtztintz ex kub' kyb'inchin aj Israeljo tkyaqil, tze'nku' tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés ex te Aarón.

I kyim tnejil kyk'wal aj Egipto

²⁹Tojxix niky'jin aq'b'il, kykub' tb'yo'n qMan Dios kykyaqil tnejil kyk'wal aj Egipto, tzaj xkye ti'l tnejil tk'wal Faraón, a Faraón tokx kawil toj tq'uqb'il, ex pon b'aj kyil'j tnejil kyk'waljo xjal ite'kuxtaq toj kars, jni' tnejil kyal alu'mj. ³⁰B'e'xsin jawe'ks Faraón toj qniky'in jniqa' taq'nil, jni' tkyaqil aj Egipto, exsin i ok tentz oq'il, qu'n nix jun ja ja' nti'tla jun xjal kyim toj. ³¹Tu'n ikyjo, b'e'x i xtaj q'olb'aj Moisés ex Aarón tu'n Faraón toj qniky'in, ex xi tq'ma'n kye kyjalu'n: Kux chi exa tzalu'n toj ntanmi'n, ex tkyaqil aj Israel, kux che'xa k'ulil twutzjo Dios Mamb'aj, tze'nkuxjo o kyq'ma'y, ³²ex jniqa' kyrita, jniqa' kywakixa, kyk'lenqixa tze'nkuxjo o kyq'ma'y, kux che'xa, me chin kyky'iwlenkja. ³³I okten aj Egipto lajolkje tnam tu'n kyex junpaqx toj kytx'otx', qu'n kub' kyb'isin qa kykyaqilix chi kyimiltaq. ³⁴B'e'xsin xi kyil'n tnamtz kyq'otaj arin, a na'mtaq txi q'o'n levadura toj, ex kux kypztzo'n toj kyiqb'il, ex jax kyq'o'n tib'aj kyse'mil. ³⁵Kub' kyb'inchin aj Israel tze'nkuxjo tq'ma Moisés, ex xi kyqanin kye aj Egipto jni' tichaqku b'inchin tuk'a saq pwaq ex q'an pwaq, jni' xb'alín. ³⁶A qMan Dios b'inchinte' b'a'n kyil'j tnam kywutz aj Egipto, tu'ntzintzjo xi kyq'o'njo a xi qanin kye kyu'n israelitas. Ikytzin ela kyil'na' jni' attaq kye aj Egipto.

I etz aj Israel toj tnam te Egipto

³⁷Tej kyetz aj Israel toj Rameses, tu'n kykanin tzma Sucot, b'alaqa seiscientos mil ichin i ex, me mixa i oka qya ex k'wal te tkwentil. ³⁸Txqanx b'etin xjal etz kyuk'a, ex txqan rit, ex txqanx wakx. ³⁹Kub' kytzq'ajsi'n tq'otjil arin a etz ky'in toj Egipto te kypan, a nti' tx'amsb'ilte q'o'nx toj, qu'n na'mtaq ttx'amix, tu'n b'e'x i etz lajo'n toj tnam te Egipto, ex mixa taq'a amb'il kyil'j tu'n tetz kyb'inchin kywa majx. ⁴⁰Atzi'n ab'q'e i ten aj Israel toj Egipto, cuatrocientos treinta ab'q'e. ⁴¹Tojxjo q'ij tej tjapin cuatrocientos treinta ab'q'e, ax q'ijo anetzi'n i etz ttanmin qMan Dios toj tnam te Egipto. ⁴²Atzi'n qniky'in i ok tka'yin qMan Dios, tej kyetz ti'n toj tnam te Egipto. Tu'mpetzi'n, il ti'l tu'n tkub' kyiky'sin tkyaqil aj Israeljo qniky'in lo te qMan Dios, jni' kyk'wal chi ul itz'ja tkyaqil ab'q'e. ⁴³Xi tq'ma'n qMan Dios te Moisés ex te Aarón, ti'ljo nuk'b'il ti'l xjan q'ij kyjalu'n: Kykyaqil b'etin xjal, mi chi cho'n ti'l. ⁴⁴Ayetzi'n taq'nila q'aqe laq'o'nqa tu'n, a ma tz'ok tq'o'n kyechil, ok kchi cho'l kye' ti'l. ⁴⁵Me ayetzin kye' b'etin xjal, jniqa' aq'nil chjo'n twi' kyk'u'lj, mi chi cho'n kye' ti'l. ⁴⁶Toj ja kxel cho'yita, ex nti' ch'in tu'n tex kyil'n pe'n, ex mi kub' kywaq'il'n tb'aqil. ⁴⁷Tkyaqil tnam te Israel k'wel b'inchinte. ⁴⁸Qa nnajan jun b'etin xjal tuk'iy, exsin qa tajtz iky'isint ti'l t-xjan q'ij qMan Dios, q'onka kyechiljo jni' q'a, b'e'xsin k-iky'siltz xjan q'ij kyuk'i'y, ex n-okkutzintz tze'nku' jun kyxjalila, me ayetzi'n nya tok kyechil, mi chi cho'n kye'. ⁴⁹Ax leyjo lo, k-ajb'il kyil'j kyxjalila ex kyil'j b'etin xjal, a najlaqa kyxola. ⁵⁰Kykyaqiltzin aj Israel kub' kyb'inchin tze'nkux tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés ex te Aarón, ikytzin b'antjo kyu'n. ⁵¹Ax q'ijjo, i etz ti'n qMan Dios aj Israel toj tnam te Egipto toj k'lojin.

Tej kyel pa'yit tnejil kyk'wal aj Israel

13 ¹Tzaj yolin qMan Dios te Moisés kyjalu'n: ²Pa'nqemila te we'y tkyaqil tnejil k'walb'aj q'aq'a chi ul itz'ja kyxol aj Israel, ex jniqa' tnejil tal alu'mj tmanqa, qu'n weq'i'y. ³B'e'xsin xi tq'ma'n Moisés te tnam kyjalu'n: B'a'nx chi na'n tizzo q'ij lo, tej kyetz toj Egipto, ja' xi teni'y te aq'nil. Qu'n

tuk'a tipin qMan Dios xi etza q'ni'y, ex noqxix txi kywa'nji'y pan, a q'o'nx levadura toj. ⁴Tojjo q'ij ja'lin chi elixa, toj txjawil Abib^f. ⁵Ajtzin kyokxa tu'n qMan Dios toj kytx'otx' aj Canaán, aj Hetey, aj Amorrey, aj Hevey, ex aj Jebusey, a xi tziyin kye kyxe'chila tu'n txi tq'o'n te kye'y, jun tx'otx' tb'anilx wen, a ja' noqx jni'x niky'b'il toj. Ex k'wel kyiky'sinji'y nintz q'ij tojxjo xjaw lo. ⁶Wuq q'ij chi wa'la pan, a nti' tx'amsb'ilte q'o'nx toj. Atzi'n toj twuqin q'ij k'wel kyiky'si'n jun nintz q'ij te qMan Dios. ⁷Kchi wa'la pan, a nti' tx'amsb'ilte q'o'nx toj a'lixjo wuq q'ij, ex nti' jun ti' tu'n tten kyuk'i'y, a q'o'nx levadura toj, ex nipe aljo levadura nti' tu'n tten toj kytanmi'n. ⁸We txi kyq'ma'n kye kyk'wala kyojjo q'ij chi ul kanin kyjalu'n: Nkub' b'inchit lo ikyjo, qu'n tu'n iky b'antjo tu'n qMan Dios tej qetz q'i'n tu'n toj tnam te Egipto. ⁹K-ajb'iljo lo te kye'y, tzenku' jun techil ti'l kyq'ob'a, ex tzenku' jun na'b'itz ti'l kyplaja, tu'ntzin kyyoli'n kykyijjo tley qMan Dios. Qu'n tuk'a tipin qMan Dios xi etzi'y tu'n toj Egipto. ¹⁰Tu'mpetzi'n, k'wel kyiky'sinji'y nintz q'ij lo, tojxix tq'ijil junjun ab'qe. ¹¹Qu'n ajtzin kyokxa tu'n qMan Dios toj kytx'otx' aj Canaán, tze'nku' xi tziyin tu'n txi tq'o'n kye'y ex kye kyxe'chila. Ajtzin txi tq'o'n kye'y, ¹²kchi elil kypa'nji'y tnejil kyk'wala q'a te qMan Dios, a chi ul itz'ja, jni' tnejil tal kyali'n tmanqa kchi xe'l te qMan Dios. ¹³Me tkyaqiljo tnejil tal bur, kytx'exb'inksa tuk'a jun rit tu'n tkotpit, ajqa qa mi s-el kykotpintza, kytoqinku'y tqul. Ex majqexjo tnejil kyk'wala q'a, kchi jawil kytx'exb'i'n tu'n kykotpit. ¹⁴Ajtzin ttzaj qanin kye'y kyu'n kyk'wala aj tb'et q'ij kyjalu'n: ¿Ti tz'elpina' lo? Ankye' kxel kytzaq'b'in kye kyjalu'n: Tu'n tipin qMan Dios o etzi'y toj tnam te Egipto, ja' o teni'y te aq'nil. ¹⁵Tej mix tziye Faraón tu'n qetz, b'e'x i kub' tb'yo'n qMan Dios jni' tnejil kyk'wal aj Egipto, tzaj xkye kyil'j tnejil kyk'wal xjal q'aa, ex pon b'aj kyil'j tnejil kyal alu'mj. Tu'ntzintzjo nchi kub' qb'yo'niji'y tnejil kyal alu'mj te qMan Dios, a tmanqa, ex kykyaqiljo tnejil qk'wala q'a nchi el qkotpi'n. ¹⁶K-okiljo lo, tze'n jun techil ti'l kyq'ob'a ex tze'n jun techil ti'l kyplaja tu'n ttzaj kyna'n, tej qetz q'i'n tu'n qMan Dios tuk'a tipin toj tnam te Egipto.

Tej kyiky'x aj Israel toj ttxuyil a'

¹⁷Tej kyetz tzaqpi'n Faraón aj Israel, mixa i iky'x ti'na Dios tojjo tb'eyil kytx'otx' aj Filistey, exsin niqayintaqtz. Qu'n tq'ma Dios kyjalu'n: Yajtzi'n qa xi meltz'ajku aj Israel toj tnam te Egipto, ajqa at q'oj s-ok. ¹⁸Tu'ntzintzjo i xi ttxalpin Dios tnam toj tb'eyil tzqijtx'otx', a nxi' toj Ttxuyil a' Kyaq tb'i. Txolin kyten aj Israel te' kyetz toj Egipto tze'nqeku' xo'lq'aq'. ¹⁹Ex majxjo tb'aqil qtzan José etz ti'n Moisés tuk'a, qu'n otaq kyij tq'ma'nix jun tyol kye aj Israel kyjalu'n: Twutzix tzul te Dios mojjilkye'y, ex b'e'x kxel kyil'nji'y nb'aqila kyuk'i'y. ²⁰B'e'xsin i iky'ltz toj Sucot, ex atza i kyija tzma Etam tziyila tzqijtx'otx'. ²¹Atzi'n q'ijil kub' nej qMan Dios kywutz toj jun muj, a matij ttoliku te yek'il kyb'e, atzi'n qniky'in, jun tqan q'aq' kub' nej q'ol spiky'in kywutz, tu'ntzin kyb'et q'ijil ex qniky'in. ²²Mixa el tpa'nix muj tib' q'ijil, ex ikyxjo tqan q'aq' toj qniky'in kywutz tnam.

14 ¹Tzaj yolin qMan Dios te Moisés kyjalu'n: ²Q'manxa kye aj Israel tu'n kymeltz'aj ex tu'n kykub' ten twutzjo tnam Pi Hahiro, t-xol tnam Migdol tuk'a ttxuyil a', tk'atz Baal Zefón. Antza kchi kyjela teni'y twutzjo koj'b'il anetzi'n, tzi ttxuyil a'. ³Okla ktq'mab'il Faraón kyil'j aj Israel kyjalu'n: Mapin chi kyij jpetz toj tx'otx' ja'lin, qu'n a tzqij tx'otx' ma tz'ok jpunkye. ⁴Ayin we', chin xel tz'u'xsinte tanmin Faraón tu'ntzin txi lipe lajolkje, ex k'wel nyek'in wipi'n ti'l Faraón

^f13.4 Abib, a at t-xol marzo tuk'a abril.

ex kyi'ljjo t-xo'lq'aq'. Antzatzin k-e'lila kyniky' aj Egipto, ajqa ayinjily Dios Mamb'aj. Ikytzin kub' kyb'inchin'. ⁵ Tej txtaj q'umb'aj te nmaq kawil te Egipto, ajqa otaq tz'oq tnam, b'e'x tx'ixpet tanmin Faraón, jniqa' taq'nil ti'j tnam ex kyq'ma kyjalu'n: ¿Tizti'n ma b'ant qu'n ikyjo? a tu'n xi ex qtzapq'i'n aj Israel, qu'n nla chi ajb'inl qe. ⁶ B'e'xsin kub' tb'inchin tten tkar ex majqexjo t-xo'lq'aq' i xi tk'le'n tuk'a. ⁷ Ex xi ti'n qaq syent k'uxb'il kyi'ljjo jyo'nqexix, junx kyuk'a' txqantl kykar aj Egipto, ex junjun nejenel tib'ajjila junjunkt'uxb'il. ⁸ Xi ttz'u'xsin qMan Dios tanmin Faraón, a nmaq kawil te Egipto, qu'n b'e'x xi lipe lajolkye aj Israel, me ayetzin kye aj Israel otaq chi ex kye' tuk'a txqan q'ub'bil kyk'u'j. ⁹ I xi lipetzin aj Egipto lajolkye, junx kyuk'a' t-xo'l q'aq', jniqa' tkar Faraón, jniqa' t-xo'l q'aq' ite'kx kyib'aj kychej, ex atza i lajeta kyu'n te' ite'taq ttzi ttxuyil a', ttz'aj Pi-Hahiroth ex tumil Baal Zefón. ¹⁰ Tej otaq pon laq'e Faraón, ex kylonte aj Israel qa lipcheqetztaq aj Egipto lajolkye, tu'ntzintzjo b'e'x tzaj txqan kyxob'il ex ijaw qanin mojb'il te qMan Dios. ¹¹ B'e'xsin xi kyq'ma'ntz te Moisés kyjalu'n: ¿Nti'taqtzin muqb'il kyimnintz toj Egipto, tu'n xqo tzaj ti'n tu'n qkub' kyima toj tzqijtx'otx'? ¿Tiqu'n ma kub' tb'inchinjiy ikyjo qil'ja, tu'n xqo etz ti'n toj Egipto? ¹² Nya'n a xi qq'ma'njizta tey toj Egipto kyjalu'n: Qo tq'onkja tu'n qajb'i'n kye aj Egipto, qu'n mas wen qe' te qe tu'n qajb'i'n kye aj Egipto tze'nkul te' tu'n qkyij kyima toj tzqij tx'otx'. ¹³ Ante Moisés xi tq'ma'n te tnam kyjalu'n: Mi' chi jaw xob'a, noq chi we'ku'y, ex chi ka'yi'n til'jjo kolb'il ktzajil tq'o'n qMan Dios qe ja'lin, qu'n ayetzi'n aj Egipto, a luqe ma chi kyli'y ja'lin, nlay kylontela kywutz. ¹⁴ A te qMan Dios kb'ujil te kyxela, ayetzin kye' noq chi we'ku'y. ¹⁵ B'e'xsin xi tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n: —¿Tiqu'nil ntzaj tqanin mojb'il we'y? Q'manxa kye aj Israel tu'n kyb'et. ¹⁶ Atzi'n te, q'i'nks ttzey, ex qimb'inx tq'ob'a tib'aj ttxuyil a', exsin pa'nxtza te kab'e, tu'ntzin kyokx aj Israel toj tniky'jin ttxuyil a' toj tzqij. ¹⁷ Kxel ntz'u'xsi'n kyanmin aj Egipto, tu'ntzin kyok lipe kyi'ja, exsin k'wel nyek'inx wipintza til'j Faraón, ex kyi'l' t-xo'l q'aq', ex kyi'l' kykar ex kyi'jo t-xo'l q'aq' ite'kx kyib'aj chej. ¹⁸ Okpin k-elil kyniky' aj Egipto qa ayi'n Dios Mamb'aj, aj tkub' nyek'in wipi'n til'j Faraón, kyi'l' tkar ex kyi'ljjo t-xo'l q'aq' ite'kx kyib'aj chej. ¹⁹ B'e'xsin el tpa'n t-ángel Dios tib', a nejninkutaq kywutz aj Israel, b'e'x iky'xl kyi'jxa, ex ikyxljo muj, a matij ttoliku, kub' nej kywutz, b'e'x iky'x kyi'jxa, ²⁰ antza kux tena kyxol aj Egipto kyuk'a' aj Israel. Atzi'n muj qniky'in e'la kye aj Egipto, me atzi'n kye aj Israel spiky'in e'la te kye. Tojjo qniky'in anetzi'n, mix a'lx jun xi laq'e tk'atz juntl. ²¹ Xitzin tqimb'in Moisés tq'ob' tib'aj ttxuyil a', ex b'e'x el tpa'n qMan Dios jo ttxuyil a' tu'n txqan kyq'iq' tzaj toj tjawnitz q'ij tojjo qniky'in anetzi'n. Ikytzin xi tzqija' tx'otx' toj tniky'aj ttxuyil a', ex xi tpa'n a' tib'. ²² B'e'xsin i iky'x aj Israel toj tniky'aj ttxuyil a', a otaq kyij tzqij. Atzi'n jni' a', jaw tb'inchin tib' kytxlajila tzenku' tk'u'jila tx'otx'. ²³ I xi lipetzin aj Egipto lajolkye toj tniky'aj ttxuyil a', tuk'a tkyaqil t-xo'l q'aq' Faraón, jni' tkar, jni' t-xo'l q'aq' ite'kxtaq kyib'aj chej. ²⁴ Tej ch'ixtaq qel sqix, i tzaj tka'yin qMan Dios jo xo'l q'aq' te Egipto tojjo muj ex q'aq', exsin b'e'x el tnajsin kynab'l, ²⁵ ex tb'inche Dios tu'n mi toljexix tqan kykar, tu'ntzin mi chi b'etil. Te' ikyjo b'e'x kyq'ma aj Egipto kyjalu'n: Qo el oq kywutz aj Israel, qu'n a Dios Mamb'aj nb'ujin te kyxel qil'j. ²⁶ Tzajtzin tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Qimb'inx tq'ob'a tib'aj ttxuyil a', tu'ntzin tmeltz'aj majl kyib'aj aj Egipto, kyib'aj kykar, ex kyib'ajjo kyxo'l q'aq' ite'kx kyib'aj chej. ²⁷ Xitzin xi tqimb'in Moisés tq'ob' tib'aj ttxuyil a', b'e'x meltz'ajjo ttxuyil a' tze'nkuxtaq ta'ye te' ch'ixtaq qel sqix.

Ayetzin kyej aj Egipto tej tu'ntaq kyok, b'e'x i ok tokpaj tuk'a ttxuyil a', ex ikytzin i kyij mulq'ina' tu'n qMan Dios toj tniky'aj ttxuyil a'. ²⁸ Tej tmeltz'aj a' tze'nkuxtaq ta'ye, b'e'x i kyij mulq'ajjo tkar Faraón, jniqa' xo'l q'aq' ite'kxtaq kyib'aj chej, kykyaqiljo xo'l q'aq' lipcheqektaq lajolkye toj ttxuyil a', nix jun kyij anq'in kyxol. ²⁹ Ayetzin kye aj Israel i b'et toj tniky'aj ttxuyil a', toj tzqij, atzi'n a' jaw tb'inchin tib' tzenku' tku'jila tx'otx' kytxlajila. ³⁰ Tojjo q'ij ikyjo, i el tklo'n qMan Dios aj Israel toj kyq'ob' aj Egipto. Klonte aj Israeljo jni' aj Egipto kyimninqil ttziyila ttxuyil a'. ³¹ Tej tok kyka'yin aj Israeljo juntij tb'inchb'in qMan Dios kub' tyek'in kyi'l' aj Egipto, b'e'x tzaj kyxob'sin xjal kyib' twutz qMan Dios, ex kub' nimin kyu'n, majx Moisés, a tmajin kub' nimin kyu'n.

Ajo tb'itz Moisés

15 ¹ B'e'xsin ok ten Moisés b'itzil, kyuk'a aj Israel te qMan Dios, ex kyq'ma kyjalu'n:

Kchin b'itzila te qMan Dios,
qu'n nimxix toklin ma kub' tyek'in,
tej xex tmulq'in chej exqatzi'n xjal ite'kxtaq kyib'aj, toj
ttxuyil a'.

² Ate qMan Dios wipi'n, ex a nb'itza, ex a klol we'.
Atzin Diosjo te we'y,

tu'ntzintzjo noq til'j nchin tzalaja,
a Dios te ntati'y, ex kjawil nnimsi'n tb'i.

³ Tu'n qMan Dios, nkub' kyi'l' ajq'oj,
atzi'n tb'i, Dios Mamb'aj.

⁴ I xi tmulq'in toj ttxuyil a', jni' tkar Faraón ex t-xo'l q'aq',
jniqa' tb'anil tnejenel kye t-xo'l q'aq', b'e'x i jiq'b'e toj
Ttxuyil a', Kyaq tb'i.

⁵ I kux tz'aq tzmax txe a' tzenku' ab'j,
ex majx i kux mulq'aj txe ttxuyil a'.

⁶ Tu'n tmanq'ob'a qMan Dios, ma kub' tyek'in tipin,
ex tu'n tmanq'ob'a xi kub' yuch'ja ajq'oj.

⁷ Tuk'a nimxix tipin xkub'a kyi'ljjo, a xjaw kyi'n kyib' ti'ja,
tzaj tq'oja kyi'l'j, ikyjo tze'n tzqij k'ul nkub' b'aj tu'n
q'aq'.

⁸ Tu'n tipin t-xewa ok tchmo'n a' tib',
i kyij ten tzenku' tk'u'jil tx'otx'.
Atzi'n txe ttxuyil a' noq xi tab'jin tib' toj tniky'aj.

⁹ Tq'ma ajq'oj kjalun:

Chin xel lipe'y lajolkye, kchi tzyetil wu'n, kb'ajel
nsipinjily jni' k-elil wi'n kye, ajxa tqenx wanmi'n
kyi'l'j.

Kjawitz wi'n n-espadi'y kyi'l'j, ex nq'ob'ku'y k'wel b'yonkye.

¹⁰ Tzaj txupin t-xewa kyi'l'j, ex b'e'x i kyij juple tu'n txuyil
a',
i xi mulq'aj tze'n plom toj a' a tzunx npulj.

¹¹ ¿Alkye jun tzenku' ay qMan Dios, kyxol jni' dios?

¿Alkye jun tzenku' ay xjanxixa, ex nim tipin?

Xob'ajilxixjo jni' tb'inchb'in, ex nb'ant jni' ti'chaqku
tu'n.

¹² Tzaj tyek'in tipin kyi'l'j,
ex b'e'x i xi b'ilq'in tu'n tx'otx'.

¹³ Kub' neja kywutzjo tnam xi etz tkotpin tuk'a tk'u'jb'ila,
i xi ti'n tuk'a tipin tojjo tnajb'ila xjanxix.

¹⁴ Aj kyb'inte nmaq tnamjo lo,
b'e'x kchi jawil lu'lin,

ex k-okil b'is kyil'jjo aj Filistey.

¹⁵ B'e'xsin kchi tzajil xob'jo nejenel te Edóm,
jniqa' nim kyipin toj Moab kchi tzajil lu'lin tu'n
kxob'il.

Ex kchi tzajil numjo xjal nchi najan toj Canaán.

¹⁶ Tzajxit b'is kyil'j ex xob'ajil tu'n tipin,
chi kyixxit tzenku' ab'j mib'in yolín ajxe tiky'xjo
ttanmin, ay qMan Dios,
ajxe tiky'xjo tnam lo, a xlaq'et tu'n.

¹⁷ Kchi okix ti'n, ex kchi k'wel tq'o'n najal twi' wutz etzin
tu'n,
tojjo koj'b'il b'inchin ta'ye tu'n te tnajb'ila qMan Dios.
Ex tojjo ja xjan, a kub' tb'inchin.

¹⁸ A te qMan Dios kkawil tkyaqil ab'q'e,
ex te junmajx.

Ajo tb'itz Mariy

¹⁹ Tej tokx Faraón kyuk'a tchej, jniqa' tkar, ex jniqa' t-xol' q'laq' ite'kx kyib'aj chej toj ttxuyil a', b'e'xsin tzaj tmeltz'in qMan Dios a' kyib'aj. Me atzi'n kye aj Israel, i b'et kye' toj tzqij toj tniky'aj ttxuyil a'. ²⁰ Ante Mariy, a q'mal tyol Dios, a taneb' Aarón, tzaj tzyu'n jun pandereta, ex i etz lipe txqan qya ti'j tuk'a kypandereta, ex nchi b'ixintaq. ²¹ Ex ok ten Mariy b'itzil kyjalu'n:

Chi b'itzinqe'y te qMan Dios, tu'n xkub' tyek'in tipin
nimxix,
qu'n ma chex tmulq'in chej, ex jniqa' xjal ite'kxtaq
kyib'aj toj ttxuyil a'.

Aye' a' te Mara ex te Elim

²² I iky' tk'le'n Moisés aj Israel ttzi Ttxuyil a' Kyaq tb'i, tu'n kykanin toj tzqij tx'otx' te Shur, ex i b'et oxo q'ij tojila tzqij tx'otx' ex nti' a' jyet kyu'n. ²³ Tej kykanin tzma Mara, mixa i k'wana ti'jjo a' attaq antza, qu'n nyor k'axtaq, tu'ntzi'n ok q'o'n tb'i te Mara. ²⁴ B'e'xsin i jaw yob'lin tnam ti'j Moisés kyjalu'n: ¿Titzin kxel qk'wa'ntza ja'lin? ²⁵ Jawtzin kub'sin Moisés twutz te qMan Dios, ex b'e'x tzaj tyek'in qMan Dios jun tze te. Tej tkux tq'o'n Moisésjo tze toj a', b'e'x el chi'yix tu'n. Antzetzin tzaj tq'o'na qMan Dios jni' tnuk'b'il ex tley kye, ex antza i ok tq'o'na toj joyb'il. ²⁶ Tzajtzin tq'ma'n kye kyjalu'n: Qa ma kub' kyb'i'nji'y nyola, ex qa ma kub' kyb'inchinji'y wen nwutza, ex qa ma kub' kyb'i'nji'y nnuk'b'ila, ex nleye, tkyaqiljo yab'il a' tzaj nq'o'n kyib'aj aj Egipto, nlay tzaj nq'o'n kyib'aja, qu'n ayin weji'y Dios Mamb'aj, a q'anil kychwinqila. ²⁷ Tb'ajlenxi' ikyjo, i kanin tzma Elim, ja' jyete kab'lajaj tanq'il a', ex oxk'al laj (70) palmeras, ex antza i kyija najal kytzi a'.

Tzaj tq'o'n Dios wab'j maná

16 ¹ Kykyaqil aj Israel i etz Elim ex i kanin toj tzqij tx'otx' tzma Sin, a at t-xol Sinaí ex Elim. Jwe' laj (15) tajlal q'ij te tkab' xjaw kyelnintztaq toj tx'otx' te Egipto. ² Tojjo tzqij tx'otx' anetzi'n, kykyaqil aj Israel i jaw yob'lin ti'j Moisés ex ti'j Aarón, ³ exsin xi kyq'ma'ntz kye kyjalu'n:

—Noqxix b'e'x o kyima tu'n qMan Dios toj tx'otx' te Egipto, tej nqo ok qetaqa wa'l ti'j junjun k'wil chib'j, ex noqx jni'xtaq nqo noja. Qalatzin noq xqo tzaj kyil' tojjo tzqij tx'otx' lo, tu'n qkub' kyima tu'n wa'yaj. ⁴ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Ktzajil nchiti'n kywa'y toj kya'j. Ayetzin kye tnam, kchi elix chmol kywa junjun q'ij, a kb'ajil kyu'n toj jun q'ij, tu'ntzin

tok nq'o'n ntanmi'n toj joyb'il qa nkub' kynimin nkawb'ila, mojqqa minaj. ⁵ Me atzi'n toj tqaqin q'ij, kjawil kychmo'n kywa te kab'e q'ij. ⁶ B'e'xsin xi tq'ma'n Moisés ex Aarón kye aj Israel kyjalu'n:

—Yajxe qale, k-elil kyniky'a ti'j ajqa a qMan Dios etz q'inkyi'y toj tx'otx' Egipto, ⁷ ex atzi'n qlixje nchi'j, kkyla'b'ila tb'anil tb'inchb'in qMan Dios, tu'n ma tb'inte qa ma nchi jaw yob'lin ti'j, qu'n ¿tiqonajtzinqe' tu'n kyjaw yob'lin q'ija? ⁸ Ex tq'mal Moisés kyjalu'n:

—Yajxe qale, ktzajil tq'o'n qMan Dios kychi'y chib'j, ex atzi'n qlixje nchi'j, ktzajil tq'o'n kywa'y ajxa kynoja, tu'n ma tb'inte qMan Dios tej xi jaw yob'lin ti'j, qu'n ¿tiqonajtzinqe'? Nya' q'ij qe' nchi jaw yob'lini'y, qala' ti'j qMan Dios. ⁹ Tb'ajlenxi' ikyjo, xi tq'ma'n Moisés te Aarón kyjalu'n:

—Q'manxa te tkyaqil aj Israel tu'n kytzaj laq'e twutz qMan Dios, qu'n ma tb'inte qa ma chi jaw yob'lin ti'j. ¹⁰ Tej tzunxtaq nyolin Aarón kyuk'a aj Israel, i xi ka'yin tumil tzqij tx'otx', ex kylonte tipin qMan Dios tzaj yek'in toj muj. ¹¹ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n: ¹² Ma nb'inte weji'y kyyob'lin aj Israel. Q'manxa kye kyjalu'n: Chi cho'l kye' chib'j yajxe qale, ex atzi'n qlixje nchi'j, chi wa'la tu'n tnoj kyk'u'ja. Ikytzin k-e'lila kykniky'ji'y qa ayi'n Dios Mamb'aj, a Dios te kye'y. ¹³ Tej qqo'qex, b'e'x kub' noj ti'jila kynajb'il tu'n txqan pipa, ex atzi'n te' qel sqix, kub' xmu's ti'jela kynajb'il. ¹⁴ Atzaj tej tjaw b'ajjo xmu's tu'n tb'uin, at jun kyij ten tib'aj tx'otx' toj tzqij tx'otx', ikyjo tzenku' swakin che'w wakaj. ¹⁵ Tej tok kyka'yin aj Israel, kyq'ma kyxolilix kyjalu'n: ¿Titzin lo? Tu'n nya' kyajtzi'ntaq. B'e'xsin xi tq'ma'n Moisés kye kyjalu'n:

—A te' wab'j ma tzaj tq'o'n qMan Dios te qwa. ¹⁶ Atzin ma tzaj tq'ma'n qMan Diosjo qe kyjalu'n: Teylix junjun kjawil tchmo'n twa tze'nkux nb'aj tu'n toj junjun q'ij, kyaje libr te junjun xjal, jte'x kyb'aj toj tja. ¹⁷ Kub' kyb'inchin aj Israel ikyjo, at junjun jaw chmonte nim, ex junjun nya' nim jaw tchmo'n. ¹⁸ Tej tkub' kymilo'n toj kakab' librin, atzi'n jaw chmonte nim, nti'xch'in txkyijb'in kyij ti'j, ex ikyxjo jaw chmonte nya nim, noqxix el kaninku. Teylix junjun jaw tchmo'n tze'nkux twa nb'aj toj jun q'ij. ¹⁹ Xi tq'ma'nl Moisés kye kyjalu'n:

—Mix a'l jun kyjel k'u'nte ch'intl toj juntl q'ij. ²⁰ Me mixa kub' nimina Moisés kyu'n, qala' at junjun kyij k'u'nte ch'intl toj juntl q'ij, ex b'e'x xchuq'in ex tzu'jix. Tu'n ikyjo, b'e'x tzaj tq'oj Moisés kyil'j. ²¹ Junjun qlixje jaw kychmo'n kywa, tze'nkux nb'aj kyu'n toj junjun q'ij, qu'n b'e'x n-el yuljtaq aj tmaq'ta tqan q'ij. ²² Atzi'n toj tqaqin q'ij jaw kychmo'n kywa te kab'e q'ij majx, atzi'n jaw kychmo'n, wajxaq libr te junjun xjal, jotxqexjo nejenel te tnam i xta'j q'malte te Moisés ti'jjo ikyjo. ²³ Xi tq'ma'n Moisés kye kyjalu'n:

—Atzin ma tzaj tq'ma'n qMan Dios jo lo: Nchi'j twuqin q'ij, jun q'ij te ajlab'l pa'mil te qMan Dios. Atzi'n k'welix kytzq'ajsi'n, kytzq'ajsinkuxa ja'lin, ex atzi'n k'welix kyloqsi'n, kyloqsinkuxa ja'lin. Atzi'n kyjel, a mi b'aj kyu'n, kyk'u'nkja te nchi'j. ²⁴ Kub'tzin kyb'inchin aj Israel jni'xjo xi tq'ma'n Moisés kye, atzi'n kyij ten, xi kyk'u'n toj juntl q'ij, ex mixa tzu'jixa ex xchuq'ina. ²⁵ Xitzin tq'ma'n Moisés kye kyjalu'n:

—Kywa'nxa ja'lin, qu'n twuqin q'ijjo ja'lin te ajlab'l pa'mil te qMan Dios, ex nti' wab'j kjyetil kyu'n ja'lin tib'aj tx'otx'. ²⁶ Qaq q'ij chi elixa chmol kywa'y, atzi'n toj twuqin q'ij, q'ij te ajlab'l, nlay knet kyu'n. ²⁷ Toj twuqin q'ij at junjun aj Israel i ex chmol kywa, me nti' jyet kyu'n. ²⁸ Tzajtzin tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—¿Jtojxsin kyjel kytzaqpi'nji'y tu'n mi nkub' kynimi'n nkawb'ila ex nxnaq'tzb'ila? ²⁹ Kyna'nkutzi'n, ayi'n, qMan

Dios, x̄in kyij q'onte' twuqin q'ij. Tu'mpetzi'n toj tqaqin q'ij nxi nq'o'n kywa'y te kab'e q'ij. Nixjun tu'n tex b'etajil toj twuqin q'ij, kykyaqilix tu'n kykyij ten axtxa toj kyja. ³⁰ Ikytzin i ajlana aj Israeljo toj twuqin q'ij. ³¹ Atzi'n tb'i' wab'l'j ok kyq'o'n aj Israel, "maná". Ikytaqjo tze'n twutz klantr, sjanin ka'yin, ex atzi'n ttxu'txjil, ikyjo tze'n jun qmuqin triy xyuq'inku tuk'a ta'l kab'. ³² Xi tq'ma'nl Moisés kyjalu'n:

—Atzin ma tzaj tq'ma'n qMan Dios jo lo: Kynojnsinku'y kyaje libr maná, exsin kyk'u'nxtza tu'ntzin tok kyka'yi'n kyyajila chi ul itz'ja, qa ayi'n x̄inx q'onte te kywa'y toj tzqij tx'otx', tej kyetz wi'n toj tx'otx' te Egipto. ³³ Xi tq'ma'nl Moisés te Aarón kyjalu'n:

—Q'intza jun xar exsin q'onkuxtza kyaja libr maná toj, exsin q'onkuy twutz qMan Dios, tu'ntzin txi k'u'yit kye kyyajila chi ul itz'ja kyij'jb'inx'i'y. ³⁴ Tze'nkuxjo tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés, kub' tq'o'n Aarón twutz k'ub'l' tkawb'il qMan Dios, tu'n txi k'u'yit. ³⁵ Kab'k'al (40) ab'q'e i wa'n aj Israel maná, a'lixjo te' kyanin tojjo tnaqachil tx'otx' te Canaán, a naja'ntaq kyu'nxal. ³⁶ Atzi'n kyaja libr, a tlajin milon te jun efa.

Ajo a' etz twutz piky

17 ¹ Tkyaqil aj Israel i etz toj tzqij tx'otx' te Sin, nchi b'ettaq junjun q'ij, tze'nkuxjo ntzaj tq'ma'ntaq qMan Dios kye, ex atza i kyija najal toj Refidim, ja' nti'ye a' jyet kyu'n te kyk'wa'. ² Tu'n ikyjo, b'e'x i jaw yasin tnam ti'j Moisés, ex xi kyq'ma'n te kyjalu'n:

—Q'ontza qk'wa'y che'we. Ante Moisés xi tzaq'b'in kye kyjalu'n:

—¿Tinqu'nil nchi yasi'n wi'ja? Ex ¿tinqu'nil n-ok kyq'o'n qMan Dios toj joyb'il? ³ Me ch'ixtaq kykyim aj Israel tu'n k'waj, exsin i ok tentz yolb'il ti'j Moisés kyjalu'n:

—¿Ti til xqo etz ti'n toj Egipto, tu'n qkyima tu'n k'waj, kyuk'a qk'wala exqatzin qali'n? ⁴ B'e'xsin jaw kub'sin Moisés twutz te qMan Dios, ex tq'ma kyjalu'n:

—¿Tze'n k-okila' tnam lo wu'n ja'lin? Noq ch'ixl wok xo'n kyu'n tuk'a ab'l'. ⁵ Ante qMan Dios tzaj tzaq'b'in te Moisés:

—Nejkuy twutz tnam, exsin k'lenxtza jun jte' nejenel kye aj Israel tuk'iy, ex q'inxjiy tze, a kub' tjub'in nim a' tu'n, exsin kux txi'tza. ⁶ Antza kchin temb'ili'y junx tuk'iy tk'atzjo piky te Horeb, k-okil tjub'injiy piky, ex okx kchu'lilx a' aj tetz twutz te kyk'wa' tnam. Kub'tzin tb'inchin Moisésjo ikyjo kywutz nejenel kye aj Israel. ⁷ Tu'ntzi'n ok tq'o'n tb'i' koj'b'il anetzi'n te Masah⁸, ex te Meriba, tu'n otaq chi ok we' aj Israel yasil, ex tu'n ok kyq'o'n joyb'il ti'j qMan Dios, te kyq'ma kyjalu'n: ¿Attzin qMan Dios kuk'a mojqqa nti'j?

I kub' aj Amalec kyu'n aj Israel

⁸ I tzaj tilj aj Amalec b'ujil kyij' aj Israel toj Refidim. ⁹ Tu'ntzintzjo, xi tq'ma'n Moisés te Josué kyjalu'n:

—Sk'o'nksa jun jte' ichin, exsin kux txi'tza b'ujil kyij' aj Amalec. Atzi'n we' nchi'j, antza kchin temb'ili'y tzmax twi' wutz, tuk'a' ttze qMan Dios, a q'i'n toj nq'ob'a. ¹⁰ Kub' tb'inchin Josué tze'nkuxjo xi tq'ma'n Moisés te, ex b'e'x xi b'ujil kyij' aj Amalec. Ante Moisés, tuk'a Aarón, ex Hur, i jax tzma twi' wutz. ¹¹ Atzi'n tze'n njaw ti'n Moisés tq'ob' twutz kya'j, b'e'x nchi kub'taq aj Amalec kyu'n, me atzi'n tze'n nkutz ti'ntaq tq'ob', ayetaq aj Israel nchi kub'taq kyu'n aj Amalec. ¹² Tej kyel sikyte tq'ob' Moisés, tzaj kyij' jun ab'j matij te tq'uqb'il, ex b'e'x kub' qe Moisés tib'aj, ante Aarón tuk'a Hur i jaw tzyu'nte tq'ob', jun ti'j tmanq'ob' ex junl ti'j t̄xnayaj.

Ikytzin i kyija tq'ob' Moisésjo jikyin twutz kya'j a'lixjo te' tex q'ij. ¹³ Kub'tzin ti'j Amalec tuk'ix ttanmin tu'n Josué tuk'a espada. ¹⁴ Tzajtzin tq'ma'n Dios te Moisés kyjalu'n:

—Tz'ib'inkuxji'y jni' ma b'aj lo toj jun u'j, tu'n ttzaj na'yit, exsin q'manxtza te Josué, qa kchi jawil nnajsi'n tkyaqil tyajil aj Amalec twutz tx'otx', ex mix a'l kyyolil kyij'. ¹⁵ Tb'ajlenxi' ikyjo, jaw tb'inchin Moisés jun patb'il oyaj, exsin ok tq'o'ntz tb'i' te: Jevová-nisi^h. ¹⁶ Qu'n tq'ma kyjalu'n: Tu'n i jaw we' tyajil Amalec q'ojil ti'j qMan Dios, kukx kq'ojil qMan Dios jo kyij' tyajil Amalec junjun ab'q'e.

Kanin Jetro lolte Moisés

18 ¹ Tb'inte Jetro, a pale toj Madián, a jib'ilte Moisés, tkyaqiljo b'ant tu'n Dios tuk'a Moisés ex kyuk'a aj Israel, a ttanmin, ex tze'n oka tu'n qMan Dios tej kyetz ti'n aj Israel toj Egipto. ² Tej taj tchq'o'n Moisés Séfora, a t-xu'jil tja Jetro, a jib'ilte, b'e'x i kyij tuk'a, ³ exqatzi'n kab'el tk'wal. Jun te' Gersón tb'i, qu'n tq'ma Moisés kyjalu'n: Betin xjalqin we' twutzjo tx'otx' lo, ⁴ ante' tb'i juntl, Eliezer, qu'n tq'ma kyjalu'n: A Dios te ntati'y xmojin wi'ja ex s-el klonte we' toj tq'ob' Faraón. ⁵ Tej tkanin Jetro, a jib'ilte Moisés, kyuk'a' kab'e k'wal exsi'n t-xu'jil Moisés toj tzqij tx'otx', ja' ta'yetaq Moisés, tk'atzjo wutz te Dios, ⁶ ex xi tq'o'n Jetro tqanil te Moisés kyjalu'n:

—Ayin weji'y Jetro, a jib'iltiy, ma chin ula tk'atza, majx t-xu'jila exqatzi'n kab'e tk'wala. ⁷ B'e'xsin etz Moisés k'lelte' jib'ilte, kub' mutxe twutz ex el tma'tzin t̄xpuq'. Tej tb'aj kyq'olb'in kyib' qa wen ite'ye, b'e'x i okx toj tpach. ⁸ Oktzin ten Moisés q'malte te jib'ilte, jni' otaq tb'ince qMan Dios ti'j Faraón ex kyij' aj Egipto noq tu'n tk'u'jb'il kyij' aj Israel, ex tkyqailjo iky' kyij' toj b'e tej kyetz ex tze'n i el klo'na tu'n qMan Dios. ⁹ Ox tzalajx Jetro ti'jjo tb'anil tb'inchb'in qMan Dios b'ant kyij' aj Israel, tej kyel tklo'n toj kyq'ob' aj Egipto. ¹⁰ Ex tq'ma Jetro kyjalu'n:

—Ky'iwlentxitjo tb'i' qMan Dios, a s-el klo'nkye'y toj kyq'ob' aj Egipto, ex toj tq'ob' Faraón, ex ma klet tnam tu'n toj kyq'ob' aj Egipto. ¹¹ Mapin tz'el nniky'tza ja'lin, ajqa a te qMan Dios nimxix tipin kywutzjo txqantl dios, tu'n i el klo'n aj Israel tu'n tojjo nya b'a'n ok kyb'inchin aj Egipto kyij'. ¹² Te' ikyjo, tzaj ti'n Jetro, a jib'ilte Moisés, jun alu'mj tu'n tkub' patit, ex txqantl oyaj twutz Dios, ante Aarón kyuk'ixjo nejenel kye aj Israel, i xi' wa'l tuk'a jib'ilte Moisés twutz Dios. ¹³ Tojtzin juntl q'ijltz, kub' qe Moisés tu'n txi ka'yit tu'mil kyjstisin tnam, ex kub' ten tnam twutz Moisés qlixje, ex qale. ¹⁴ Tej tok tka'yi'n jib'ilte Moisés tkyaqiljo ntb'inchintaq Moisés ti'j tnam, xi tqanin te kyjalu'n:

—¿Titzin nb'ant tu'n tuk'a tnam ikyjo? ¿Tiqu'nil o'kxa nkub' qey, ex ayetzi'n jni' xjal wa'lajqa twutza, atxix qlixje, ex qale? ¹⁵ Ante Moisés xi tzaq'b'in te jib'ilte kyjalu'n:

—Qu'n tu'n n-ul tnam wuk'i'y qanilte txjel te Dios. ¹⁶ Atzi'n tze'n qa at jun q'oj kyxol, nchi ul wuk'i'y, ex ayin we' nchinx jyonte tu'mil kyxol, alkye at toj til, ex nxi nq'ma'nji'y t-xnaq'tzb'il ex tkawb'il Dios kye. ¹⁷ B'e'xsin xi tq'ma'n jib'ilte te kyjalu'n:

—Nya' wen te' nb'ant tu'n ikyjo. ¹⁸ Qu'n k'wel sikyttiy, ex majxjo tnam lo tuk'iy. Tu'n jun tij aq'untlxjo lo tetey, ex nlay tz'ela twutz tjunalxa. ¹⁹ Chin tb'intzin ja'lin, kxel nq'o'n jun tumil tey, ex axte Dios ktemb'il tuk'iy. Kux yolín te kyij' xjal twutz Dios, ex q'manxte te Dios tiziti'n ntzaj kyxol xjal. ²⁰ Xnaq'tzinqixa kawb'il ex jni' xnaq'tzb'il kye, exsin

⁸17:7 Masah ex Meriba: Atzi'n tz'elpina toj yol hebrej: Joyb'il, ex tu'n nti' nti' kynimb'il.

^h17.15 Jehová-nisi: Atzi'n tz'elpina toj yol hebrej: Ate qMan Dios nb'inchinte tu'n tkub' kyij' wajq'oja.

yek'inxtza kye tze'n tu'n kyb'eta toj tb'anil, ex ti' tu'n tkub' kyb'inchin. ²¹ Exsin sk'o'nqeksa ichin t-xol tnam, a at kynab'l ex at kyxob'il twutz Dios, aye' twutzx chi yolin, ex mi nchi kamb'in pwaq nya toj tumil, exsin q'onqiktza te nejenel kyil'j kab'q'o' lajk'al (1,000), kyil'j jwe'k'al (100), kyil'j kab'k'al laj (50) ex kyil'j lajaj (10) xjal. ²² Ayetzin chi kawiljo ti'j tnam tkyaqil q'ij. Tkyaqiljo kuj jstisin, ktzajil kyil'j twutza, ayetzin kyetz chi xel jyonte tumiljo mu'x jstisin. Ikytzin k-e'lila tejyiqtz ti'j, qu'n majqix kchi mojlil tuk'iy. ²³ Qa ma kub' tb'inchin ikyjo, ex qa ma tzaj tq'ma'n Dios tey tu'n tkub' tb'inchin, ktemb'ila toj tb'anil, ex ikylxlo tnam lo, chi meltz'ajil toj tb'anil tзма kyja. ²⁴ Kub' tb'i'n Moisés tyol jib'ilte, ex b'e'x kub' tb'inchin'ni' tzaj q'ma'n te. ²⁵ I jaw tsk'o'n Moisés ichin, a at kynab'l kyxol aj Israel, ex i ok tq'o'n te nejenel kyil'j kab'q'o' lajk'alchaq (1,000) xjal, kyil'j jwe'k'alchaq (100) xjal, kyil'j kab'k'al lajchaq (50) xjal ex kyil'j lajajchaq (10) xjal. ²⁶ Ayetzin nejeneljo lo i kawin tib'aj tnam tkyaqil q'ij. Atzi'n kuj jstisin, nxi kyil'ntaq twutz Moisés, ex ayetzin kyetz nchex jyonte tumiljo mu'x jstisin. ²⁷ Tb'ajlenxi' ikyjo, b'aj tq'olb'in Moisés tib' tuk'a jib'ilte, ex b'e'x meltzajl te' toj ttx'otx'.

I kanin aj Israel t-xe wutz Sinaí

19 ¹Toj toxin xjaw kyelnintztaq aj Israel toj tx'otx' te Egipto, ax q'ijjo i kanin toj tzqij tx'otx' te Sinaí. ² Tej kyetz Refidim, ex tej kykanin toj tzqij tx'otx' te Sinaí, antza i kub' tena najal toj tzqij tx'otx'. Kub' kyq'o'n aj Israel kynajb'il t-xe wutz. ³ B'e'xsin jax Moisés k'ulb'il tib' tuk'a Dios. Qu'n antza tzaj q'olb'ina tu'n qMan Dios, ex xi tq'ma'n te kyjalu'n:

—Kxel tq'ma'n kye tyajil Jacob, ex kxel tchiky'b'in kye aj Israel kyjalu'n: ⁴ O kylonte kye' jni' ok nb'inchin'ni' kyil'j aj Egipto, ex iky i etzajil'ny wu'n tze'n tib'aj t-xiky' jun t'iw tu'n kytzaj wi'n nk'atza. ⁵ Atzi'n ja'lin, qa ma kub' kyb'i'n nyola, ex qa ma kub' kyniminji'y ma kyij b'ant ti'j wu'n kyuk'i'y, o'qikxa chi okil te ntanmi'n kyxol tkyaqil nmaq tnam, qu'n we' tx'otx' tkyaqil. ⁶ Chi okil nq'o'n ayi'y te pale ex te ntanmi'n xjanxix wen. Ayetzin yoljo lo chi xel tq'ma'n kye aj Israel. ⁷ B'e'xsin meltzaj Moisés, ex i ok tchmo'n nejenel te tnam, ex kywutz tkyaqil, okten q'malte' jni' yol lo, a i tzaj tq'ma'n qMan Dios te. ⁸ Tkyaqil tnam xi tzaq'b'inte junx kyjalu'n:

—Tkyaqiljo ma tzaj tq'ma'n qMan Dios, k'wel qb'inchin'ni'. Ex b'e'x xi ti'n Moisés kyyol tnam twutz qMan Dios, ⁹ ex xi tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—K'wel nyek'in we' wib' twutza toj txqan muj, tu'ntzin tok tb'i'n tnam aj waq'il'y yolil tuk'iy, tu'ntzin txi nimin kyu'n te junmajx. Ex b'e'x xi tq'ma'n Moisés kyyol tnam te qMan Dios, ¹⁰ ex ante qMan Dios tzaj tq'ma'n te kyjalu'n:

—Kux txi'y tuk'a tnam, exsin xjansinqekutza ja'lin ex nchi'j, ex i tkux kytxjo'n kyxb'alin, ¹¹ tu'ntzin noq b'antlin kyten kab'j, qu'n kab'j chin k'welitza kywutz tkyaqil tnam twi' wutz te Sinaí. ¹² K-okil tq'o'n jun techil ti'jela wutz, tu'ntzin mi chi iky'x xjal. Q'manxa kye tu'n mi chi jaxe twi' wutz, ex nix jun kyqan tu'n tiky'x antza, qu'n alkyye jun ky-iky'ix, b'e'x k'wel b'yet. ¹³ Nix jun k-okil tzyunte, qu'n b'e'x k-okil xo'yit tuk'a ab'j, mojqqa k'wel b'yetj tuk'a flech, qa jun xjal, mojqqa jun alu'mj. Ajtzin txi q'ajsit kach, tzmazetzin kjawix tnamjo twi' wutz. ¹⁴ B'e'xsin ku'tz Moisés twi' wutz tk'atz tnam, ex b'e'x kub' xjansin tnam tu'n, ex kux kytxjo'n kyetz kyxb'alin. ¹⁵ Xi tq'ma'n Moisés te tnam kyjalu'n:

—Kyb'inchiku kyib'a te kab'j, ex mi chi kub' kx'e'y tuk'a kyxu'jila. ¹⁶ Tej qsqix toj toxin q'ij, ox tilk'ajix q'ankyaq, ex ox tininx, kub' juple txqan muj tib'aj wutz, ex tzaj q'ajte kach

kuj wen. Tkyaqiljo tnam, a ite'taq toj kynajb'il, i jaw lu'lin tu'n kyxob'il. ¹⁷ Tu'ntzintzjo b'e'x etz tk'le'n Moisés tnam tu'n txi' tk'atz Dios, ex antza i kyij we'ye txe wutz. ¹⁸ Atzi'n wutz Sinaí, ox b'uqinx tu'n sib', qu'n otaq k'u'lil qMan Dios tib'aj toj tqan q'aq'. Atzi'n sib, tzunxtaq b'uqinx wen twi' wutz, tze'n tsb'el jun jorin, ex tkyaqiljo wutz ox lu'linx wen. ¹⁹ Atzi'n tq'ajq'ojil kach, ipintaq tjaw q'ajte kuj. Ajtzin tok tenta Moisés yolil, ntzaj tzaq'b'intaq Dios te tuk'a tq'ajq'ojil twi' kuj wen. ²⁰ Ku'tz qMan Dios tzmaz twi' wutz Sinaí, ex twi' wutz anetzi'n tzaj q'olb'in Moisés tu'n, ex b'e'x jax Moisés. ²¹ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Kux ku'xa, ex q'manxa te tnam tu'n mi tziky'tza ka'yilte we' tib'ajxi' techil, qu'n nim kkyimil ajqa ma chi iky'tz. ²² Ex ikyqexjo pale b'a'n tu'n tkub' kyxjansin kyib' aj kytzaj laqe nk'atza, tu'ntzin mi chi kyime wu'n. ²³ Ante Moisés xi tzaq'b'in te qMan Dios kyjalu'n:

—Nlay jax te tnam twi' wutz Sinaí, qu'n tu'n o tzaj tq'ma'n qe'y kyjalu'n: Q'onkuy jun techil ti'jela tk'u'j wutz, ex xjansinkuy. ²⁴ Me ante qMan Dios tzaj tq'ma'n te kyjalu'n:

—Kux ku'xa, exsin k'a' jawil majla tuk'a Aarón, me ayetzin kye pale ex tnam, nti' tu'n kyiky'tz tib'ajxi' techil, tu'n kyjatz nk'atza, tu'ntzin mi chi kyime wu'n. ²⁵ B'e'xsin ku'tz Moisés twi' wutz, ex b'e'x xi tq'ma'n te tnam.

Aye' lajaj kawb'il

20 ¹ Tzaj tq'ma'n Dios tkyaqiljo yol lo: ² Ayin we' Dios Mamb'aj, a kyDiosa, a etz q'inky'e'y toj tx'otx' te Egipto, a ja' iteni'y te aq'nil. ³ Nti' tu'n tten txqantl kydiosa wi'jb'inx'i'y. ⁴ Mi kub' kyb'inchin'ni' jun ídolo, nix twutzb'iyil jun ti' ti'jjo at twutz kya'j, nix ti'jjo at twutz tx'otx' ex nix ti'jjo at toj ttxuyil a'. ⁵ Mi chi kub' meje'y kywutz ex mi chi ajb'i'n kye. Qu'n ayin we' Dios Mamb'aj, a kyDiosa, a nim wipi'n, ex tokxix nkwenta kyil'ja. Tu'mpetzi'n kchi k'wel nkawinji'y k'walb'aj, chmamb'aj ex xkachmamb'aj, noq tu'n nchin el iky'i'n tu'n kytata. ⁶ Me kukx ktemb'il tq'aq'b'il nk'u'jji'y kyil'jo kyyajila a k'u'jlinq'i'n kyu'n ex nkub' kyb'inchin'ni' nkawb'ila. ⁷ Mi tzaj kyjk'u'n tb'i Dios Mamb'aj, a kyDiosa, a noq toj kyyola, qu'n nlay tziky'x til jun xjal tu'n kukxjo, a ntzaj tjku'u'n tb'i toj tyol. ⁸ Na'nku' q'ij kyu'n te ajlab'l tu'n tel kypa'n. ⁹ Qaq q'ij kchi aq'nila toj semana, ex k'wel kyb'inchin'ni' tkyaqil kyaq'i'n kyojjo q'ij lo. ¹⁰ Me atzi'n toj twuqin q'ij, k-okil te ajlab'l tu'n kyk'uli'n nwutza, a ayi'n a kyDiosa. Nti' tu'n kyaq'ni'n tojjo q'ij ikyjo, nix jun kyk'wala q'a ex txin, nix jun kyaq'nila ichin ex qya, nixjun kyali'n, ex nixpe aye' b'etin xjal ite' kyxola, ¹¹ tu'n toj tqaqin q'ij b'anta kya'j tu'n qMan Dios, jni' tx'otx', jni' ttxuyil a', ex tkyaqiljo at toj, ex toj twuqin q'ij in ajla'n.¹ Tu'ntzintzjo kub' tky'iwlin qMan Diosjo q'ij lo te ajlab'l, ex kub' t-xjansin. ¹² Kyniminku kytati'y ex kynani'y, tu'ntzin tten toj kychwinqila nim twutzjo tx'otx', a kxel nq'o'n kye'y, a ayenji'y kyDiosa. ¹³ Mi' chi b'iyi'n. ¹⁴ Mi chi ky'a'ji'n. ¹⁵ Mi chi elq'i'n. ¹⁶ Mi jaw kyb'antsi'n yol kyil'j kyxjalila. ¹⁷ Mi tz'el kyanmi'n ti'j tja kyxjalila, ti'j t-xu'jil, ti'j taq'nil, ti'j twakix, ti'j tbur, ex ti'jjo jni' ti'chaqjo at te.

Tzaj kyxob'il aj Israel te qMan Dios

¹⁸ Te' ikyjo, xi kyka'yin xjal q'ankyaq tzunx tilk'ajix ex tzunx pajinxtaq wen, ex xi kyb'i'n tq'ajq'ojil kach tzunx chuninx wen, exsi'n wutz ox b'uqinx tu'n sib', b'e'x i jaw lu'lin xjal tu'n kyxob'il, ex naqchaq i tzaj we'ye. ¹⁹ Tuntzi'n i jaw kub'sin kywutz te Moisés kyjalu'n:

^{120.11} Ajlan: Toj yol hebrey "shabat": A tz'elpina: Xi tzaqpi'n tu'n taq'in, mojqqa pon b'aj taq'in.

—Ay kux yolín quk'i'y, ex k'a' kub' qb'i'n, me nya aku Dios tu'n tyolin quk'i'y, tu'ntzin mi qo kyimi'y. ²⁰ Ante Moisés xi ttzaq'b'in kye kyjal'u'n:

—Mi' chi jaw xob'a. Noq s-ul te qMan Dios q'ol joyb'il kyija, tu'n tten kyxob'ila te, ex tu'n mi chi b'inchinla il. ²¹ Tej kykyij we' aj Israel naqchaq, b'e'x xi laq'e Moisés tojjo muj otaq kub' juple, ja' ta'yetaq qMan Dios .

Tzaj q'ma'n tze'n tu'n tb'anta jun patb'il

²² Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés tu'n txi tq'ma'n kye aj Israel kyjal'u'n: Ma kyb'i'y tej xin tzaj yoli'n kye'y toj kya'j. ²³ Mi' kub' kyb'inchin' n kywutzb'iyil dios tuk'a saq pwaq, mojqqa tuk'a q'an pwaq, nix tu'n kyk'uli'n kywutz te nxela. ²⁴ B'inchinksa jun patb'il oyaj te we'y tuk'a tx'otx', ex k'a' kub' kypati'n alu'mj tib'aj, jni' kyoyaja te kymujb'il kyib'a, jni' kyrita, ex jni' kywakixa. Kchin ul we' ex chi k'wel nky'i'wlin we' ayi'y ja' tumil kxel nq'ma'ni'y tu'n tkub' na'yit nb'i'y. ²⁵ Qa ma jaw kyb'inchin' jun patb'il oyaj te we'y tuk'a ab'j, mi chi el kypeli'n kytxlajila, qu'n qa ma tz'ok kyq'o'n tx'inb'il ti'j, nti'l tajb'in ikyjo. ²⁶ Ex mi tz'ok kyb'inchin kyb'e'y yotxin ti'j patb'il oyaj, qu'n noq tz'iwle kychib'jila aj kyjaxa antza.

Kawb'il kyij majen tu'n kyalaq'et

21 ¹ Ayetzin kawb'iljo lo kxel tq'ma'n kye: ² Qa ma chi loq'i'n jun kyaq'nila aj Hebrej, qaq ab'q'e k-aq'nil kye'y, me atzi'n toj twuqin ab'q'e, b'e'x k-elix tzaqpet kukxjo. ³ Qa nti'taq t-xu'jil tej xlaq'et, tjunalx k-elix tzaqpet. Qatzin attaq t-xu'jil te' xlaq'et, majx t-xu'jil k-elix lipe ti'j. ⁴ Qatzin ma txi tq'o'n tajaw t-xu'jel, exsin qa ma chi ul tk'waltz q'a ex txin tuk'a, atzi'n qya kyuk'ix tal, axtza kchi kyjela tuk'a tajaw, antetz tjunalx k-elix tzaqpet. ⁵ Me qatzin qa chi aq'niljo kyjal'u'n: K'u'jlinxix we' wajaw wu'n, tuk'ix nxu'jila, ex jniqa' nk'wala, mi chin ex we'. ⁶ B'exsin kxel q'i'ntz tu'n tajaw kywutz aj kawil, ex kxel ti'nl tzi tjel ja, mojqqa tk'atz tqan ja, exsin k-elix t'xutsintz t'kyin tuk'a jun b'aq. Ikytzin kyjela' te taq'nil te junmajx. ⁷ Qa a'ljun xi k'ayinte ttxin tu'n tok te aq'nil, mi tz'ex tzaqpet tzenku' nchi ex tzaqpet'a aq'nil, a ichinqa. ⁸ Qa mi s-ok xu'jb'i'n qya tu'n tajaw, tu'n nya wen s-e'la toj twutz, ja'ku b'ant tu'n t-xi tk'a'yin kyex t-xjaliljo qya tu'n ttzaqpij. Qu'n tu'n ma tz'el tiky'inj, nti' tu'n t-xi tk'a'yin kye b'etin xjal toj junxil tnam. ⁹ Me qa ma txi tq'o'n te t-xu'jil tk'wal, ikyx tokli'n kxe'l tq'o'n tze'nkuxjo jun tk'wal. ¹⁰ Qatzin qa ma tzaj tjyo'n juntl t-xu'jil, nti' tu'n tkub' tyaji'n tnejil t-xu'jil toj wa'yaj, tuk'a txb'alin, exsi'n tu'n tkub' kxe tuk'a. ¹¹ Me qa mi xjapin twi' oxo tu'mil lo tu'n ichin, kukx k-elix tzaqpetjo qya lo, ex nti' pwaq kxel tchjo'n.

Kawb'il kyij b'yol xjal

¹² Alkye' kky'ixb'il juntl tuk'a tu'n, exsin qa majx kxyimtz tu'n, b'e'x k'wel b'yet te'. ¹³ Me ante', a nya b'isintaq tu'n ikyjo, qala' tajb'ilxtaq Dios tu'n tb'ajjo ikyjo, kxel nyek'i'n tey ja' tumil tu'n txi'ye' xjal ewil. ¹⁴ Qa bisinxtaq tu'n jun xjal tu'n tb'i'en ti'j t-xjalil, il ti'j k-okil tzyet tu'n tkub' b'yet, exlaqa ma tz'okx e'wil toj npatb'ila. ¹⁵ Qa a'l jun xjal k'wel b'yonte ttata mojqqa tnanaj, b'e'x k'wel b'yet. ¹⁶ Qa a'l jun kxel elq'inta jun xjal mojqqa ma txi tk'a'yinj, exsin qa ma tz'el jyettz toj tq'ob', b'e'x k'wel b'yet. ¹⁷ Qa a'l jun k-okil we' yisolte ttata ex tnana, k'wel b'yet. ¹⁸ Qa ma chi jaw b'ujin kab'e xjal exsin qa ma tz'ok t-xo'n tuk'a tu'n ab'j, mojqqa ma ky'ixb'aj tu'n tuk'a tq'ob', ex qa mi ma kyim, me b'e'x k'welix kyxe toj ttz'u'n tu'n ikyjo. ¹⁹ Atzi'n s-ok b'yonte' xjal, k'wel tchjo'n q'anb'ilte ex jte' q'ij

mi tz'aq'nen. Tzmaxe k-iky'ix tiljo ajqa ma jaw b'etjo xjal tuk'a tze. ²⁰ Qa a'l jun s-ok jikyinte taq'nel, qya mojqqa ichin, tuk'a tze, exsin b'e'x kxyimtz tu'n, iltzin ti'jtz k'wel kawit. ²¹ Me qa b'e'x s-el kuche aq'nel, toj jun mo kab'e q'ij, atzinljo s-ok b'yonte mi kub' kawit qu'n tu'n taq'nilxjo s-ok tb'yo'n. ²² Qa ma chi jaw b'ujin jun jte' ichin, exsin qa majx kxy'ixb'e jun qya kyu'n, a ch'ix tkub' kxe, ex tu'njo ikyjo ma tz'el tal, me mi kxyimjo qya, il ti'j k'wel kychjo'n jni' k-el qanin kye tu'n tchmiljo qya kywutz kawil. ²³ Me qa b'e'x kxyimxjo qya, ilx ti'j k'wel kychjo'n tchwinqil tuk'a kychwinqil, ²⁴ mojqqa ma tz'etz jun twutz, il ti'j k-elitz q'i'yit kywutz, mojqqa ma tz'etz jun tste, il ti'j k-elitz q'i'yit kyste, mojqqa ma tz'el jun tq'ob', il ti'j k-elil q'i'yit kyqob', mojqqa ma tz'el jun tqan, il ti'j k-elil q'i'yit kyqan, ²⁵ mojqqa ma patj kyu'n, il ti'j chi k'wel patit, mojqqa ma ky'ixb'e, il ti'j tu'n kyok ky'ixb'it, mojqqa ma qitj, il ti'j chi k'wel qitit. ²⁶ Qa at jun ma ky'ixb'e twutz taq'nil tu'n, ichin mojqqa qya, exsin qa ma kyij moxix twutz. ²⁷ Qa a'l jun s-etz q'uchinte tste taq'nal, ichin mojqqa qya, il ti'j k-elix tzaqpi'n tu'n ma tz'etz tste. ²⁸ Qa ma tz'ok tokin jun ichin mojqqa jun qya tu'n jun tman wakx exsin qa ma kyimtz, k-okil xo'yitjo tman wakx tuk'a ab'j tu'n tkyim, ex atzi'n tchib'jel mi txi cho'yit. Me atzi'n tajaw tman wakx, kukx kxel tzaqpetjo. ²⁹ Me qa twi' tokilxtaqjo wakx jni' ojtze, qa ma kyim jun ichin mojqqa jun qyaj tu'n. Exsin ajtzqi'nxtaqtz tu'n tajaw, qa b'a'n tokin twakix, exsin mi n-ok tk'lo'ntz, k'wel b'yet tuk'a ab'j tu'n tkyim, ex majxjo tajaw k'wel b'yet. ³⁰ Qa noq k-elil qanin jun chojb'il ti'j, tu'n mi kub' b'yeta, ok kxel tchjo'n jte' ktzajel qanen te. ³¹ Ax kawb'iljo lo kxel b'inchit ajqa ma tz'ok tokin jun ku'xin q'a mojqqa jun ku'xin txin. ³² Qa ma tz'ok tokin jun aq'nel ichin mojqqa jun qyaj tu'n jun tman wakx, k'wel tchjo'n tajaw tman wakx jun k'al laj (30) saq pwaq te' tajaw aq'nel, qya mojqqa ichinj. Atzi'n tman wakx, k-okil xo'yit tuk'a ab'j tu'n tkyim. ³³ Qa a'l jun mi kyij jpunta tzi xoch, mojqqa k'welix tliku'nj jun xoch exsin mi kyij tjpu'ntz, exsin qa xkux lank'aj jun wakxtz mojqqa jun burj toj, ³⁴ atzi'n tajaw xoch, kxel tchjo'n twi' alu'mj ma kux kyim, ex atzi'n alu'mj kyjel tiq'in te te. ³⁵ Qa jun tman wakx s-ok tokinta twakix junl xjal, exsin b'e'x kxyimtz, k'wel q'o'yitja wakx itz' te k'axjel, atzi'n twi' aj tok, k'wel pa'yit, niky'jen te junjun, ex ikyx k-okila' kyimmen wakx, niky'jin te junjun. ³⁶ Qa b'a'nxtaq toki'n tman wakx ojtze, ex qa ajtzqi'nxtaq tu'n tajaw me mi n-ok tk'lo'n, il ti'j kxel tchjo'n t-xeljo wakx ma kyim, tuk'a jun itz', atzi'n kyimmen wakx kyjel te te.

Kawb'il tu'n tb'ant tk'u'yit kyq'inmil xjal

22 ¹ Qa a'ljun xi elq'inte jun wakx, mojqqa jun rit, exsin qa ma kub' tb'yo'ntz, mojqqa ma txi tk'a'yin, il ti'j tu'n t-xi tchjo'n jwe' wakx te t-xel, ex kyaje rit te t-xeljo jun. ² Qa ma tz'el jyete jun ileq' n-elq'in toj jun ja, exsin qa ma ky'ixb'etz, ex b'e'x kxyim, atzi'n s-ok ky'ixb'inte, nti' til ti'jjo tkyimlen ileq'. ³ Me ajqa q'ijl xkub' b'yo'n, atzi'n xjal xkub' b'yonte, at te' til ti'j. Atzi'n ileq', il ti'j k'wel tchjo'n jni' telaq', qatzin qa nti' tumil tu'n tchjet tu'n, b'e'x kxel k'ayitjo ileq' te chojb'ilte' jni' telaq'. ⁴ Qa itz'xjo wakx, mojqqa bur, mojqqa rit toj tq'ob'jo ileq', il ti'j k'wel tchjo'n kab'e maj twi'. ⁵ Qa a'ljun xi tzaqpinde talin tu'n twa'n toj kojb'il, mojqqa toj tqan uva, exsin qa ma tz'okx tzaqpi'ntz talin toj ttx'otx' juntl, il ti'j k'wel tchjo'n tuk'a tb'anil twutz tawal, exqa tuk'a tb'anil twutz uva. ⁶ Qa a'ljun xkub' patinte tx'i'x toj chq'ajlaj, exsin qa majx xi julintz ti'jjo awal yuchliku, mojqqa ti'j tqan triy, mojqqa toj kojb'il, il ti'j k'wel tchjo'n xjal, a xi txqonte q'aq' a'lixjo xb'aj tu'n q'aq'.

¡21:8 Tiky'in: Tu'n mi s-ok tq'o'n te tkab' t-xu'jil.

⁷Qa a'ljun xkyij taqxenin tpwaq, mojqa jun ti' tuk'a jun t-xjalil, exsintla b'e'x s-ex elq'intz toj tja' t-xjalil, exsintla b'e'x xtzyet ileq'tz, il ti'lj k'wel tchjo'n kab'e maj twi'. ⁸Mejqa mi xtzyetjo ileq', b'e'xsin kxe'ljo tajaw ja kywutz aj kawil, tu'ntzin tel tniky'tzajil qa nya' s-elq'in ti'lj taqxenjo t-xjalil. ⁹Qa ma tz'el ti'n jun xjal jun ti', a nya' te, qa jun wakx, qa jun bur, qa jun rit, qa jun xb'alin, mojqa jun ti', exsin qa ma tq'ma' jun kyjalun: "We wejily lo", b'e'xsin kchi xel q'i'yittz twutz aj kawil, ex atzi'n k-elil jyet toj til kyu'n ajkawil, il ti'lj kxel tchjo'n kab'e maj te txjalil. ¹⁰Qa a'ljun xkyij taqxenin jun tbur, jun twakix, jun trit, mojqa jun talin tja t-xjalil, exsintla b'e'x xkyimtz, mojqa noq xky'ixb'e, mojqa noq xi elq'inj, exsin nixjuntz xlonte, ¹¹il ti'lj k'wel tq'ma'n jun tyol twutzxix twutz qMan Dios, ajqa nya' xi elq'inte toqxenjo t-xjalil. Ante' tajwa oxqenj, b'e'x kxel tnimi'n yel, ex nlay chojinljo t-xjalil ti'lj. ¹²Mejqa ma tlonte' t-xjalil toj t-xi elq'in alu'mj, il ti'lj kxel tchjo'n te tajwa. ¹³Exqa noq jun txuk xi cho'nte alu'mj, b'e'x ktzajil ti'n tskyijb'in tcho'b'in txuk te jun yek'b'il te tajaw, ex mi chjojinl ti'lj. ¹⁴Qa a'ljun saj maninte jun talin t-xjalil, exsin qa b'e'x xky'ixb'etz, mojqa b'e'x xkyimj te' nti'taq tajaw attaq, il ti'lj k'wel tchjo'n. ¹⁵Mejqa attaq tajaw te' xkyim alu'mj, mi kub' tchjo'n ikyjo. Qatzin qa manin xi'ye alu'mj, o'kxjo manb'ilte k-elil ti'n tajaw ti'lj.

Nuk'b'il tu'n kyajb'in kyxol xjal

¹⁶Qa a'ljun xkub' sb'unte jun txin, a na'm t-xi ttziyin jun tyol te jun q'a, exsin b'e'x xkub' kxetz tuk'a, il ti'lj kxel tchjo'n jun pwaq te ttata' txin, ex b'e'x ktzajil ti'n te t-xu'jil. ¹⁷Ajqa mi xttziye' mamb'aj tu'n t-xi tq'o'n ttxin, il ti'lj kyjel tchjo'n xjal twi' txin, tze'nkux kywi' txin, a na'm kylonte ichin. ¹⁸Qa at jun qya ajk'alil, kyb'yonku'y. ¹⁹Qa a'ljun n-ok il ti'lj jun alu'mj tu'n tkub' tb'inchin il tuk'a, il ti'lj k'wel b'yet. ²⁰Qa a'ljun xkub' patinte oyaj kywutz junxil dios, ajqa nya' twutz qMan Dios, il ti'lj k'wel b'yet. ²¹Mi' chi kub' kysb'u'nji'y b'etin xjal, aye' ite' kyxola, ex mi chi kub' kyyaji'n, qu'n ma chi ten kye' te b'etin xjal toj tx'otx' te Egipto. ²²Mi' chi kub' kyyajinjil'y meb'e qya, jniqa' meb'e k'wal, ²³qu'n qa ma chi kub' kyyaji'n, exsin qa ma chi kub'sin kywutztze we'y, twutzxix, ok kchi tzajel nb'i'n, ²⁴ex b'e'x ktzajel tyab' nwi'y kyil'ja, ex b'e'x kchi k'wel nb'yo'n tuk'a espada. Ayetzi'n kyxu'jila, chi kjel meb'a, ex ikyqexjo kyk'wala chi kjel meb'a. ²⁵Qa a'ljun xi q'o'nte pwaq te ttx'ex jun yaj kyxoljo ntanmi'n, mi tz'el ti'n manb'ilte ti'lj, tzenku' n-oka tu'n jun q'ol tx'ex. ²⁶Qa a'ljun xkyij q'inte t-xb'alin jun t-xjalil te tzuyb'il, il ti'lj k-ajil tmeltz'in, na'mxmaq tex q'ij, ²⁷qu'n tu'n o'kxix jun tal t-xb'ali'n n-okin te kutxb'ilte. Qatzin qa mi s-aj tq'o'n, ¿ti'n k-ajb'iltz tu'n te tktab'itz? Ajtzin tok ten kub'sil twutz we'y, b'e'x ktzajil nb'i'n, qu'n at we' tq'aq'b'il nk'u'j. ²⁸Mi' tz'el kyiky'i'n kywutzjo aj kawil, ex mi txi kyqani'n nya b'a'n ti'lj tk'wal jun nmaq kawil, a at toj kytanmi'n. ²⁹Noq tz'el naj toj kyk'u'ja tu'n ttzaj kyq'o'nji'y tnejel twutz kyawala we'y, nix aljo ta'l twutz uva. Ok ktzajil kyq'o'nji'y tnejil kyk'wala q'a we'y. ³⁰Ex ikyxo tnejil tal kywakixa, jniqa' tnejil tal kyrita, wuq q'ij kchi temb'il tk'atz kynana, ex atzi'n toj twajxaqin q'ij, ktzajil ky'i'n we'y. ³¹Chi okxixa xjanxix te we'y. Nti'x tu'n txi kycho'nji'y chib'j, a tcho'b'in jun toj k'ul txuk, qala' kyq'onxa te kychi' tx'yan.

Kawb'il tu'n tb'antjo tz'aqlexix

23 ¹Mi' txi kyq'o'n jun tqanil, a nya twutzx. Mi' txi kymujb'in kytzi'y tuk'a jun b'inchil nya' b'a'n, tu'n kyoka te tstiyil, a nya twutzx. ²Mi' chi ok lipe'y b'inchilte' nya b'a'n, tze'n nb'ant kyu'n kykyaqil xjal, exqa ma chex q'i'n te

tstiyil jun q'oj, mi chex lipe'y kyijjo txqantl xjal tu'n tb'inchitjo nya toj tumil. ³Qa at til jun yaj xjal, nya' tu'n k-elil kyklo'n. ⁴Qa ma kylonti'y jun tbur, mojqa jun tman twakix kyajq'oja, a otaq txi naj, b'e'x k'a' che'xa q'olte te. ⁵Qa ma kylonti'y tbur kyajq'oja xkub' lank'aj tjaq' tiqitz, nya' noq chi okil kyime ti'lj aj kyiky'xa, qala' kymoijnksa tu'n tjaw xkyet. ⁶Nya tu'n yaj jun xjal, mi'tla tz'ok kyb'i'n aj tkanin jstisil. ⁷Kypa'mel kyib'a ti'ljjo yol a nya' twutzqix, ex mi tz'el ky'i'n tchwinqiljo xjal, a nti' til, exsi'n xjal tz'aqle, qu'n nlay tz'ok nq'o'n jun ajpajil te nti' til. ⁸Mi' tzaj kytzyu'n kypwaq te ewb'il nya' b'a'n, qu'n b'e'x kchi moxixil kywutzjo xjal tu'n, ex b'e'x ktxalpajil kyyoljo xjal tz'aqlexix. ⁹Mi' chi kub' kyyaji'n b'etin xjal, qu'n ajtzi'n kye' kyu'n tze'ntzi'n tchwinqil jun b'etin xjal tej xi te'n toj tx'otx' te Egipto.

Kawb'il ti'ljo twuqin q'ij te ajlab'l

¹⁰Qaq ab'q'e kchi awala twutz kytx'otx'a, ex kjawil kychmo'n twutz kyawala. ¹¹Me atzi'n toj twuqin ab'q'e, mi chi awi'n toj, tu'ntzin kywa'n yaj xjal a ite' kyxola ti'ljjo tskyijb'in awal nkyij toj, exqa mi xjaw b'aj kyu'n, aye' toj k'ul txuk chi xel wa'nte. Ex ikyx kb'antiljo tu'n ti'lj tawala uva, ex ti'lj tawala olivo. ¹²Qaq q'ij chi aq'nila, me toj twuqin q'ij k-ajlala, tu'ntzin kyajlan kywakixa ex kybura, ex tu'ntzin kyajlan jni' kyal taq'nila, a qyaqa, njiqa' b'etin xjal. ¹³Tkyaqiljo ma txi nq'ma'n kye'y kyb'inchinku'y. Mi' chi k'uli'n kywutz junxil dios, nixpe tu'n ttzaj kyna'n kyb'i.

Aye' oxo nintz q'ij toj ab'q'e

¹⁴Oxe maj chi iky'sila nintz q'ij toj ab'q'e te nimsil nb'i'y. ¹⁵K'wel kyiky'sinji'y nintz q'ij te wal' pan, a nti' tx'amsb'ilte q'o'nx toj. Wuq q'ij kchi wa'la pan, a nti' tx'amsb'ilte q'o'nx toj, tze'nku' xi nq'ma'n kye'y toj t-xjawil abib, qu'n tojjo xjaw lo i etzi'y toj Egipto, ex nixjun kanin we' nwutza qa nti'x ch'in q'i'n tu'n toj tq'ob'. ¹⁶Kwel kyiky'sinji'y nintz q'ij te tnejil twutz kyawala, a s-ok kyawi'n toj koj'b'il, ex ikyxo nintz q'ij, aj tjaw chmet twutz kyawala aj tel ab'q'e. ¹⁷Oxe maj toj ab'q'e chi kanin jni' ichin, yek'il kyib' nwutza, ayinji'y qMan Dios. ¹⁸Aj ttzaj kyq'o'n alu'mj we'y te chojb'il il, mi txi kymujb'i'n tchky'el tuk'a pan, a q'o'nx lewadura toj, ex nixpe aljo tsebil nti' tu'n tkyij q'o'yit toj juntl q'ij. ¹⁹Ktzajil ky'i'nji'y tnejel twutz kyawala kjawil twutz kytx'otx'a toj tja qMan Dios, a kyDiosa. Mi jax kytzq'ajsinji'y tal chib tojx ta'l timix tmana.

Ajo t-ángel qMan Dios

²⁰Kyb'intza, kxel nsma'n n-ángela kywutza, tu'ntzin kyel klo'n tu'n toj kyb'e'y, ex tu'ntzin kyxi q'i'n tu'n tojjo koj'b'il, a b'antlin tten wu'n te kye'y. ²¹Kyniminku'y, ex kyb'inku'y tyol, ex mi chi el pi'sa twutz, qu'n nlay tziky'x kyila tu'n noq kukxjo, qu'n ayi'n ma chinx smante te nxela. ²²Meqa ma kub' kyb'i'n tyol, exsin qa ma kub' kyb'inchinji'y jni' ma txi nq'ma'n kye'y, b'e'xsin kchi elil wiky'inji'y jni' kyajq'oja, ex chi k'wel nyajinjil'y, a chi k'wel yajinky'e'y. ²³K'wel nej n-ángela kywutza, ex chi xel q'i'n tu'n toj kytx'otx' aj Amorrey, aj Hetey, aj Feresej, aj Canaán, aj Evey ex aj Jebusej, aye' chi k'wel nnyuch'i'n. ²⁴Mi' chi kub' meje'y kywutz kydios, nix tu'n kyk'uli'n kywutz, ex mi kub' kyb'inchin' tzenku' nb'ant kyu'n, qala' chi k'wel kyyuchinji'y jni' twutzb'iyil, a at kyu'n, ex chi k'wel kypa'nji'y kyab'aj xjansinqeku. ²⁵Noq o'kx nwutza chi k'ulila, ayinji'y qMan Dios, a kyDiosa, ex b'e'x kchi tzajil nky'iwli'n ayi'y tuk'a kywa'y ex tuk'a kyk'wa'y che'we, ex k-elil nlaq'bi'n tkyaqil yab'il kyil'ja. ²⁶Nixjun qya ktemb'il toj kytanmi'n, a noqta k-elil jilj tal, ex nixjun qya mi'tla tz'alin

kixola, ex nim toj kychwinqila kxel nq'o'n. ²⁷Toj tkyaqil twutz tx'otx' ktzajel nq'o'n xob'ajil, ex k-elil nnajsi'n kynab'ljo tnam ja' kchi okexi'y, ex k'wel nb'inchin tu'n kyel oq kyajq'oja kywutza. ²⁸Kxel nsma'n txqan sichil tu'n kykub' nej kywutza, tu'ntzin kyoq aj Hevey kyu'n, jniqa' aj Canaán, ex jniqa' aj Hetey. ²⁹Me nlay chi ex nlajo'n toj junx ab'q'e, tu'ntzin mi kyij ten tx'otx' tjunalx, ex tu'ntzin mi jaw chmetix toj k'ul txuk kyil'ja. ³⁰Cheb'eku chi elix nlajo'n kywutza, tzmaxe' aj tchmetx kyb'aja, tu'ntzin kyoka te tajwiljo tx'otx' anetzi'n. ³¹Kyjel nq'o'n techil kytx'otx'a, tzaj xkye ttzi Ttxuyil a' Kyaq tb'i, tu'n tpon b'aj ttzi' ttxuyil a' ja' ite'ye aj Filistey, ex tzaj xkye ttzi tzqij tx'otx', tu'n tpon b'aj ttzi' nim a' Éufrates, qu'n kchi xel nq'o'nji'y jni' xjal najeqa tojjo tx'otx' lo toj kyq'ob'a, ex ayil'y chi elix lajonkye. ³²Mi' kyij b'ant ti'j jun kyyola kyuk'a, ex nix kyuk'a kydios. ³³Mi' txi kytziyi'n tu'n kynajan kyuk'i'y toj kytx'otx'a, tu'ntzin mi chi b'inchini'n il kyu'n nwutza, aj kyk'uli'n twutz kydios, qu'n b'e'x kchi elil txalpaja kyu'n.

Kyjil b'ant tyol qMan Dios kyuk'a aj Israel

24 ¹Xi tq'ma'nl qMan Dios te Moisés kyjalu'n: —Kux jatza tzalu'n nwutza, tuk'ix Aarón, jni' Nadab, jni' Abiú, ex oxk'al laj (70) tij xjal aj Israelqa, ex naqchaq tu'n kyk'uli'n nwutza. ²Me o'kx te ktzajil laq'e nk'atza, ayetzi'n txqantl, mi chi tzaj laq'e kye', ex mi chi jatz tuk'i'y. ³B'e'xsin ku'tz Moisés q'malte' jni' tyol qMan Dios te tnam, kyuk'ixjo jni' tkawb'il. Ante tnam tzaj ttzaq'b'in kyjalu'n:

—K'wel qb'inchin qe' tkyaqiljo jni' ma tzaj tq'ma'n qMan Dios. ⁴B'e'xsin kub' ttz'ib'in Moisés tkyaqiljo tyol qMan Dios. Tej tjaw we' qlixje toj juntl q'ij, b'e'x jaw tb'inchin jun patb'il oyaj, ex kab'lajaj (12) ab'j jaw twa'b'in t-xe wutz, jun ti'j junjun ch'uq tyajil aj Israel. ⁵Ex i xi tsma'nl junjun ku'xin aj Israelqa, tu'n tkub' kypatin jni' oyaj, ex tu'n tkub' kypatin tman wakx te mujb'il kyib' tuk'a qMan Dios. ⁶Atzi'n niky'jin chiky', kux tqo'n Moisés kyoj junjun jawsb'il, ex atzi'n niky'jinl, xi twitxk'in tib'aj patb'il oyaj. ⁷Tb'ajlenxi' ikyjo, tzaj ti'n Moisésjo u'j ja' tz'ib'inkuxa' yol b'antlin ti'j, exsin xi tu'jintz kywutz tnam. Ankye xjal kyq'ma kyjalu'n:

—K'wel qnimi'n ex k'wel qb'inchin a'lixjo ma tzaj tq'ma'n qMan Dios. ⁸B'e'xsin tzaj ti'n Moisesjo chiky', ex xi twitxk'in kyib'aj xjal, ex tq'ma kyjalu'n:

—Atzi'n chiky' lo, atzin kujsilte' tyol qMan Dios, a ma kyij b'ant ti'j tu'n kyuk'i'y, tze'nkux nkyq'ma'n yol lo. ⁹B'e'xsin jax Moisés, tuk'ix Aarón, jni' Nadab, jni' Abiú, exqatzi'n oxk'al laj (70) tij xjal aj Israelqa, ¹⁰ex b'e'x iwle Dios kyu'n, a kyDios aj Israel. Tokxtaq jun twa'b'il, ikyjo tze'n jun ab'j zafiro tzunx tilk'ajix, tzenku' twutz kya'j nyor xtilinx wen. ¹¹Me nti' b'ajte Dios kyil'jjo kynejenel aj Israel, tu'njo iwle kyu'n. I wa'n ex i k'wan. ¹²Xitzin tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Kux jatza nwutza tzalu'n twi' wutz, ex chin tyonkuy antza, qu'n chi xel nq'o'nji'y tz'lan ab'j tey kyuk'a' nuk'b'il ex kawb'il ma chi kub' ntz'ib'in kywutz tu'ntzin tajb'in te xnaq'tzb'ilte kye'. ¹³I xi' Moisés tuk'a Josué, a nmojin tuk'a, twi' wutz te qMan Dios. ¹⁴Me xi tq'ma'n kye tij xjal kyjalu'n:

—Qo kyayonku'y tzalu'n ajxe qmeltz'aja. Kyjel te Aarón tuk'a Hur kyuk'i'y, qa ti'ku saj kyxol xjal, k'a' che'xa q'malte kye. ¹⁵B'e'xsin jax Moisés twi' wutz, ex b'e'x kub' juple muj tib'aj wutz, ¹⁶ex atzi'n tqoptz'ajil qMan Dios kub' ten tib'aj wutz Sinaí. Qaq q'ij kub' juple muj tib'aj wutz, atzi'n toj twuqin q'ij, tzaj q'olb'in Moisés tu'n Dios toj muj. ¹⁷Atzi'n tqoptz'ajil qMan Dios toj kywutz aj Israel, ikyjo tze'n q'aq' tzunx julinx wen twi' wutz. ¹⁸Tej tjax Moisés twi' wutz, b'e'x

okx toj tniky'aj muj. Kab'k'al (40) q'ij ex kab'k'al (40) qniky'in ten antza.

Aye' oyaj ti'j ja te nab'l tb'i qMan Dios

(Ex 35.4-9)

25 ¹Tzaj yolin qMan Dios te Moisés, ex xi tq'ma'n te kyjalu'n:

²—Q'manxa kye aj Israel tu'n tjaw kychmo'n jun oyaj te we'y. Kjawil kychmo'n kyxoljo xjal, a kyaj tu'n kyq'on tuk'a tkyaqil kyanmin. ³Ayetzin oyajjo lo, a ktzajil kytzyu'n kye: Q'an pwaq, saq pwaq, q'an kxb'il, ⁴jni' xb'alin azul ka'yin, kyaq ka'yin, xkyaqina ka'yin, jni' tb'anil xb'alin lino tb'i, jni' ttzmal chib, ⁵jni' ttz'umil rit uk'sink ti'j tuk'a kyaq, jni' tb'anil tz'u'n, jni' tze acacia, ⁶jni' aceyt te k'antsb'il tzaj, jni' jupsb'il te k'ok'sb'il aceyt, a n-ajb'in aj t-xi' toklin jun xjal, ex te storak, ⁷jni' ab'j ónice, exqatzi'n junjunl tb'anil ab'j, a n-ok q'o'yit ti'j efod ex ti'j pectoral. ⁸Kjawil kyb'inchin jun ja te nab'l nb'i'y, tu'ntzin nte'n kyxola. ⁹Atzi'n ja lo, ex tkyaqilxjo kchi ajb'il toj, k'wel kyb'inchin tze'nkuxix kxel nyek'i'n tey.

Ajo ark k'ub'l kawb'il

¹⁰Ex k'wel kyb'inchin jun ark tuk'a ttzeyil acacia, jun metro tqine tuk'a lajaj (10) centímetros, oxk'al b'el'aj (69) centímetros twutz ex oxk'al b'el'aj (69) centímetros twe'. ¹¹K-okil kyuk'si'n tojila ex ti'jila tuk'a tb'anil q'an pwaq, ex k-okil kyb'inchin adornin ttziyila tuk'a q'an pwaq. ¹²K'wel kytx'no'n kyaje (4) argoy tuk'a q'an pwaq, tu'n kyok kyxikyb'i'n kyil'jjo kyaje tqan, kakab' toj junjun plaj. ¹³Ex k'wel kyb'inchin kab'e tze tuk'a ttzeyil acacia, ex uk'sinka kyil'j tuk'a q'an pwaq. ¹⁴Exsin kyjilemixji'y tze kyojjo argoy ite'k ttz'ajila ark, tu'n tajb'in te iqb'ilte ark. ¹⁵Axtza chi kyjel kyq'o'nji'y tze kyoj t-argoyil ark, ex mi chi etz q'i'yit ti'j. ¹⁶K'welix kyq'o'nji'y kawb'il, a kxel nq'o'n tey tojjo ark lo. ¹⁷K'wel kyb'inchin jun tjpel tuk'a tb'anil q'an pwaq, jun metro tuk'a jwe'lajaj (15) centímetros tqine, ex oxk'al b'el'aj (69) centímetros twutz. ¹⁸Ex k'wel kyb'inchin kab'e querubín tuk'a q'an pwaq tx'no'n tuk'a tx'imb'il, ex chi k'wel kyq'o'n ttz'ajela tjpel ark. ¹⁹K'wel kyq'o'nji'y jun querubín tib'aj ttxa'n tjpel ark, ex juntl tib'ajjo juntl ttxa'n. Kyb'inchin qe'kyu' junx tib'aj tjpel ark. ²⁰Ayetzi'n querubín, kxel kyliky'in kyxiky' tib'aj tjpel ark. Junx kytzajil meltz'it kywutz kyka'b'lix, nchi ka'yinx tib'aj tjpel ark. ²¹Ex k'wel kyq'o'nji'y tjpel tib'aj ark, ex tojjo ark, k'welix kyq'o'nji'y kawb'il, a kxel nq'o'n tey. ²²Antza k-elil nyek'in wib'a tuk'i'y tib'ajjo tjpel ark, a at kyxoljo kab'e querubín, a ite'kx tib'aj ark k'ub'l kawb'il, ex antza kxel nq'ma'neji'y jni' waja tu'n t-xi tq'ma'n kye aj Israel.

Me'x te tk'wel pan

(Ex 37.10-16)

²³Ex k'wel tb'inchin jun me'x tuk'a ttzeyil acacia, kyajk'al kab'laj (92) centímetros tqine, ex kab'k'al qaq (46) centímetros twutz, ex oxk'al b'el'aj (69) centímetros twe'. ²⁴K-okil kyuk'si'n tuk'a tb'anil q'an pwaq, exsin k-okil kyb'inchin adornin ttziyila tuk'a q'an pwaq. ²⁵Ex k-okil kyb'inchin jun tjaq' ttxa'nila me'x, te wajxaq (8) centímetros twutz, ex k-okil kyb'inchin jun t-adorniyil ti'jila tuk'a q'an pwaq. ²⁶K-okil kyb'inchin kyaje t-argoyil tuk'a q'an pwaq, aye' chi okil q'o'yit ti'j junjun t-xkyin, ja' xikyleqe' kyaje tqan. ²⁷Ayetzi'n argoy, antza chi okila tjaq' ttxa'nila me'x, tu'n kyex jilit tze kyoj tu'n tb'ant tiqajtz. ²⁸Chi k'wel kyb'inchinji'y tze tuk'a ttzeyil acacia, exsin chi okil kyuk'si'n tuk'a q'an pwaq, qu'n kyuk'a'

lo kxel iqita meġ. ²⁹ Ex k'wel kyb'inchinji'y jni' laq, jniqa' pak', jniqa' xar, ex jniqa' k'wab'l te tk'wel oyaj ti'j ta'l twutz uva. Tkyqailjo lo, k'wel kyb'inchi'n tuk'a q'an pwaq. ³⁰ Ex majx chi k'wel kyq'o'nji'y pan nwutza tib'aj meġ, aye' chi tzajil kyq'o'n.

Ajo tkub'il tzaj kub' b'incin tuk'a q'an pwaq

(Ex 37:17-24)

³¹ Ex k'wel kyb'inchi'n jun tk'wel tzaj tuk'a tb'anil q'an pwaq tx'no'n tuk'a tx'imb'il. Junxch'inx k-elila' tq'uqil, jni' tqan, jniqa' copas, jniqa' cáliz ex jniqa' b'ech. ³² Ex chi elil qaq tq'ob' ti'jjo tqan, oxe tq'ob' tk'wel tzaj toj jun plaj, ex oxil tojjo juntl plaj. ³³ Ti'j junjun tq'ob', a k-elil anq'in ti'j tqan tk'wel tzaj, il ti'j tu'n tten oxe copa ti'j, ikyjo tze'n tb'echil almendro, kyuk'ixjo tcáliz, exqatzi'n tb'echil. Majx ayila' kyi'ljo qaq tq'ob' nchi el ti'j tk'wel tzaj. ³⁴ Atzi'n ti'jjo tqan tk'wel tzaj, a tok toj tniky'jin, ktemb'il kyaje copas ti'j, ikyqa' tze'n tb'echil almendro, kyuk'ixjo tcáliz exqatzi'n tb'echil. ³⁵ K-okil b'inchit jun cáliz tjaq'jo kakab' tq'ob' tk'wel tzaj, ex juntl cáliz tjaq'jo kab'il tq'ob', ex juntl tjaq'jo kab'il tq'ob', a'lixjo ti'jjo qaq tq'ob' tk'wel tzaj nchi el ti'j tk'wel tzaj. ³⁶ Ayetzi'n cáliz, jniqa' tq'ob', junxch'in tu'n kye'la ti'j tk'wel tzaj, kykyaqilix tx'no'nqa tuka tx'imb'il ex b'inchinqa tuk'a tb'anil q'an pwaq. ³⁷ Ex k'wel tb'inchin wuq tzaj, tu'ntzin kyok ttxqo'n tu'n kyk'ant tzmax twutz. ³⁸ Jniqa' txers, ex jniqa' laq, b'inchinqa tuk'a tb'anil q'an pwaq. ³⁹ Tu'n tb'antjo tk'wel tzaj kyu'n, exqatzi'n txqantl tmuj, kxel ti'n oxk'al jwe'laj (75) libr tb'anil q'an pwaq aj tb'ant. ⁴⁰ Q'onka tilil, tu'n kykub' b'inchin tze'nkuxixjo xi nyek'i'n tey twi' wutz.

Ajo tja qMan Dios

26 ¹ Kjawil kyb'inchi'n jun nja'y te najb'il, tuk'a lajaj plaj xb'alin lino chub'in, kyaq ka'yin, azul ka'yin ex morada ka'yin, ex k'welix slepit kab'e twutzb'iyil querubín kyoj tu'n jun xjal, a b'a'n tu'n. ² Atzi'n tqine' junjun xb'alin lo, kab'laj (12) metro tuk'a kyajk'al laj (90) centímetros, ex jun metro twutz tuk'a kyajk'al (80) centímetros. Kykyaqiljo xb'alin lo, jun elnix tu'n kye'la. ³ Kyslepinku'y jwe' (5) plaj xb'alin tu'n kykub' mujb'et junx, ex ikyxjo jwe'l, slepinqekuy tu'n kykub' mujb'et. ⁴ Chi okil kyq'o'n taq'il azul chi ka'yin, ti'jjo twi'b'in ttxa'n tnejil tnej xb'alin, ex ti'jjo tnejel mujb'inte, ex ikyxjo ti'jjo ttxa'n tkab' tnej xb'alin, a chi okil mujb'it. ⁵ K-okil kyb'inchi'n kab'k'al laj (50) taq'iljo tnejil tnej xb'alin, ex kab'k'al laj (50) k'wel tb'inchin ti'jjo ttxa'n juntl tnej xb'alin, tu'ntzin kymeje junx. ⁶ Ex k'wel kyb'inchi'n kab'k'al laj (50) ganch tuk'a q'an pwaq, tu'n kyok tmujb'injiy jun tnejil tnej xb'alin ti'jjo juntl tnej, tu'ntzin tb'antjo tja qMan Dios te junxch'inx. ⁷ Ex kyb'inchinku'y junlajaj (11) xb'alin tuk'a tsmal chib, tu'n tjax tib'aj tja qMan Dios. ⁸ Atzi'n junjun xb'alin lo, oxlajaj (13) metro tuk'a niky'jenl kyqine, ex kakab' metro kywutz. ⁹ Kyslepinqekuji'y jwe' plaj xb'alin junx, ex ikyxljo qaq plaj xb'alin junx, atzi'n tqaqin plaj xb'alin kjawil kymajtz'i'n twutz tja qMan Dios. ¹⁰ Ex chi okil kyb'inchi'n kab'k'al laj (50) taq'il ttxa'n jun tnej xb'alin, ex kab'k'al laj (50) ti'j ttxa'n tkab' tnejl. ¹¹ Ikyxjo kab'k'al laj (50) ganch, k'wel kyb'inchi'n tuk'a q'an kxb'il, exsin q'onqektza te tzu'ybil kye' kyaq'il xb'alin, tu'ntzin tb'ant te junxch'in. ¹² Atzi'n ch'intl ttxa'n xb'alin kyjel ten, a mi tz'ok b'aj, k-elix jowb'it ti'jxa tja qMan Dios. ¹³ Atzi'n kab'k'al jwe' (45) centímetro kyjel ten ti'jjo tqine xb'alin, a mi tz'ok b'aj ti'j jun plaj, ex ikyxjo ti'jjo juntl plaj, chi kyjel jowb'it ti'j junjun plaj tja qMan Dios te kutxb'ilte. ¹⁴ Kyb'inchinku'y jun xb'alén te kutxb'il toj twi' pach, tuk'a ttzumil rit uk'sink ti'j tuk'a kyaq, ex tib'ajxi'

lo, k'wel kyb'inchi'n juntl xb'alin tuk'a tb'anil tz'u'n. ¹⁵ Ex kyb'inchinku'y kymarkil tuk'a ttzeyil acacia, tu'n kyok wa'b'it ti'j tja qMan Dios. ¹⁶ Atzi'n kywe' junjun mark lo, kyaje (4) metro tuk'a niky'ljinl, ex oxk'al jwe' (65) centímetros kywutz. ¹⁷ Kyjel kyq'o'n kakab' kyxkyi'n mark kytxlajila, tu'ntzin tb'ant kymujb'it. Ikytzin chi k'wel kyb'inchineji'y mark te tja qMan Dios. ¹⁸ K'weltzin kyb'inchi'n junk'al (20) mark, tu'n kyok q'o'yit ti'j tja qMan Dios, tojjo plaj kumnex. ¹⁹ Ex kyjaq'jo junk'al (20) mark lo, kyb'inchinku'y kab'k'al (40) kyq'uqil tuk'a saq pwaq. Kakab' tq'uqil tjaq' junjun mark, te' kab'e kyxkyin tu'n kyku'x toj kyq'uqil. ²⁰ Ex atzi'n tojjo juntl plaj tja qMan Dios, toj tumil jawl, k'wel kyb'inchi'n junk'al (20) mark, ²¹ kyuk'ix kab'k'al (40) kyq'uqil b'inchinqa tuk'a saq pwaq. Kakab' tq'uqil kyjel tjaq' junjun mark. ²² Atzi'n ti'jxe tja qMan Dios, toj tumil telix q'ij, k'wel kyb'inchi'n qaq (6) mark, ²³ ex k'wel kyb'inchinla kab'el mark tu'n kyok q'o'yit ti'j txxkyin tja qMan Dios, a at ti'jxe. ²⁴ Ayetzi'n mark lo, chi okil mujb'it tзма t-xe, ex jni' ti'j twi' tзма jawnin tuk'a jun argoy. Ex ikyx kchi okila' kab'el txxkyin kyu'n. ²⁵ Tu'n tkyaqilxa, k'wel b'inchit wajxaq (8) mark ex qaq'lajaj (16) tq'uqil b'inchin tuk'a saq pwaq. Kakab' tq'uqil kyjel tjaq' junjun mark. ²⁶ Ex k'wel kyb'inchi'n jwe' (5) tk'u'j tuk'a ttzeyil acacia, te kye' mark tojjo jun plaj tja qMan Dios, ²⁷ jwe' tze k-okil te tk'u'jjo mark tojjo jun plaj tja qMan Dios, ex jwe'l tze te tk'u'jjo juntl plaj tja qMan Dios toj tumil telnix q'ij. ²⁸ Atzi'n tk'u'j, k-elix toj kyniky'aj mark, tzaj xkye jawl, ex pon b'aj kub'l. ²⁹ Chi okil ku-u'k'sinji'y mark tuk'a q'an pwaq, exsin chi okil kyb'inchi'n ky-argoyil tuk'a q'an pwaq, ja' tu'n kyex jilitjo tze te kyk'u'j, exsin chi okil ky-u'k'sinjitza tk'u'j tuk'a q'an pwaq. ³⁰ K'wel kyb'inchinji'y tja qMan Dios tze'nkuxixjo tzaj nyek'i'n tey twi' wutz. ³¹ Majx k'wel kyb'inchi'n jun xb'alin azul ka'yin, kyaq k'ayin, ex morada ka'yin tuk'a chub'in q'in lino, exsin k'welix kyslepin kywutzb'iyil querubín toj tu'n jun xjal, a b'a'n tu'n. ³² K-okil kyyo'b'i'n kyi'ljo kyaje tqan b'inchinqa tuk'a ttzeyil acacia, a uk'sink kyi'j tuk'a q'an pwaq, exsin k-okil q'o'yit kyganchil b'inchinqa tuk'a q'an pwaq, ex kyib'ajjo kyaje kyq'uqil b'inchinqa tuk'a saq pwaq. ³³ Kjawil kyyob'inji'y xb'alin kyi'j kyganchil, ex atzi'n ti'jxa xb'alin, antza k-okix kyq'o'neji'y ark, a k'ub'l kawb'il. Atzi'n xb'alin lo, k-ajb'il te pab'l kyxoljo ja xjan tuk'a' xjanxix wen. ³⁴ K'wel kyq'o'nji'y tjpel tib'aj ark, a k'ub'l kawb'il toj ja xjanxix wen. ³⁵ Ante' meġ, antza k'wel kyq'oni'y ti'ljzajtjz xb'alin toj tja qMan Dios tojjo plaj jawnex. Ante' tk'wel tzaj, antza k'wel kyq'o'ni'y twutz meġ, tojjo plaj kumnex. ³⁶ K'wel kyb'inchi'n jun xb'alin te tjpel tja qMan Dios, tuk'a chub'in q'in lino, azul ka'yin, morada ka'yin, ex kyaq ka'yin, a slepin tuk'a q'ob'aj. ³⁷ Ex k'wel kyb'inchi'n jwe' tqan tuk'a ttzeyil acacia te yo'b'il xb'alin, exsin ku-u'k'sinka kyi'j tuk'a q'an pwaq, junx kyuk'a kyganchil, a b'inchinqa tuk'a q'an pwaq, exsin k'wel kyb'inchi'n jwe'l kyq'uqil tqan tuk'a q'an kxb'il.

Ajo patb'il oyaj

27 ¹ K'wel tb'inchin jun patb'il oyaj tuk'a ttzeyil acacia, te kab'e metro tuk'a junk'al laj (30) centímetros tqine ex twutz. Jun elnix tqine' patb'il oyaj ex twutz, atzi'n twe' te jun metro tuk'a kab'k'al (40) centímetro. ² K-okil tb'inchin kyaje tcah tojila junjun t-xxkyin, axtza kchi elil b'inchitjo tkach ti'jx patb'il oyaj, exsin chi okil tuk'sin tuk'a q'an kxb'il. ³ Ex k'wel tb'inchin tuk'a q'an kxb'il jni' ti'chaqku n-ajb'in te patb'il oyaj tzenqeku': Tk'wel tza'j, jokil tza'j, matij laq, pak'il chib'j, jni' tkub'il t-xol q'aq'. ⁴ Ex k'wel tb'inchin jun kxb'il xak' twutz tuk'a q'an kxb'il, ex k-okil tq'o'n kyaje argoy

ti'j junjun tǎkyin. ⁵K-okil tq'o'njiy argoy lo tjaq' tk'u'j patb'il oyaj, ex tu'ntzin tkyijjo kxb'il, a xak'l twutz toj tniky'jin altar. ⁶Ex k'wel tb'inchinjiy kab'e tze te patb'il oyaj tuk'a tzeyil acacia, exsin chi okil t-uk'sintza tuk'a q'an kxb'il. ⁷Ayetzin tze anetzi'n, kchi elix jilit kyojjo argoy, tu'n tten ti'jjo jun plaj, ex juntl ti'jjo juntl plaj tk'u'j patb'il oyaj, tu'ntzin tb'ant tiqajtz. ⁸Atzi'n patb'il oyaj, jul toj tk'u'j k'wel tb'inchin, ex tuk'a mark, tze'nkuxixjo tzaj nyek'i'n tey twi' wutz.

Ajo tpe'n tja qMan Dios

⁹K'wel tb'inchin tpe'n tja qMan Dios. Atzi'n tojjo plaj kumnex, k'wel tb'inchin xb'alin ti'jila tuk'a q'in lino, te kab'k'al qaq (46) metro tqine. ¹⁰Ex ktemb'il junk'al (20) tqan ex junk'al (20) tq'uqil, chi k'wel b'inchit tuk'a q'an kxb'il. Ayetzin kyganchil jniqa' ky-argoyil, chi k'wel b'inchit tuk'a saq pwaq. ¹¹Ex ikyxjo ti'jjo juntl plaj toj tumil jawnin, k-okil kyq'o'n xb'alin ti'jila, te kab'k'al qaq (46) metros tqine, junx kyuk'a' junk'al (20) tqan, a ite'kx kyib'aj junk'al (20) tq'uqil b'inchinqa tuk'a q'an kxb'il. Ayetzin kyganchiljo tqan, exqatzi'n ky-argoyil, chi k'wel kyb'inchin tuk'a saq pwaq. ¹²Atzi'n twutzjo tpe'n, tumil telnix q'ij, k-okil kyy'ob'i'n xb'alin twutz te junk'al oxe (23) metros, ex lajaj (10) tqan tuk'a lajaj (10) tq'uqil. ¹³Atzi'n twutzjo tpe'n, tumil tjawnitz q'ij, te junk'al oxe (23) metro tqine. ¹⁴Ayetzin kye' xb'alin, antza chi okil kyyo'b'ini'y tojjo jun plaj ttzija, te qaq (6) metro tuk'a kyajk'al laj (90) centímetro tqine, ex ktemb'il oxe (3) tqan, ex oxe (3) tq'uqil. ¹⁵Atzi'n tojjo juntl plaj, k-okil kyyo'b'i'n xb'alin ti'j te wuq (7) metro tuk'a noventa (90) centímetros tqine, ex ktemb'il oxe (3) tqan, ex oxe (3) tq'uqil. ¹⁶Toj ttzi tpe'n, k-okil kyq'o'n jun xb'alin te b'el'aj (9) metro tuk'a junk'al (20) centímetro tqine, azul ka'yin, morada ka'yin, kyaq ka'yin, ex tuk'a chub'in q'in lino, slepin tu'n xjal, a b'a'n tu'n, ex ktemb'il kyaje tqan ex kyaje tq'uqil. ¹⁷A'lixjo tqan chi temb'il ti'jela tpe'n, kchi okil uk'sitjo kywi' tuk'a saq pwaq. Ayetzin kyganchil chi k'wel b'inchit tuk'a saq pwaq, ex ayetzin tq'uqil, chi k'wel b'inchit tuk'a q'an kxb'il. ¹⁸Atzi'n tqine' tpe'n, te kab'k'al jwe' (45) metro, atzi'n twutz, te junk'al kab'e (22) metro tuk'a niky'jin, ex kab'e metro tuk'a junk'al jwe' (25) centímetro tpe'n. Ayetzin xb'alin chi okil ti'j, chi k'wel b'inchit tuk'a tb'anil q'in lino, ex ayetzin tq'uqil chi k'wel b'inchit tuk'a q'an kxb'il. ¹⁹Tkyaqiljo ti'chaqku kchi okil toj tja qMan Dios, tze'nqeku' stak, exqatzi'n tstakil tpe'n, chi k'wel b'inchit tuk'a q'an kxb'il.

Ajo aseyt te k'antsb'il tzaj

²⁰Kxel tq'ma'n kye aj Israel tu'n ttzaj kyin' tb'anil aseyt n-el ti'j olivas, te k'antsb'il tzaj, ex tu'ntzin kukx k'ante tzaj tkyaqil q'ij. ²¹A Aarón kyuk'a tk'wal kchi kyjel te txqol tzaj toj ja te chma'b'l twutz qMan Dios aj qok yupj ex ajxe qel sqix, twutzjo cortina tokx tojxa a ktxulte' ark k'ub'l ley. Kyjeljo lo te jun ley te junmajx te kye' tyajil aj Israel chi ul itz'ja.

Ajo kyxb'alin pale

28 ¹Q'manxa te Aarón, a termána, tu'n ttzaj laq'e tk'atza junx tuk'a Nadab, Abiú, Eleazar, ex Itamar, aye' tk'wal. Qu'n aye kchi okil te pale te we'y kyxol aj Israel. ²B'inchinkuy tb'anil t-xb'alin Aarón, a termána, tu'ntzin tjaw nimsin, ex tu'ntzin tb'anix tz'e'la kyoj. ³Q'manxa kye' ichin, a nim kynab'l, a aye' o txi nq'o'n kynab'l tu'n tb'ant noq ti'chaqku kyu'n, tu'ntzin tkub' kyb'inchin t-xb'alin Aarón, ex tu'ntzin tel npa'n tu'n tok te pale te we'y. ⁴Ayetzin xb'ali'n chi k'wel kyb'inchin lo: Jun pectoral^k, jun efod^l, jun mant, jun xjo'w slepinku tuk'a q'ob'aj, jun mitra^m, ex jun k'alb'il tk'u'j. Kyb'inchinkuji'y tb'anil xb'alin lo te Aarón, a termána, ex kye' tk'wal, tu'ntzin kyok te pale te we'y. ⁵K-okiljo q'an pwaq kyu'n, jni' b'u'x azul ka'yin, kyaq ka'yin, morada ka'yin, ex jni' chub'in q'in lino.

Ajo xb'alin efod

⁶K'wel kyb'inchin efod tuk'a q'an pwaq, tuk'a jni' b'u'x azul ka'yin, kyaq ka'yin, morada ka'yin, ex tuk'a chub'in q'in lino, b'inchin tu'n jun xjal, a b'a'n tu'n. ⁷Ex chi okil q'o'yit kab'e taq'il twi' tse'mil, tu'ntzin kyajb'in te mujb'ilte' kab'il ttxa'n junx. ⁸Atzi'n k'alb'il, a kjtz'olte efod, axtza k-elil b'inchite ti'jx efod, ex k'wel b'inchit tuk'a q'an pwaq, tuk'a b'u'x azul ka'yin, kyaq ka'yin, morada ka'yin, ex jni' chub'in q'in lino. ⁹Ktzajil ti'n kab'e ab'j ónice, exsin k-okil ttz'ib'in kyb'i' kab'lajaj ch'uq tyajil aj Israel kyil'j. ¹⁰Qaq b'ib'aj twutz junjun ab'j, tze'nkux i ul itz'ja junjun. ¹¹K-okil tz'i'b'in kyb'i' tyajil aj Israel kywutzjo kab'e ab'j lo, ikyoj tze'n jun tz'i'b'in nkyij tu'n jun jupb'il u'j^p, exsin chi k'welix kyxikyb'intza kyojjo tjulil b'inchinqa tuk'a q'an pwaq. ¹²Ex chi k'wel tq'o'njiy kab'e ab'j kyib'ajjo taq'il efod, jun twi' jun tse'mil ex juntl twi' juntl tse'mil, tu'ntzin kytzaj nna'yi'y tyajil aj Israel. Ikytzin chi xela ti'na Aarón b'ib'aj lo twi' tse'mil nwutza tu'n kytzaj nna'n. ¹³K'wel tb'inchin jte'l kyjulil tuk'a q'an pwaq, ¹⁴ex kab'el taq'il xpitx'i'n, b'inchin tuk'a tb'anil q'an pwaq, exsin k-okil tq'o'njiy taq'il xpitx'i'n kyojjo tjulil.

Ajo juntl xb'alin pectoral tb'i

¹⁵Ex ikyx k'wel tb'inchinejiy pectoral, a n-okin tu'n t-xi ka'yit tumil kyil'j xjal, k'wel tb'inchin tuk'a q'an pwaq, ex tuk'a b'u'x azul ka'yin, kyaq ka'yin, morada ka'yin, exsin tuk'a q'in lino, tze'nxjo oka efod tu'n jun xjal, a b'a'n tu'n. ¹⁶Jun elninxjo twutz tuk'a tqine, te junk'al oxe (23) centímetros, exsin kab'e plaj twutz b'u'x k-okil te. ¹⁷Chi okil ttxolb'in kyaje txol tal ab'j tb'anilqix ti'j. Atzi'n tnejil txol, k-okil tq'o'n jun tal ab'j sárdica^o, jun topacio^p, ex juntljo carbuncl^o. ¹⁸Atzi'n toj tkab'in txol, jun tal ab'j esmeralda^r, jun zafiro^s, ex juntljo diamante^t. ¹⁹Atzi'n toj toxin txol, jun tal ab'j jacinto^u, jun

^k28.4 Pectoral: Jun kyxb'alin pale kub' b'inchin tu'n tok ttzi kyk'u'j, a ja' nchi kux q'o'yitetaqjo tal ab'j Urim ex Tumim.

^l28.4 Efod: Jun kyxb'alin pale, ikyoj tze'n chalek, ja' ite'kataq junjun tb'anil ab'j twutz, ex ja' tz'ib'inka ky'b'i' junjun ch'uq tyajil aj Israel.

^m28.4 Mitra: Jun twor pale b'inchinku tuk'a b'u'x lino.

^p28.11 Jupb'il u'j: Atzi'n jun Sello, n-ajb'in tu'n nmaq kawil ojtze.

^o28.17 Sárdica: Jun wiq ab'j xkyaq ka'yin.

^p28.17 Topacio: Atzi'n jun wiq ab'j xqi'yin ka'yin, tzenku' kristal.

^q28.17 Carbuncl^o: Atzi'n jun wiq ab'j kyaq ab'j.

^r28.18 Esmeralda: Jun wiq ab'j txa'x ka'yin.

^s28.18 Zafiro: Jun wiq ab'j azul (xq'ilin) ka'yin.

^t28.18 Diamante: Jun wiq ab'j tzunx ntz'ilinx wen.

^u28.19 Jacinto: Jun wiq ab'j xkyaqin ka'yin.

ágata^v, ex juntl amatista, ²⁰ ex atzi'n toj tkyajin txol ab'l, jun tal ab'l berilo, juntl ónice ex juntl jaspe. kykyaqilixjo tal ab'l lo, kchi k'welix q'o'yit tojjo kyjulil b'inchin tuk'a q'an pwaq. ²¹ Kab'lajaj kyb'aj ab'l k-okil, tze'nkux kyb'i tyajil aj Israel, k-okil tz'ib'it kyb'i junjun ti'l ab'l, ikyjo tze'nku jun b'ib'aj tok twutz jupb'il u'l. ²² Chi k'wel tb'inchin kab'e taq'il pectoral, jitx'ajajqa ex chub'in tten tzenku' xpitx'i'n, b'inchinqa tuk'a q'an pwaq, ²³ ex kab'e t-argoyil, b'inchinqa tuk'a q'an pwaq, ayetzin chi okil tq'o'njiy ti'l junjun plaj ttxa'n pectoral. ²⁴ Chi okil tq'o'njiy kab'e taq'il jitx'ajajqa, b'inchinqa tuk'a q'an pwaq, kyojjo kab'e argoy tok ti'ljo kab'e ttxa'n pectoral. ²⁵ Chi okil tmujb'injiy kytxa'n kab'e taq'il jitx'ajajqa kyojjo tjulil, exsin chi okil tq'o'ntza kywi' kab'e tse'mil efod, a tok twutzajtz. ²⁶ Ex chi k'wel tb'inchin kab'el argoy tuk'a q'an pwaq, aye' chi okil tq'o'n kyi'ljo kab'e ttxa'n pectoral, a tokx tojxe ttxlaj efod. ²⁷ Ex ikyx chi k'wel tb'inchinejiy kab'e argoy tuk'a q'an pwaq, aye' chi okil tq'o'n kywutzajtzjo tse'mil efod, a tok kub'l, twutzjo mujb'ilte, tib'ajjo k'alb'il tok ti'l efod. ²⁸ B'e'xsin chi okil xikyb'itjo t-argoyil pectoral kyi'ljo kab'e t-argoyil efod tuk'a jun taq'il azul ka'yin, tu'ntzin tten tib'ajjo k'alb'il, a tok ti'l efod, ex tu'ntzin mi tz'el tpa'n pectoral tib' ti'l efod. ²⁹ Ikytzin chi xela ti'na Aarón kyb'i aj Israel ti'l pectoral, a n-okin tu'n t-xi ka'yit tumil kyi'l xjal, aj tokx Aarón toj ja xjan nwutza, tu'ntzin kukx chi tzajil nna'n. ³⁰ Chi k'welix tq'o'njiy Urim ex Tumim toj pectoral, a n-okin tu'n txi ka'yit tumil kyi'l xjal, ex majx kchi kxel ti'n Aarón ttzi tk'u'l aj tokx nwutza. Ikytzin chi xela ti'na Aarón jni' nchi ajb'in tu'n t-xi ka'yit tumil kyi'l aj Israel ttzi tk'u'l, aj tokx nwutza. ³¹ K'wel tb'inchin tb'u'xil efod tuk'a xb'alin azul ka'yin. ³² Atzi'n toj tniky'aj, kyjel tq'o'n jun t'xutil te tqul, exsin k-okil tslepin tziyila tqul tuk'a q'ob'aj, tzenku' tqul jun chalek tz'u'n, tu'ntzin mi txi laqja. ³³ Ex atzi'n te t-adorniyiljo xb'alin lo, k-okil tslepin twutzb'iyil granada twutz azul ka'yin, kyaq ka'yin, ex morada ka'yin, exsin k-okix t-xikyb'in junjun tal netz' campan kyxol, b'inchinqa tuk'a q'an pwaq. ³⁴ K-okix q'o'yit junjun tal netz' campan b'inchin tuk'a q'an pwaq kyxol junjun granada ex junjun granada kyxol junjun tal netz' campan, ikyila k-okiljo aj tok b'aj ti'l tkyaqil ttxa'n xb'alin. ³⁵ Ajtzin tok ten Aarón aq'nil te pale, majx k-okil tq'o'n xb'alin ti'l, tu'ntzin kyjaw tzlini'n netz' campan aj tokx nwutza toj nja'y xjan ex aj tetz, tu'ntzin mi kyime. ³⁶ K'wel tb'inchin jun pi'x tb'anil q'an pwaq slit' twutz, exsin chi okil tz'ib'injiy yol lo twutz tzenku' n-ok tz'ib'it ti'l jun jupb'il u'l: Xjansinku twutz qMan Dios. ³⁷ Exsin k-okil tk'lo'ntza tuk'a jun taq'il azul ka'yin, tu'ntzin jitz'x kyjela, exsin antza ktemb'ila twutzajtz mitra. ³⁸ Ikytzin kyjela' tib'aj tplaj Aarón, ex chi xel ti'n Aarón jni' kypaj aj Israel kyojjo jni' ti'chaqku, a xjansinqa, ex kyojjo jni' kyoyaj xjansinku. Majx ktemb'il tib'aj tplaj Aarón, tu'ntzin kykub' tziyin tu'n qMan Dios. ³⁹ K'wel tslepin jun xjo'w tuk'a q'in lino, ex jun mitra tuk'ax q'in lino. Ex k'wel tb'inchin jun k'alb'il k'u'jb'aj, slepin tu'n jun xjal, a b'a'n tu'n. ⁴⁰ Ikyxjo kye tk'wal Aarón, k'wel tb'inchin kyxjo'w, jni' k'alb'il kyk'u'l, jni' kymitra, tu'ntzin kyjaw nimsin, ex tu'ntzin tb'anilx chi e'la kyoj. ⁴¹ Chi okil kyq'o'njiy xb'alin lo ti'l Aarón, a termana, ex kyi'l tk'wal, exsin kjawix tq'o'n aseyt tib'aj kywi', chi elil tpa'n, ex chi k'wel txjansin, tu'ntzin kyok te pale te we'y. ⁴² Ex k'wel tb'inchin kykalsonsiy tuk'a b'u'x lino, tu'ntzin tktxet kychib'jil, txi xkye ti'l k'alb'il kyk'atz, tu'n tkupin ti'l kych'eky. ⁴³ Chi okil tq'o'n Aarón ex tk'wal, aj kyokx toj ja te chma'b'l, mojqaj aj kyxi laq'e tk'atz patb'il oyaj tu'n kyaq'nin toj ja xjan, tu'ntzin

mi ku'xa kyil, ex tu'ntzin mi chi kyime. Atzi'n lo, kyjel te jun kawb'il te Aarón, ex te kye' tk'wal chi ul itz'ja.

Kub' xjansin Aarón kyuk'a tk'wal tu'n kyok te pale

29 ¹ Aj kykub' t-xjansin tu'n kyok te pale, iky k-okila' tu'n kyjalu'n: Ktzajil ti'n jun tman wakx ex kab'e tman rit, a nti' kyky'i, ² jni' pan, jni' muqin xyuq'in tuk'a aseyt, ex jni' pan su'nk aseyt ti'l, b'inchinqa tuk'a tb'anil t-arinil triy ex nti' tx'amb'sb'ilkye q'o'nx. ³ Chi k'welix tq'o'n toj chi'l, ex tuk'ix chi'l chi xel toyiniy, junx tuk'a' tman wakx ex kab'el tman rit. ⁴ Kxel ti'n Aarón kyuk'ix tk'wal ttzi ja te chma'b'l, a ja' k-elil ttxjo'niy kyi'l tuk'a a'. ⁵ Chi tzajil ti'njiy xb'alin, ex k-okil tq'o'n xjo'w ti'l Aarón, jni' mant, a n-okx tojxe efod, jni' efod, jni' pectoral, exsin k-okil tk'lo'ntza tuk'a k'alb'il tk'u'l efod. ⁶ Kjawix tq'o'njiy mitra toj twi', ex kjawix tq'o'njiy jun pi'x q'an pwaq slit' tib'aj, a nyek'inte' xjansb'il. ⁷ B'e'xsin ktzajil ti'n aseyt te xjansb'il, exsin kjawix tq'o'ntza toj twi' tu'n tkub' xjansit. ⁸ Ex kxel tq'ma'n tu'n kytzaj laq'e tk'wal Aarón tk'atza, tu'ntzin kyok tq'o'njiy xjo'w kyi'l. ⁹ K-okil tk'lo'n tk'u'l Aarón kyuk'ix tk'wal tuk'a k'alb'il, exsin kjawix tq'o'njiy mitra toj kywi'. Ikytzin k'wel t-xjansinjiy Aarón jniqa' tk'wal, tu'n kyok te pale te junmajx. ¹⁰ Tib'ajlenxi' ikyjo, kxel ti'nji'y tman wakx twutz ja te chma'b'l, tu'ntzin tkub' kyq'o'n Aarón kyq'ob' tib'aj kyuk'a tk'wal. ¹¹ Ex b'e'x k'wel tb'yo'njiy tman wakx nwutza ttzi ja te chma'b'l. ¹² Kjawitz ti'n ch'in tchky'el tuk'a twi' tq'ob'a, exsin k-okil tsu'ntza kyi'l t'each patb'il oyaj, atzi'n txqantl chiky', k'welix tq'o'n t-xe tqan patb'il oyaj. ¹³ K-elil ti'njiy jni' seb tokila kyi'l txqintxa, ex jni' kab'e toj tk'u'l tuk'ix tsebil, a tok kyi'l, ex jni' tokila ti'l twi' tjux, exsin k'wel tpatintza tib'aj patb'il oyaj. ¹⁴ Me atzi'n jni' tchib'jil tman wakx, jni' ttzumil ex ttxa, k'wel tpatin naqchaq tk'atz najb'il, qu'n atzin oyajjo te chojb'il il. ¹⁵ Ex ktzajil ti'njiy jun tman rit, tu'n tkub' kyq'o'n Aarón kyq'ob' tib'aj twi' kyuk'a tk'wal. ¹⁶ Ex b'e'x k'wel tb'yo'n, ex k-okil twitxk'in tchky'el ti'l patb'il oyaj, ex ti'jela tk'u'l patb'il oyaj. ¹⁷ K'wel tqitin toj tx'najin, kb'ajil ttxjonjiy txqintxa, jniqa' tkux, ex chi k'wel tq'o'n junx kyuk'a' tx'najin tuk'a twi'. ¹⁸ Ti'jb'enxi' ikyjo, k'wel tpatinjiy tkyaqil tchib'jil tman rit tib'aj patb'il oyaj, qu'n atzin oyajjo lo, a nkub' patit, ex tb'anilx tk'ok'jil te qMan Dios. ¹⁹ Ktzajil tinji'y juntl tman rit, tu'n tkub' kyq'o'n Aarón kyq'ob' tib'aj twi' kyuk'a tk'wal. ²⁰ Ex b'e'x k'wel tb'yo'njiy tman rit lo, ktzajil ti'njiy tchky'el, ex k-okil tsu'n ti'l tje t-xkyin Aarón a tok toj tman q'ob', ex ikyxjo ti'l tje ky'kyin tk'wal, jni' ti'l twi' kyq'ob' lawin a tok toj kymanq'ob', jni' ti'l twi' kyqan lawin a tok toj kymanq'ob', atzi'n tkyijb'in chiky' k'wel twitxk'in tib'aj patb'il oyaj ex ti'jila. ²¹ Tuk'a' chiky' kyjel tib'aj patb'il oyaj, exsin aseyt te xjansb'il, kjawix tchto'n tib'aj Aarón, ex kyb'aj t-xb'alin, ex ikyxjo kyib'aj tk'wal, ex kyib'aj kyxb'alin. Ikytzin k'wela xjansite Aarón kyuk'ix t-xb'alin, ex ikyqexjo tk'wal, kyuk'ix kyxb'alin. ²² Tb'ajlenxi' ikyjo, ktzajil ti'njiy tsebil tman rit, jni' tje, jni' seb tok ti'jela txqintxa, jni' tok ti'jela toj tk'u'l, jni' kab'e tjux tuk'ixjo tsebil tok kyi'jela, ex majxjo tkux tok toj tmanq'ob', qu'n atzin tman wakxjo lo k-okil te xjansb'il. ²³ Ex jun pan matij, ex juntl pan xyuq'in tuk'a aseyt, ex jun pan su'nk aseyt ti'l, a tku'x tojjo chi'l ja' ite'kuxa' pan, a nti' tx'amsb'il q'o'nx kyoj, aye' ite'ku twutz qMan Dios. ²⁴ K'wel tq'o'njiy tkyaqiljo lo toj tq'ob' Aarón, ex toj kyq'ob' tk'wal, exsin kjawil tyekintza tze'n jun oyaj njaw yekit twutz qMan Dios. ²⁵ Tb'ajlenxi' ikyjo, ktzajil ttzyu'n toj kyq'ob', exsin chi k'wel tpatintza tib'aj patb'il oyaj, junx tuk'a' oyaj nkub' patit, ex tb'anilx tk'ok'jil twutz Dios Mamb'aj. Atzin oyajjo lo, nkub'

^v28.19 Ágata: Jun wiq ab'l kyaq ka'yin tze'n ka'yin chiky'.

patit twutz qMan Dios. ²⁶ Ktzajil ti'njijy ttzi tk'u'jjo tman rit, a n-ajb'in te xjansb'ilte Aarón, ex kjawil tyekin tzenku' oyaj njaw yekit twutz qMan Dios, antejijy tchi' kxel tcho'n lo. ²⁷ K-elil tpa'njiy ttzi tk'u'j te oyaj a nxi yekit, ex majxjo tkux, a otaq b'aj yekit nwutza te xjansb'il kye Aarón kyuk'a tk'wal. ²⁸ Atzi'n chib'j lo, k-ajb'il te Aarón kyuk'a tk'wal, ex kyjel te jun nuk'b'il te junmajx kye aj Israel, q'un atzin oyajjo lo k-elil kypa'n te Dios Mamb'aj. K-okil te chojb'il kymujb'il kyib' tuk'a Dios Mamb'aj. ²⁹ Ayetzi'n t-xb'alin Aarón xjansinqe, k-ajb'il kye' tyajil aj kyub' xjansit tu'n t-xi kytzyu'n kyoklin te pale. ³⁰ Wuq q'ij k-okiljo xb'alin lo ti'j tk'wal Aarón, a kyjel te t-xel, aj tokx toj ja te chma'b'l tu'n taq'nin tojjo ja xjan. ³¹ Ktzajil ti'njijy tman rit, a n-ajb'in te xjansb'il, exsin kjawix ttzq'ajsintza toj jun lugar xjan. ³² Ayetzin kye Aarón kyuk'ix tk'wal chi xel cho'nte' tchib'jil tman rit, tuk'ixjo pan ktemb'il toj chi' ttzi ja te chma'b'l. ³³ Ex kxel kycho'n jni' noq ti'chaqku, qu'n ayetzin i oki'n te najsb'il kyil te' kykub' xjansit, ex te' t-xi q'o'yit kyoklen te pale. Me nix juntl xjal, kxel cho'nte' jni' lo, qu'n xjanqa. ³⁴ Qatzin qa atx ch'intl chib'j, ex pan xkyij toj juntl q'ij, b'e'x k'wel tpatin tejijy toj q'aq'. Nti'x tu'n t-xi cho'yit, qu'n xjansinqa. ³⁵ Ikytzin k'wel tb'inchinjiy ti'j Aarón ex kyil'j tk'wal, tze'nkuxixjo ma txi nq'ma'n tey. Wuq q'ij kchi xel ti'n tu'n kyb'aj xjansit. ³⁶ Junjun q'ij k'wel tb'yo'n jun tman wakx tu'n tkub' patit te najsb'il il. K'wel txjansinjiy patb'il oyaj aj tkub' tpatin oyaj te najsb'il il, exsin k'wel tqo'n aseyt tib'aj tu'ntzin t-xjansit. ³⁷ A'lixjo wuq q'ij k'wel tpatinjiy oyaj te najsb'il il tib'aj patb'il oyaj, exsin k'wel txjansin. Ok k-okiljo patb'il oyaj lo te xjanxix wen, ex noq ti' jun k-okil aq'le ti'j, b'e'x k-okil te xjan.

Aye' oyaj te junjun q'ij

³⁸ Atzin oyajjo lo k'wel tpatin tib'aj patb'il oyaj junjun q'ij ex te junmajx: Kab'e tman rit te jun ab'q'eqa. ³⁹ K'wel tpatin jun tman rit qlixje, ex juntljo k'wel tpatin qale. ⁴⁰ Tuk'a' tnejil tman wakx kxel toyin kab'e kilo tb'anil arin, xyuq'in tuk'a jun litro aseyt te oliva, ex k'wel tqo'n jun litro vin te oyaj. ⁴¹ Aj tex q'ij k'wel tpatinjiy juntl tman rit, junx tuk'a' oyaj ti'j tb'anil arin ex tuk'a' vin nkub' qet, ikyjo tze'nkuxjo n-oka qlixje. Atzin jun oyajjo lo nkub' patit a tb'anilx tk'ok'jil twutz qMan Dios. ⁴² Ayetzi'n kyyajila chi ul itz'ja, kukx k'wel kypati'n oyaj lo nwutza te junmajx tzi ja te chma'b'l, ja' kchin tem'b'ili'y tu'n nyoli'n tuk'iy. ⁴³ Axtza kchin tem'b'ili'y kyuk'a aj Israel, ex noq tu'n nqoptz'ajila, b'e'x kyjel xjanixjo tem'b'il anetzi'n. ⁴⁴ Ex kyjel nxjansinji'y ja te chma'b'l tuk'ixjo patb'il oyaj. Ex majx Aarón kyuk'ix tk'wal chi k'wel nxjansi'n, tu'ntzin kyok te pale te we'y. ⁴⁵ Chin tem'b'ila najal kyxol aj Israel, ex chin okila Dios te kye. ⁴⁶ Ikytzin k-elila kyniky'jo ti'j ajqa ayi'n Dios Mamb'aj, a Dios te kye, a etz q'inkye toj tx'otx' te Egipto, tu'n nnaja'n kyxol. Ayin we' Dios Mamb'aj, a kyDios.

Ajo patb'il storak

30 ¹ Ex k'wel tb'inchin jun patb'il storak tuk'a ttzeyil acacia. ² Te kyaja plaj k'wel tb'inchiniy. Kab'k'al qaq (46) centímetros tqine ex twutz, exsin kyajk'al kab'laj (92) centímetros twe'. Ayetzi'n tkach, ti'jx patb'il storak chi elil xikyb'ita. ³ K-okil t-uk'sin tib'ajila tuk'a q'an pwaq, jniqa' kyaje plaj, exqatzi'n tkach, exsin k-okil tb'inchin jun t-adorniyil ti'jila tuk'a q'an pwaq. ⁴ Ex k-okil tb'inchin kakab' argoy tuk'a q'an pwaq, kyil'jjo kab'e t-xkyin, toj junjun plaj, tjaq' t-adornin, tu'ntzin kyex jilitjo ttzeyil kyoj, aye' chi okil te iqilte. ⁵ Chi k'wel tb'inchinjiy tze lo tuk'a ttzeyil acacia, ex chi okil t-uk'sin

kyil'j tuk'a q'an pwaq. ⁶ K'a' kub' tq'o'njiy patb'il storak lo pe'nxi ti'jtzajtzo xb'alin, a tok ttxlaj ark, a k'ub'l nnuk'b'ila, ex twutzjo tjpel, ja' k-elil nk'ulb'in wib'a tuk'iy. ⁷ Junjun qlixje aj t-xi' Aarón b'inchilkye tzaj, k'wel tpatin storak, a k'ok'j tib'aj patb'ilte. ⁸ Ajtzin kyok ttxqo'n Aarón tzaj qniky'in, majx storak k'wel tpatin. Kukx k'wel kyb'inchinji'y lo nwutza te junmajx. ⁹ Mi' kub' kypati'n juntl wiq storak tib'ajjo patb'il oyaj lo, nix juntl oyaj, a patin nkub'e, nix jun oyaj ti'j twutz awal, ex mi jax kyqo'n vin tib'aj. ¹⁰ Jun maj toj ab'q'e, kjawix tqo'n Aarón tchky'el alu'mj te najsb'il il kyib'ajjo tkach patb'il storak. Jun maj toj ab'q'e, k'wel tqo'n chiky' te najsb'il il tib'aj patb'il storak toj tkyaqil ab'q'e. Atzi'n patb'il storak lo, xjanix ktemb'ila nwutza.

Ajo pwaq tu'n kykotpaj xjal

¹¹ Tzaj tq'ma'n'l qMan Dios te Moisés kyjalu'n: ¹² Aj tjaw tajla'n kyb'aj aj Israel tze'nkux kyb'aj, teyilix junjun ktzajil tq'o'n jun chojb'il we'y aj tkux tz'ib'it tb'i, tu'ntzin tkotpaj tchwinqil, ex tu'ntzin mix a'l kkyimil kyxol tu'n nim yab'il, aj kyjaw ajlet. ¹³ Atzin ktzajil tq'o'n junjun lo, aj kyjaw ajlet: Niky'jin siclo^w saq pwaq, tze'nkuxixjo siclo n-okin toj ja xjan. Atzi'n siclo lo, attaq junk'al (20) geras toj. Niky'jin siclo oyaj kxel q'o'yit te qMan Dios. ¹⁴ Tkyaqiljo kchi b'ajil ajlet, a ma tziky'x kyab'q'e tib'aj junk'al (20), ktzajil kyq'o'njo oyaj lo te we'y. ¹⁵ Ajtzin ttzaj kychjo'n saq pwaq we'y te kotpil kychwinqil, jun elnin chojb'il ktzajil kyq'o'n, exlaqa q'inin xjal, mojqa yaj xjal, ax saq pwaqjo ktzajil kyq'o'n te kab'e ons. ¹⁶ Kjawil tchmo'njiy saq pwaq ktzajil kyq'o'n aj Israel te kotpil kychwinqil, ex antza kxel tq'o'niy tu'n tajb'in toj ja te chma'b'l. Atzin k-ajb'iljo tu'n kytzaj nna'n aj Israel, aj qa ma chi chojin tu'n tklet kychwinqil.

Ajo tx'ajb'il q'ob'aj

¹⁷ Tzaj tq'ma'n'l qMan Dios te Moisés kyjalu'n: ¹⁸ B'inchinkuy jun tx'ajb'il q'ob'aj tuk'a q'an kxb'il, ex b'inchinkuy tq'uqil tuk'a q'an kxb'il. Antza q'onkuy t-xol ja te chma'b'l tuk'a patb'il oyaj, exsin nojsinkuxtza tuk'a a'. ¹⁹ Ante Aarón kyuk'ix tk'wal, antza k'welix kytxjo'na kyq'ob' ex kyqan toj. ²⁰ Ajtzin kyokx toj ja te chma'b'l, k-elil kytxjo'n kyib' tuk'a a', tu'ntzin mi chi kyime. Ex ajtzin kyxi laq'e tk'atz patb'il oyaj tu'n kypatin storak te qMan Dios, ²¹ k-elil kytxjo'n kyq'ob' ex kyqan tu'ntzin mi chi kyime. Kyjeljo lo te jun nuk'b'il te junmajx te Aarón, ex te kye' tyajil chi ul itz'ja ti'jb'inxe, toj tkyaqil ab'q'e.

Ajo aseyt te xjansb'il

²² Tzaj tq'ma'n'l qMan Dios te Moisés kyjalu'n: ²³ Chi tzajil tjyo'njiy tb'anil k'ok'j k'ul lo: Kab'lajaj (12) libr tb'anil k'ul, mirra tb'i, qaq (6) libr k'ok'j canela, ex qaq (6) libr k'ok'j ptz'an, cálamo tb'i. ²⁴ kab'lajaj (12) libr tb'echil canela, casia tb'i, ex wajxaq (8) libr aseyt, a n-el ti'j twutz oliva, tze'nkux malb'il n-okin toj ja xjan. ²⁵ Kyi'jjo k'ul lo, k'wel tb'inchin aseyt, a n-ajb'in te xjansb'il, ex te jupsb'il, tze'nku'xjo n-oka tu'n jun xjal, a tb'anilx b'inchin jupsb'il. Atzin aseytjo lo k-okil te xjansb'il. ²⁶ Kjawix tq'o'njiy aseyt lo tib'aj ja te chma'b'l, tib'aj ark, a k'ub'l nnuk'b'ila, ²⁷ tib'aj me'x kyuk'ixjo nchi ajb'in tuk'a, tib'aj tk'wel tzaj kyuk'ixjo nchi ajb'in tuk'a, tib'aj patb'il storak, ²⁸ tib'aj patb'il oyaj kyuk'ixjo nchi ajb'in tuk'a, ex tib'ajjo tx'ajb'il q'ob'aj te tx'ajb'il q'ob'aj tuk'ixjo tq'uqil. ²⁹ Ikytzin chi k'wel t-xjansinjiy tu'n kyok te xjanxix, ex noq ti' jun k-okil aq'le ti'j, b'e'x k-okil te xjan. ³⁰ Ex kjawix tqo'n tib'aj twi' Aarón kyuk'ix tk'wal, tu'ntzin kykub' txjansin tu'n

^w30:13 Ciclo: Atzi'n at toj jun onz: 2.5 ciclos. (Atzi'n chojb'il lo noq niky'jin ciclo)

kyok te pale te we'y. ³¹ Kxel tq'ma'n kye aj Israel kyjalu'n: Atzi'n aseyt lo, atzin k-ajb'iljo te xjansb'il toj tkyaqil ab'q'e. ³² Me nti' tu'n tok qet ti'l t-xmilil jun xjal, ex nti' tu'n tkub' kyb'inchin juntl wiq aseyt, ikyxjo tze'n lo, qu'n xjan te' aseyt lo, ex te xjan k-okil kyq'o'ni'y. ³³ Qa a'ljun k'wel b'inchinte juntl aseyt tze'n lo, exsintla jax tq'o'ntz tib'aj twi' jun xjal, a nya pale, b'e'x k-elix lajet kyxol ttanmin. ³⁴ Tzaj tq'ma'nl qMan Dios te Moisés kyjalu'n: Chi tzajil tjyo'njijy tb'anil k'ok'j k'ul lo: Ta'l mirra, jni' k'ok'sb'il, xky'aqb'aj^x tb'i, jni' k'ul gálbano tb'i, ex jni' tb'anil storak, jun elnix malb'ilkye tu'n. ³⁵ Ex kyuk'a' lo, kb'ajel tasma'n junx tu'n tkub' b'inchin storak tb'anilxix, ex xjan, tze'nkuxjo n-oka tu'n jun xjal, a tb'anilx b'inchin jupsb'il. ³⁶ K'wel tche'njijy niky'jin tu'n tkok'jix wen, exsin k'wel tq'o'ntza twutzjo k'ub'l nruk'b'ila toj ja te chma'b'l, ja' k-elil nk'ulb'ina wib'a tuk'y. Atzi'n storak lo, xjanxix k-okila te kye'y. ³⁷ Mi' kub' kyb'inchin juntl wiq storak tze'niku' kb'antil ky'u'n lo, ex xjanxix k-okil kyq'o'neji'y lo te qMan Dios. ³⁸ Qa a'ljun k'wel b'inchinte juntl aseyt tze'n lo, tu'n tokin te tjupsb'il, b'e'x k-elix lajet kyxol ttanmin.

Tej kytoklajtz Bezaleel tuk'a Aholiab

(Ex. 35:30-36:1)

31 ¹ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n: ² B'intza, ma jaw nsk'o'n Bezaleel, a tk'wal Uri, a tchman Hur, kyxol tyajil Judá, ³ ma noj tanmin wu'n tu'n Nxewa, tu'n nab'l, tu'n x'tijil, tu'n ojtqib'l, ex tu'n tb'ant tkyaqil aq'untl tu'n, ⁴ tu'n tb'isin tze'n tu'n tb'anta jni' aq'untl tu'n, ex tu'n tb'ant noq ti'chaqku tu'n tuk'a q'an pwaq, tuk'a saq pwaq, tuk'a q'an kxb'il, ⁵ ex tu'n tkub' b'inchin noq ti' tuk'a tb'anil ab'j, ex tu'n kyok t-xikyb'in, ex tu'n tkub' b'inchin noq ti' tuk'a tze, ex tu'n taq'nin toj tkyaqil wiq aq'untl. ⁶ Majx Aholiab ma tz'ok nq'o'n te mojlite, a tk'wal Ahisamac, a tyajil Dan, ex o txi nk'o'n kynab'l kykyaqiljo at kyoytzkib'l tu'n kyaq'nin, tu'n tb'antjo o txi nq'ma'n tey: ⁷ Ajo ja te chma'b'l, jni' ark, a k'ub'l nkawb'ila, jni' tjpel, a tokx tib'aj, ex jni' noq ti'chaqku n-okin toj njay, ⁸ jni' meš, tuk'axjo jni' n-ajb'in tuk'a, jni' tk'wel tzaj, a b'inchin tuk'a q'an pwaq, kyuk'ixjo nchi ajb'in tuk'a, jni' patb'il storak, ⁹ jni' patb'il oyaj, kyuk'ixjo nchi ajb'in tuk'a, jni' tk'wel a' tuk'ix tq'uqil, ¹⁰ jniqa' xb'alin xjanqe, aye' txb'alin Aarón, a pale, kyuk'ixjo kyb'alin tk'wal, a nchi aq'nin te pale, ¹¹ jni' aseyt te xjansb'il, ex jni' storak n-okin te jupsb'il toj ja xjan. Il ti'l tu'n tkub' kyb'inchin tze'nkuxixjo ma txi nq'ma'n tey.

Nuk'b'il ti'jjo q'ij te ajlab'l

(Ex. 35:13)

¹² Tzaj tq'ma'nl qMan Dios te Moisés kyjalu'n: ¹³ Q'manxa kye aj Israel kyjalu'n: Twutzxix, il ti'l tu'n tkub' kyniminji'y q'ij te ajlab'l, qu'n atzin kyjeljo te jun techil qxol kyuk'i'y, ex kyuk'a' kyyajila chi ul itz'ja, tu'ntzin tel kyniky'a qa ayi'n a Dios Mamb'aj ma chin kub' xjansintekye'y. ¹⁴ Tu'ntzintzjo il ti'l tu'n tkub' kyniminji'y q'ij te ajlab'l, qu'n xjanxixjo q'ij lo te kye'y, ex alkye' mi kub' niminte, b'e'x k'wel b'yet. Qa a'ljun xjaw aq'nin tojjo q'ij lo, b'e'x k-elil q'i'yit tchwinqil kyxol ttanmin. ¹⁵ Qaq q'ij chi aq'nila, me atzi'n toj twuqin q'ij, chi ajlala, qu'n atzin q'ijjo xjansinku te we'y. Qa a'ljun kjawil aq'nin toj twuqin q'ij, b'e'x k'wel b'yet. ¹⁶ Tu'ntzintzjo, il ti'l tu'n tkub' kynimin aj Israeljo q'ij te ajlab'l, jni'qa' kyyajil chi ul itz'je kyijb'inx, ex atzin jun yoljo kyjel b'ant ti'l te junmajx. ¹⁷ Te junmajx kyjeljo lo te jun techil qxola kyuk'a aj Israel, qu'n qaq q'ij i b'ante kya'j ex tx'otx' tu'n qMan Dios, ex atzi'n toj

twuqin q'ij xi tzaqpi'n tu'n taq'nin, ex b'e'x ajlan. ¹⁸ Tej tb'aj yolín qMan tuk'a Moisés twi' wutz Sinaí, i tzaj tq'o'n kab'e tz'lan ab'j te, tz'ib'inqek kawb'il kywutz tu'n twi' tq'ob' qMan Dios.

Ajo twutzb'iyil wakx b'inchin tuk'a q'an pwaq

32 ¹ Tej tok kyka'yin aj Israel mixja'xtaq otaq meltz'aj Moisés twi' wutz, i xi laq'e tk'atz Aarón, ex xi kyq'ma'n te kyjalu'n:

—Kujxa, b'inchinkuy jun jte' qdios tu'n kykub' nej qwutz, qu'n nti' bi'n qu'n, ti' ma tz'ok b'ajte Moisés, a etz q'inqo toj tx'otx' te Egipto. ² Ante Aarón xi tzaq'b'in kye kyjalu'n:

—Ky'inqemilji'y toj xkyimb'aj b'inchiqua tuk'a q'an pwaq, a ite'kx toj kyxkyin kyxu'jila, ex kyk'wala q'a ex txin, exsin kyi'ntzta nk'atza. ³ B'e'xsin el kyi'n xjal jni' toj xkyimb'aj b'inchinqa tuk'a q'an pwaq, a tokxtaq toj kyxkyin, exsin xi kyi'ntz twutz Aarón. ⁴ B'e'xsin tzaj ttzyu'n Aarón jni' q'an pwaq, ex okx tq'o'n toj q'aq' tu'n tkub' yulj, exsin kub' b'inchin jun twutzb'iyil wakx tuk'a. Atzin kye xjal kyq'ma kyjalu'n:

—Ayiy aj Israel, luqe kydiosa lo, a etz q'inkye'y toj tx'otx' te Egipto. ⁵ Tej tok tka'yin Aarón ikyjo, b'e'x jaw b'inchin jun patb'il oyaj twutzjo twutzb'iyil wakx, ex okten q'malte kyjalu'n:

—Nchi'l, k'wel iky'sit jun nintz q'ij te qMan Dios. ⁶ Tojtzin juntl q'ijltz, i jaw we'ks aj Israel qnumix wen tu'n tkub' kypatin oyaj, ex kanin ky'i'n oyaj te kymujb'il kyib'. Te' ikyjo, i kub' qe xjal wa'l, ex k'wal, exsin i oktentz b'ixil. ⁷ B'e'xsin tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Ku tku'xa, qu'n ayetzi'n t-xjalila, a i etz tin toj tx'otx' te Egipto, ma chi el najx. ⁸ Jun paqx ma tz'el kypa'n kyib' ti'jjo b'e' xi nyek'i'n kye. Ma kub' kyb'inchin jun twutzb'iyil wakx, luqe nchi k'ulin twutz, ex luqe nchi patin jni' oyaj twutz, exsin nchi q'mantz ti'l kyjalu'n: Ayiy aj Israel, luqetzin kydiosa lo, a etz q'inkye'y toj tx'otx' te Egipto. ⁹ Ex tzaj tq'ma'nl qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Ma tz'elx we' nniky' kyijjo xjal anetzi'n, a mib'inx chi b'in. ¹⁰ Atzi'n ja'lin, mi chi el tklo'n toj nq'ob'a, qu'n ma tzajx txqan tyab'il nwi'y kyij, ex chi jawil nnajsi'n. Me atzi'n ti'ja, k-elil anq'in juntij nmaq tnam wu'n. ¹¹ B'e'xsin okten Moisés kub'sil twutz te qMan Dios, a tDios, exsin xi tq'ma'ntz te kyjalu'n:

—Nman Dios, ¿tiqu'nil ktzajilx txqan tq'oja ti'jjo ttanmin, a etz ti'n toj tx'otx' te Egipto tuk'a txqan tipin? ¹² ¿Tiqu'n k'wel b'inchin tu'n kyjaw yolín aj Egipto kyjalu'n: Noq xi ex ti'n Dios aj Israel tu'n tok b'inchin nya b'a'n kyij, tu'n kykub' b'yo'n kywi' wutz, ex tu'n kyjaw tnajsin twutz tx'otx'? Q'imiljiy tq'oja, ex mi tz'ok b'inchinlijiy nya' b'a'n ti'j ttanmin. ¹³ Na'ntziji Abraham, Isaac, ex Jacob, aye' tmajin, a xi ttziyin tyola kye kyjalu'n: Chi chmetilx txqan kyyajila wu'n, tze'nqeku' che'w twutz kya'j, ex tkyaqiljo tx'otx' lo kxel nq'o'n te kye, ajjo tx'otx', a o txi ntziyi'n kye'y, tu'n tok te kye, te junmajx. ¹⁴ B'e'xsin jaw tmeltz'in qMan Dios tib' ti'jjo nya' b'a'n, a otaq kub' t-ximin tu'n tok b'inchin ti'l ttanmin. ¹⁵ Te' ikyjo, b'e'x ku'tz Moisés twi' wutz, q'i'nqe' kab'e ab'j tu'n kyoj tq'ob', a ja' tz'ib'inqektaqjo kawb'il kyij, toj kykab'il plaj. ¹⁶ Ayetzi'n tz'lan ab'j anetzi'n, a qMan Dios i kub' b'inchinkye, ex atzi'n tz'ib'in toktaq kywutz, ax qMan Dios ok tz'ib'inkye. ¹⁷ Tej tb'inte Josué tq'ajq'ojil kywi' xjal tzunx nchi jch'inxtaq wen, xi tq'ma'n te Moisés kyjalu'n:

—Tq'ajq'ojil q'oj te' nxi nb'i'n toj najb'il. ¹⁸ Me ante Moisés xi tzaq'b'in kyjalu'n:

^x30.34 Xky'aqb'aj: Atzi'n "uña", jun wiq txuk tku'x toj ttxuyil a', ntq'o'n jun tk'ok'jil tze'n nkub' patit.

—Nya' tq'ajq'ojil kywi' kye' ma chi kamb'in nxi nb'i'n, ex nya' tq'ajq'ojil kywi' ma chi kub', qala' tq'ajq'ojil b'itw' we' nb'i'n. ¹⁹ Atzaj tej tkanin Moisés toj najb'il, tlonte twutzb'iyiljo tman wakx, ex jniqa' nchi b'ixin. Tu'n ikyjo, b'e'x tzaj txqan tq'oj, ex b'e'x i kub' tlank'i'n tz'lan ab'lj, a q'inqetaq tu'n kyoj tq'ob', exsin i kub' tpa'ntz t-xe wutz. ²⁰ Tb'ajlenxi' ikyjo, b'e'x tzaj ti'n twutzb'iyil wakx, a otaq kub' kyb'inchin xjal, kub' tpatin toj q'aq', kub' tche'n tu'n tkub' quqix, ex xi tchto'n toj a', exsin xi tq'o'ntz tu'n txi kyk'wa'n aj Israel. ²¹ Ex xi tq'ma'n Moisés te Aarón kyjalu'n:

—¿Titzin ma tz'ok tb'inchin tnam lo ti'ja, tu'n ma tzaj ti'njiy juntij il lo tib'aj? ²² Ante Aarón xi ttzaq'b'in te kyjalu'n:

—Ay tata, mi jaw q'ojlyi wuk'i'y. Tajtzqi'n tejiy tnam lo, a noqx nchi b'inchinku il. ²³ Aye i tzaj q'mante we'y kyjalu'n: B'inchinkuy jun jte' q'diosa tu'n kykub' nej qwutza, qu'n nti' bi'n qu'n, ti' ma tz'ok b'ajte Moisés, a etz qi'nqo toj tx'otx' te Egipto cichi'. ²⁴ Anwe' xi ntzaq'b'in kye kyjalu'n: Alkye' at q'an pwaq q'i'n tu'n, i tel ti'n. B'e'xsin tzaj kyq'o'ntz we'y, ex b'e'x okx nq'o'n we' toj q'aq', ex b'e'x b'antjo twutzb'iyil wakx lo. ²⁵ Tej tok tka'yin Moisés, otaqx chi el najxjo xjal toj nya b'a'n, qu'n a Aarón otaq txi q'onte amb'il kye tu'n tel kytx'ixb'il kywutz kyajq'oj. ²⁶ Kub' we' Moisés ttzi b'e' ja' nchi okxa xjal toj najb'il, ex tq'ma kyjalu'n:

—Ankyeqa' lipcheqik ti'j qMan Dios, inkytzaj wuk'i'y. Ex kykyaqil aj Leví ok ychmo'n kyib' tuk'a Moisés. ²⁷ Xitzin tq'ma'n Moisés kye kyjalu'n:

—Chi qMan Diosjo, a Dios kye aj Israel kyjalu'n:

—Teyilix te junjun i ttzaj ttzyu'n t-espada, ex intmeltz'aj toj najb'il, ex intxi' ttziyila junjun ja tu'n tkub' tb'yo'n jniqa' terman, jniqa' t-xb'oj, ex jniqa' t-xjalil. ²⁸ Ex b'e'x kub' kyb'inchin aj Leví tze'nkuxjo tq'ma Moisés kye. Tojjo q'ij ikyjo, i kyim wuqq'o' lajk'al (3,000) aj Israel. ²⁹ B'e'xsin xi tq'ma'n Moisés kye kyjalu'n:

—Ma chi el pa'n kye' tu'n qMan Dios ja'lin, qu'n teyilix junjun ma kub' tb'yo'n tk'wal, ex terman, tu'ntzin ttzaj tq'o'n qMan Dios tky'iw'b'il kyib'aja ja'lin. ³⁰ Tojtzin juntl q'ijltz, xi tq'ma'n Moisés te tnam kyjalu'n:

—B'i'nxix kye' kyu'n qa o kux kyb'inchin jun tij kyila, me ma chinka yolil tuk'a qMan Dios ja'lin twi' wutz, mejqa x'in ok b'i'niku'y tu'n, tu'n tkub' tnajsin kyila. ³¹ B'e'xsin jax Moisés twutz qMan Dios, ex xi tq'ma'n te kyjalu'n:

—Jun tij ilxjo xkub' kyb'inchin xjal twutza, tu'n xkub' kyb'inchin jun jte' kydios tuk'a q'an pwaq. ³² Tu'ntzintzjo, chin kub'sin nwutza tey tu'n tkub' tnajsin kyil, me qa mina, najsinktziy nb'i'y tojjo u'j ja' tz'i'b'inkuxa tu'n. ³³ Ante qMan Dios tzaj ttzaq'b'in te Moises kyjalu'n:

—Atzi'n k'welix til nwutza, b'e'x kjawitz nnajsi'n tb'i toj wu'ja. ³⁴ Kux txi'y ja'lin, k'lennxjiy tnam lo ja' tumil o txi nq'ma'ni'y tey. K'wel nej n-ángela twutza, me ajtzin tkanin tq'ijil ja' tu'n nkawi'n, chi k'wel nkawinj'i'y xjal, a at kyil. ³⁵ Ikytzin kub' tkawina qMan Diosjo tnam, tu'n i k'ulin twutzjo twutzb'iyil wakx, a kub' tb'inchin Aarón.

Tej t-xi kylajo'n aj Israel kyb'e

33 ¹ Tzaj yolil qMan Dios te Moisés kyjalu'n: —Kujxa, ku tiky'a tzalu'n, junx tuk'a' tnam etz ti'n toj tx'otx' te Egipto, tu'n tkanin tojjo tx'otx', a xi ntziyi'n te Abraham, te Isaac, ex te Jacob kyjalu'n: Te kye tyajila kxel nq'o'neji'y tx'otx' lo. ² Kxel nsma'n n-ángela tu'n tkub' nej kywutza, ex chi elix nlajo'nji'y aj Canaán, aj Amorrey, aj Hetey, aj Feresej, aj Hevey, ex aj Jebusej. ³ Kux che'xa tojjo tx'otx', a noqx jni'x niky'b'il toj, me atzi'n we', mi chink

we' kyuk'i'y, yajtzi'n qa xi kub' nyuch'i'n ayi'y toj b'e, tu'n juntij pi's xjalqixa. ⁴ Tej tb'inte tnamjo tqanil lo, b'e'x tzaj nim kyb'is tu'n, ex nixjun ok q'onte toj t'kyin, ti'j tqul, ⁵ qu'n otaq txi tq'ma'n qMan Dios te Moisés tu'n t-xi tq'ma'n kye aj Israel kyjalu'n: Ayeji'y xjal nyor pi'sqixa. Noqit majqinxax intin kyxola, junpaqxla aku chi kub' nb'yo'n. Kyi'nqemilji'y jni' tb'anil ti'chaqku tok kyij'a, tu'ntzin t-xi nka'yi'n ti' k-okil nb'inchin kyij'a. ⁶ B'e'xsin el kyin aj Israeljo jni' toj ky'kyin jni' ti'j kyqul tokila kyij' tej kyiky' t-xe wutz Horeb.

Ajo ja te chmab'l

⁷ Ntzaj ti'ntaq Moisésjo ja, a pach ja, exsin antza jaw tb'inchina naqchaqch'in tk'atz kynajb'il, exsin ok tq'o'ntz tb'i te: Ja te chmab'l. Atzi'n tze'n nxi'taq jun xjal qanil jun t-xjel te qMan Dios, iltaq ti'j tu'n tetz toj najb'il, tu'n tkanin tojjo ja te chmab'l. ⁸ Atzi'n tze'n n-etztaq Moisés toj ja te chma'b'l, tkyaqil tnam nchi kyij we'taq ttzi kyja, ex nchi ka'yinx ti'j Moisés, ajxa tokx toj. ⁹ Ajtzin tokx Moisés toj ja te chma'b'l, b'e'x nkub' juple muj, exsin nkyij tentz ttzi t'pel ja te chma'b'l, ex n-ok ten qMan Dios yolil tuk'a Moisés. ¹⁰ Atzi'n tze'n n-ok kyka'yintaq aj Israeljo muj, a nkyij ten ttzi ja te chma'b'l, junjunku n-ok ten k'ulil twutz qMan Dios ttzi t'ja. ¹¹ Akuxix qMan Dios nyolintaq tuk'a Moisés, tzenku' nyolin jun xjal tuk'a jun t-xb'oj. Atzi'n tze'n nb'aj yolintaq Moisés, b'e'x nmeltz'aj toj najb'il, me ante' ku'xin Josué, a tk'wal Nun, a moji' Moisés, nti'taq n-el laq'e toj ja te chma'b'l.

Tej tkub' tyek'in qMan Dios tqoptz'ajil

¹² Xi tq'ma'n Moisés te qMan Dios kyjalu'n:

—B'intztzin, ntzaj tq'ma'n we'y kyjalu'n: "K'lennxjiy tnam lo". Me nti' ma tzaj tq'ma'n we'y alkye kxel tchq'o'n wuk'i'y. Ex o tzaj tq'ma'n we'y kyjalu'n: Ajtzqi'nxix te wu'n, exsin wen ma tz'e'liy toj nwutza. ¹³ Qa ikytzjo, qa wen ma chin e'li'y toj twutza, chin kub'sintzin nk'wutzta tey tu'n ttzaj tyek'in tb'ey we'y, tu'ntzin tel nniky'a ti'ja, ex tu'ntzin wen chin e'li'y toj twutza. Tz'elx tniky'a ti'j, ajqa ttanminjiy jni' xjal lo. ¹⁴ Ante qMan Dios tzaj ttzaq'b'in te kyjalu'n:

—Majqinx we' chin temb'il tuk'iy, ex kxel nq'o'n ajlab'l tey. ¹⁵ Xitzin ttzaq'b'in Moisés te kyjalu'n:

—Qatzin mi xi'y quk'i'y, mi qo ex ti'n tzalu'n. ¹⁶ Qu'n, tze'n tten tu'n tel tniky'tzajil kyu'n txqanl xjal, ajqa nya wen ma chin e'li'y toj twutza, exsin ttanmin, ex o qo el tpa'n kyxol tkyaqil tnam twutz tx'otx' exsin qa mi xb'ettza quk'iy? ¹⁷ Tzajtzin ttzaq'b'in qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—Kutzin, k'a' kub' nb'inchinlji'y ma tzaj tqanin we'y, noq tu'njo wen ma tz'e'liy toj nwutza, ex noq tu'njo wajtzqi'n ay. ¹⁸ B'e'xsin xi tq'ma'n Moisés te kyjalu'n:

—Chin kub'sin nwutza tey tu'n ttzaj tyek'in tqoptz'ajila we'y. ¹⁹ Ante qMan Dios tzaj ttzaq'b'in te kyjalu'n:

—K'wel nb'inchin tu'n tkub' nyek'inji'y jni' nwenila twutza, ex kxel nq'ma'n nb'i'y tey, qu'n at we' tq'aq'b'il nk'u'j, ti'jjo a waja tu'n ttzaj q'aq'in nk'u'ja ti'j, ex ktzajil pax wanmi'n ti'jjo, a waja tu'n ttzaj pax wanmi'n ti'j. ²⁰ Ex tq'mal qMan Dios kyjalu'n:

—Me nlay tlontiy nwutza, qu'n nixjun xjal aku tz'anq'in, ajtla tlonta nwutza. ²¹ Ex tzaj tq'ma'n qMan Dios te kyjalu'n:

—Lu' jun lugar at nk'atza, ex we'kuy tib'ajjo piky lo. ²² Ajtzin tiky'x nqoptz'ajila, b'e'x k'welix nq'o'n ay toj jun tpa'xiljo piky, ex k-okil wewi'n ay tuk'a nq'ob'a ajxa wiky'a. ²³ Ajtzin tb'ajjo ikyjo, b'e'x k-elil wi'n nq'ob'a, o'kx tzykilwi'ja ok tla'b'ila, me nlay tlontiy nwutza.

Tej kyb'antljo kab'il tz'lan ab'j te nuk'b'il

34 ¹ Xi tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n: —B'inchinqekuy kab'e tz'lan ab'j tze'nqeku' tnejil, ex chi okil ntz'i'b'ini'y yol kyil', aye' tz'i'b'inqektaq kyijjo tnejil ab'j i kub' tpa'n. ² B'inchinku tib'a te nchi'l', ex qlixje k'a' jaxa twi' wutz Sinaí, exsin k'a' japintza nwutza tzmax twi' wutz. ³ Nix jun xjal kjawix tuk'iy, ex nix jun tu'n tten ti'jela' wutz lo, ex nixpe aye' rit, jni' wakx, nti' tu'n kywa'n twutzjo wutz. ⁴ B'e'xsin i kub' tb'inchin Moisésjo kab'e tz'lan ab'j tze'nqeku' tnejil. Tej tjaw we' qlixje, b'e'x jax twi' wutz Sinaí, tze'nkuxjo tzaj tq'ma'n qMan Dios te, ex q'i'nqa' kab'e tz'lan ab'j tu'n kyoj tq'ob'. ⁵ Toj jun muj ku'tza qMan Dios ex kub' ten tk'atz Moisés, exsin kub' tq'ma'n Moisés tb'i te qMan Dios. ⁶ Tej tiky'x qMan Dios twutz Moisés, tq'ma kyjalu'n:

—Dios Mamb'aj, Dios Mamb'aj, a Dios nimxix tq'aq'b'il tk'u'j, ex nyor wenx, ex yaj ntzaj tq'oj, ex nim tk'u'jb'il, ex nyolin twutzx. ⁷ Majx at nk'u'jb'ila kyijjo jni' kyyajil xjal, ex nkub' nnajsi'n kyil, jni' kyp'il, ex jni' nya b'a'n nb'ant kyu'n, me nlay tzyk'x til jun xjal wu'n noq kukxjo, qala' chi k'wel nkawinj'i'y kyk'wal, jniqa' kychman, jniqa' kyxkachman, ex jniqa' kyk'wal kyxkachmamb'aj, noq tu'n kyil kytata. ⁸ Te' ikyjo, junpaqx kub' tmutxb'in Moisés twi' twutz tx'otx', ex ok ten k'ulil, ⁹ ex tq'ma kyjalu'n:

—Nman Dios, qa wen ma chin e'li'y toj twutza, i tb'ettzintza qxola. Qu'n ayetz'i'n xjal lo, nyor pi'sqex, me najsinkujij jni' nya b'a'n nb'ant qu'n, ex jni' qila, exsin qo tq'onka te tey.

Kyij b'ant ti'j tyoj Dios juntl majl kyuk'a aj Israel

¹⁰ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n:

—B'intzin, kyjel b'ant ti'j jun nyola kywutz ttanmin. K'wel nb'inchin txqan yek'b'il, a b'ajxa b'ante wu'n toj tkyaqil twutz tx'otx', ex kyoj txqantl tnam. Ex ok kyala'b'iljo tnam ja' tokxiy, qu'n juntijxjo kb'antil wu'n tuk'iy. ¹¹ Tumpetzi'n, japinx twi' nyola kyu'n, a ma txi nq'ma'n kye'y ja'lin. Kywutzxa chi elix nlajo'nji'y jni' hititas, gergeseos, amorreos, cananeos, ferezeos, heveos ex jebuseos. ¹² B'a'nqixa, mi kyij b'ant ti'j jun kyyola kyuk'a' xjal najleqa tojjo tx'otx' ja' kchi okexi'y, tu'ntzin mi chi kub' sb'u'ni'y kyu'n. ¹³ K'wel kyyuch'ini'y jni' patb'il kyoyaj, ex k'wel kypa'nji'y kyab'aj a xjansinqa ex k'wel kyyuch'i'n jni' twutzb'iyil kydios Asera. ¹⁴ Nti' tu'n kyk'uli'n twutz junxil dios, qu'n ayi'n we' Dios Mamb'aj, a tkye' tijjo ikyjo. ¹⁵ Nti' tu'n tkyij b'ant jun kyyola kyuk'a' xjal najleqa tojjo tx'otx' anetzi'n, qu'n aj kyok ten k'ulil twutz kydios, ex aj tkub' kypatin kyoyaj kywutz, ja'ku chi xi txko'n wa'l kyu'n kyijjo oyaj, a k'wel kypatin twutz kydios, ¹⁶ mojqqa tu'n t-xi kyq'o'n kyk'wala tu'n k'jawa meje kyuk'a kytxin, ex ajla kyok te'n kytxin k'ulil twutz kydios, b'e'xla kxel kyq'ma'n kye kyk'wala tu'n kyok lipe k'ulil twutz kydios. ¹⁷ Nti' tu'n tkub' kyb'inchin kydios tuk'a kxb'il, a b'inchin toj molde.

Aye' nitz q'ij tu'n kykub' iky'sit junjun ab'q'e

¹⁸ K'wel kyiky'sinji'y nintz q'ij te wa'j pan, a nti' tx'amsb'ilte q'o'nx toj. Wuq q'ij chi wa'la pan, a nti' tx'amsb'ilte q'o'nx toj, tze'nkuxjo o txi nq'ma'n kye'y. K'wel kyiky'si'n toj txjawil Abib, qu'n atzin xjawjo tej kyetza toj Egipto. ¹⁹ Tkyaqiljo tnejil kyk'wala q'a chi ul itz'ja, weqa weji'y, ex majqixjo tnejil tal kyalin chi ul itz'ja, a tmanqa, qa kyal wakx, mojqqa kyal ritj, weqi'y. ²⁰ Ajtzin tkub' tnejil tal kyburra, ajqa tman xkub', ktzajil kyq'o'n jun tal rit te t-xel tu'n tkotpaj. Ajtzin qa mi s-el kykotpi'n, b'e'x k'wel kytoqi'n tqul. Kykyaqiljo tnejil kyk'wala q'a, il ti'j tu'n ttzaj kyq'o'n jun ti' te kyxel,

ex nix jun tu'n tkanin nwutza ajqa nti' q'i'n tu'n. ²¹ Qaq q'ij chi aq'nila, me atzi'n toj twuqin q'ij kchi ajlala, exlaqa tojjo tq'ijil ja' nkux aweta awal, mojqqa ja' njaw chmet twutz awal. ²² Ex k'wel kyiky'sinji'y nintz q'ij kye semana, tze'n n-el tnejil twutz kytriya njaw, exsin nintz q'ij tze'n njaw kychmo'n twutz kyawala, a ch'ixtaq tel ab'q'e. ²³ Oxe maj toj ab'q'e, chi ul tkyaqil ichin aj Israel nwutza, a ayi'n qMan Dios, a Dios te kye'y. ²⁴ Kywutzxa chi elix nlajo'neji'y jni' tnam, ex kxel nnimsin twutz kytx'otx'a. Nix jun k-elil q'inte kytx'otx'a, ajqa oxe maj toj ab'q'e xi tzaja yek'il kyib'a nwutza, a ayi'n qMan Dios, a Dios te kye'y. ²⁵ Nti' tu'n ttzaj kyq'o'n jun ti' we'y, a q'o'nx tx'amsb'il toj, junx tuk'a' tchky'eljo oyaj, a k'wel kypati'n te we'y, ex nti' ch'intl kyjel kyk'u'n toj juntl q'ij, ti'jjo kyjel ten toj xjan q'ij. ²⁶ Kxel kyin tnejil twutz kyawala, a kjawil twutz kytx'otx'a toj tja qMan Dios, a Dios te kye'y. Mi' jax kytzq'ajsi'n chib toj ta'l timix tmana.

I kub' ttz'ib'in Moisés kawb'il

²⁷ Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n: Tz'i'b'inqekujij yol lo, ex tze'nqekuxixjo yol lo, a ma kyij b'ant ti'j wu'n tuk'iy, ex kyuk'a aj Israel. ²⁸ Ten Moisés twi' wutz tuk'a qMan Dios kab'ka'l (40) q'ij, ex kab'ka'l (40) qniky'in, mixa wa'na ex mixa k'wana che'we, ex majx i kub' ttz'i'b'i'n jni' yol kyij b'ant ti'j, aye' lajaj kawb'il kywutzjo kab'e tz'lan ab'j. ²⁹ Te' ikyjo, b'e'x ku'tz Moisés twi' wutz Sinaí kyuk'a' kab'e tz'lan ab'j te nuk'b'il q'i'nqa tu'n kyoj tq'ob'. Mixa e'la tniky' ti'j tej tku'tz, qa tzunx nqoptz'ajxtaqjo toj twutz, tu'n otaqxi b'aj yolin tuk'a Dios. ³⁰ Tej tok tka'yin Aarón kyuk'a aj Israel, tzunx nqoptz'ajxtaq toj twutz Moisés, b'e'x tzaj kyxob'il tu'n kyxi laq'e tk'atz. ³¹ B'e'xsin i tzaj tq'olb'in Moisés Aarón kyuk'ixjo nejenel kye tnam, ex b'e'x i xi laq'e tk'atz, ex xi yolin Moisés kye. ³² Te' ikyjo, majqix aj Israel i xi laq'e, exsin ok ten Moisés q'malkye' nuk'b' a'il i tzaj tq'o'n qMan Dios te twi' wutz Sinaí. ³³ Tej tb'aj yolin Moisés kyuk'a, b'e'x ok tq'o'n jun b'u'x ti'j twutz. ³⁴ Atzi'n tze'n nxi'taq Moisés yolil tuk'a qMan Dios, b'e'x n-el ti'ntajo b'u'x ti'j twutz, ex b'e'x n-ok tq'o'nlaq aj tetztaq. Atzi'n tze'n n-etztaq b'e'x nxi tq'ma'ntaq kye aj Israel jni' ntzaj q'ma'ntaq te tu'n qMan Dios. ³⁵ Aj tok kyka'yintaq aj Israel twutz Moisés, nkylo'ntaq qa tzunx qoptz'ajix toj twutz, b'e'xsin n-ok tq'o'ntaq majl Moisésjo b'u'x ti'j twutz, ex tzmaxe n-el ti'nlaqjo aj tokxtaq majl yolil tuk'a qMan Dios.

Nuk'b'il ti'jjo q'ij te ajlab'l

35 ¹ Ok tchmo'n Moisés tkyaqil aj Israel, exsin xi tq'ma'ntz kye kyjalu'n:

—Atzin ma tzaj tq'ma'n qMan Dios jo lo tu'n tkub' b'inchit: ² Qaq q'ij chi aq'nila, me atzi'n toj twuqin q'ij, k-okil te xjan, ex jun q'ij te ajlab'l te qMan Dios. Alkye jun kjawil aq'nin tojjo q'ij lo, b'e'x k'wel b'yet. ³ Nti' tu'n tkux kykcho'n kyq'aq'a toj kyja'y tojjo q'ij te ajlab'l.

Aye' jni' oyaj tu'n kyajb'in te tja qMan Dios

⁴ Xi tq'ma'n Moisés te tkyaqil aj Israel kyjalu'n: Atzin o tzaj tq'ma'n qMan Diosjo kyjalu'n: ⁵ Kychmo'nksa jun oyaj kyxola te qMan Dios. A'lixjo xjal, a ktzajil anq'in toj tanmin, ktzajil ti'n q'an pwaq, saq pwaq, q'an kxb'il te qMan Dios, ⁶ jni' q'in azul ka'yin, kyaq ka'yin, morada ka'yin, jni' tb'anil q'in lino, jni' ttzmal chib, ⁷ jni' ttzumil rit uk'sink ti'j tuk'a kyaq, jni' tb'anil tz'u'n, jni' ttzeyil acacia, ⁸ jni' aseyt te k'antsb'il tzaj, jni' k'ok'sb'il tu'n tkux q'o'yit toj aseyt, a n-okin te xjansb'il, ex te k'ok'sb'il storak, ⁹ jni' ab'j ónice, exqatzi'n junjunl tb'anil

ab'j, a chi ok q'o'yit ti'j efod, ex ti'j pectoral. ¹⁰ Kykyaqiljo xjal, a at kynab'l kyxola, tu'n tb'ant aq'untl kyu'n, b'a'n tu'n kytzaj b'inchilte' jni' ma tzaj tq'ma'n qMan Dios lo: ¹¹ Tja Dios, jni' xb'alin njax toj twi', exsi'n n-ok q'o'yit ti'jila, jniqa' tganchil, jniqa' t mark il, jniqa' tze nchi ok te tq'e'lil, jniqa' tqan, ex jniqa' tq'uqil, ¹² jni' ark kyuk'ixjo ttzeyil nchi okin te iqb'ilte, jni' tjpel, exsi'n xb'alin n-ok te e'wb'ilte, ¹³ jni' meñ, kyuk'ixjo ttzeyil te iqb'ilte, ex kyuk'ixjo nchi ajb'in ti'j, ex jniqa' pan nchi kub' q'o'yit twutz qMan Dios, ¹⁴ jni' tk'wel tzaj kyuk'ixjo nchi ajb'in ti'j, jniqa' ttzajil, ex jni' t-aseytiyil te k'antsb'ilkye, ¹⁵ jni' patb'il storak, kyuk'ixjo ttzeyil te iqb'ilte, jni' aseyt te xjansb'il, jni' storak te jupsb'il, jni' xb'alin n-ok ti'j tjpel tja qMan Dios, ¹⁶ jni' patb'il oyaj tuk'ixjo tkxb'ilil n-ajb'in te txob'l b'inchinku tuk'a q'an kxb'il, jniqa' ttzeyil te iqb'ilte, ex jniqa' nchi ajb'in ti'j, exsi'n tk'wel a' tuk'ix tq'uqil, ¹⁷ jni' xb'alin tu'n kyok q'o'yit twi' pe'n, jniqa' tqan, ex jniqa' tq'uqil, jni' xbalin nchi ok yo'b'it ttzija twi' pe'n, ¹⁸ jniqa' stak nchi okin ti'j tja qMan Dios, ex jniqa' nchi okin twi' pe'n, exqatzi'n kyaq'il, ¹⁹ jniqa' kyxb'alin pale chi okil, aj kyaq'a aq'nil toj ja xjan, jniqa' xb'alin xjanqa te Aarón, a pale, ex jniqa' kyxb'alin tk'wal tu'n kyaq'nin te pale. ²⁰ B'e'xsin i el laq'e kykyaqil aj Israel tk'atz Moisés, ²¹ ex kykyaqiljo tzaj anq'in toj kyanmin tu'n kyoyin, b'e'x tzaj kyi'n kyoyaj te qMan Dios, te b'inchb'ilte ja te chma'b'l, jni'xjo tu'n tajb'in te, ex kye' xb'alin xjanqe. ²² Jotxqixjo ichin ex qya tzaj kyi'n kyoyaj tuk'a tkyaqil kyanmin, aye' b'inchinqa tuk'a q'an pwaq: Ti'j qulb'aj, toj xkyinb'aj, xmilq'ob'aj, ti'j q'ob'aj, ex junjunl wiq adornin b'inchinku tuk'a q'an pwaq. Kykyaqilx tzaj kyi'n jun kyoyaj b'inchinku tuk'a q'an pwaq te qMan Dios. ²³ Ayetzi'n xjal, a attaq b'u'x kyuk'a azul ka'yin, kyaq ka'yin, ex morada ka'yin, jni' tb'anil q'in lino, jni' ttzmal chib, jni' ttzumil rit uk'sink ti'j tuk'a kyaq, ex jni' tz'u'n tb'anilix, b'aj tzaj kyi'n. ²⁴ Kykyaqiljo attaq saq pwaq, ex q'an kxb'il kyuk'a, tzaj kyi'n te kyoyaj te qMan Dios, ex kykyaqiljo attaq tze acacia kyuk'a, b'e'x ntzaj kyi'ntaq tu'n tajb'in tu'n tb'ant aq'untl. ²⁵ Ex ikyqexjo qya, a axtaq kynab'l tu'n kychub'in tuk'a kyq'ob', tzaj kyi'n jni' otaq b'aj kychub'in lo: Q'in azul ka'yin, kyaq ka'yin, morada ka'yin, ex jni' tb'anil q'in lino. ²⁶ Ex kykyaqiljo qya, a tzaj anq'in toj kyanmin tu'n kychub'in, i ok ten chub'ilte' ttzmal chib. ²⁷ Ayetzin kye' nejenel, tzaj kyi'n jni' tb'anil ab'j ónice, ex jniqa' ab'j tu'n kyok q'o'yit ti'j efod ex ti'j pectoral, ²⁸ tzaj kyi'n jni' k'ul te jupsb'il, jni' aseyt te k'antsb'ilkye tzaj, jni' aseyt n-okin te xjansb'il, ex te storak k'ok'j. ²⁹ Kykyaqil aj Israel, ichin ex qya, a'lixjo tzaj anq'in toj kyanmin tu'n ttzaj kyi'n kyoyaj tu'n tb'antjo aq'untl, a tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés tu'n tkub' b'inchit, tzaj kyi'n kyoyaj te qMan Dios tuk'a tkyaqil kyanmin.

Tej tjaw sk'o'n Bezaleel tuk'a Aholiab

³⁰ Xi tq'ma'n Moisés kye aj Israel kyjalu'n: Kyb'intza, ma jaw tsk'o'n qMan Dios Bezaleel, tk'wal Uri, ex tchman Hur, kyxol ch'uq tyajil Judá. ³¹ Ex ma noj tanmin tu'n T-xew Dios, ex ma tzaj q'o'n tojtzqib'l, ttab'l tu'n tb'ant tkyaqil wiq aq'untl tu'n, ³² ex tu'n t-xkansit wiq aq'untl tu'n, tu'n taq'nin ti'j q'an pwaq, ti'j saq pwaq, ex ti'j q'an kxb'il, ³³ ex tu'n tkub' b'inchin noq ti' tuk'a tb'anil ab'j, ex tu'n kyok t-xikyb'in, ex tu'n tkub' b'inchin noq ti' tuk'a tze, ex tu'n taq'nin toj tkyaqil wiq aq'untl. ³⁴ Ex ma tzaj tq'o'n qMan Dios kynab'l kyka'b'lix tuk'a Aholiab, a tk'wal Ahisamac, kyxol ch'uq tyajil Dan, tu'n kyxnaq'tzin. ³⁵ Ex ma tzaj tq'o'n nim kynab'l tu'n tb'ant tkyaqil wiq aq'untl kyu'n, ex tu'n txkansit wiq aq'untl kyu'n, ex tu'n tkux kyslepin twutzb'iyil kyojjo b'u'x azul ka'yin, kyaq ka'yin,

ex kyojjo tb'anil b'u'x lino, ex tu'n tb'ant jni' wiq aq'untl kyu'n, ex jni' twutzb'iyil kyoj chemj.

36 ¹ Tu'mpetzi'n a Bezaleel tuk'a Aholiab kyuk'ixjo jni' xjal, a ax b'a'n kyu'n, ex jniqa' tzaj tq'o'n qMan Dios kynab'l, ex kyojtzqib'l tu'n tb'ant jni' wiq aq'untl kyu'n tu'n tb'antjo ja xjan, aye chi k'wel b'inchinte' jni' ma tzaj tq'ma'n qMan Dios.

Tej tq'ma Moisés tu'n mi kanin kyi'n xjal txqantl oyaj

² Tzaj tq'olb'in Moisés Bezaleel, jni' Aholiab, ex jniqa' ichin, a ax b'a'n kyu'n, a otaq tzaj tq'o'n qMan Dios kyojtzqib'l, ex otaq kub' kyq'o'n toj kyanmin tu'n kyb'inchin ti'j aq'untl. ³ Xi tq'o'n Moisés jni' oyaj kye, a otaq kanin kyi'n aj Israel tu'n t-xi kye tb'inchajtzo ja xjan. Ex junjun qlixje nkanin kyi'ntaq aj Israel kyoyaj. ⁴ Tu'ntzintzo kykyaqiljo xjal at kynab'l, a nchi aq'nintaq ti'j ja xjan, xi kytzaqpi'n tu'n kyaq'nin, ⁵ exsin b'e'x i xi'tz q'malte te Moisés kyjalu'n: Nimxixjo oyaj ma tzul kyi'n xjal, twutzljo tu'n tajb'in toj aq'untl, a tzaj tq'ma'n qMan Dios tu'n tkub' b'inchit. ⁶ B'e'xsin xi' Moisés q'malte tojila najb'il kyjalu'n: Nix juntl ichin ex qya tu'n taq'nin, nix tu'n ttzaj ti'nl txqantl oyaj te b'inchb'il ja xjan. Ikytzin xi kytzaqpi'na aj Israeljo tu'n kyq'on txqantl oyaj, ⁷ qu'n txqanxtaq oyaj otaq chmet tu'n tb'antjo aq'untl, ex nlaytaq tz'ok b'aj.

Ajo tja qMan Dios

⁸ Ayetzi'n xjal, a axtaq kynab'l kyxoljo nchi b'inchintaq ti'j aq'untl, kub' kyb'inchin tja qMan Dios tuk'a lajaj (10) xb'alin b'inchinqa tuk'a tb'anil q'in lino chub'in, ex tuk'a q'in azul ka'yin, kyaq ka'yin, morada ka'yin ex kux kyslepin kywutzb'iyil querubín kywutz. ⁹ Atzi'n tqinetaqjo junjun xb'alin, kab'lajaj (12) metro tuk'a kyajk'al laj (90) centímetros, ex te jun metro twutz tuk'a kyajk'al (80) centímetros. Kykyaqilxjo xb'alin lo, jun elninix malb'inkye. ¹⁰ Kub' kyslepin jwe'chaq xb'alin junx, ex ikyx oka' jwe'l kyu'n. ¹¹ Ex i ok kyq'o'n kyaq'il azul ka'yin kyi'j kytxa'mila' jwe' xb'alin, ex ikyx ok kyb'inchin kyi'jjo jwe'l xb'alin. ¹² Kab'k'al laj (50) taq'il ok kyq'o'n ti'jjo jun tnej xb'alin, ex kab'k'al laj (50) ti'jjo juntl tnej, tu'ntzin tkyij te'n kyaq'il junx kyuka' txqantl. ¹³ Ex kub' kyb'inchin kab'k'al laj (50) ganch tuk'a q'an pwaq, tu'ntzin tok xikyb'itjo jun tnej xb'alin tuk'a juntl tnej, ikytzin kyija tja qMan Dios te junxch'in. ¹⁴ Ex kub' kyb'inchin junlajaj (11) xb'alin tuk'a ttzmal chib, tu'n tjax liky'it tib'aj tja qMan Dios. ¹⁵ Atzi'n tqinetaq junjun xb'alin, oxlajaj (13) metro tuk'a kyajk'al (80) centímetros, ex te jun metro kywutz tuk'a kyajk'al (80) centímetros. A'lixjo junlaj (11) xb'alin lo, jun elninix malb'ilkye. ¹⁶ Kub' kyslepin jwe' xb'alin te jun tnej, ex kub' kyslepinl qaq xb'alin te juntl tnej. ¹⁷ Ex i kub' kyb'inchin kab'k'al laj (50) kyaq'il kyi'j kytxa'mila' jun tnej xb'alin, ex kab'k'al laj (50) kyi'j kytxa'n juntl tnej. ¹⁸ Ex kub' kyb'inchin kab'k'al laj (50) ganch tuk'a q'an kxb'il tu'n tok mujb't ttxa'n pach, tu'ntzin tkyij te junxch'inx. ¹⁹ Kub' kyb'inchinl jun kutxb'ilte pach tuk'a ttzumil rit uk'sink ti'j tuk'a kyaq, kub' kyb'inchin juntl kutxb'ilte tuk'a tb'anil tz'u'n. ²⁰ Ex kub' kyb'inchin txqan mark tuk'a ttzeyil acacia te tja qMan Dios, exsin i ok twa'b'intz ti'jila. ²¹ Atzi'n tqinetaq junjun marco te kyaje (4) metro tuk'a oxk'al (60) centímetros, ex oxk'al b'el'aj (69) centímetros kywutz. ²² Ti'j junjun mark, ok b'inchin kakab' kyjulil, tu'ntzin tb'ant kymujb'it kyuk'a txqantl. Ikytzin b'ante' jni' mark kyu'n te tja qMan Dios. ²³ Kub'tzin b'inchintz junk'al (20) marco te' jun plaj tja qMan Dios toj tumil kub'l. ²⁴ Ex kub' kyb'inchinl kab'k'al (40) kyq'uqiljo mark tuk'a saq pwaq. Kakab' tq'uq'il

tjaq' junjun mark, tu'n kykux qe' kakab' kyxkyin kyoj. ²⁵ Ex ikyxjo tojjo juntl plajl tja qMan Dios, a at toj tumil jawnin, kub' kyb'inchin junk'al (20) mark, ²⁶ kyuk'ixjo kab'k'al (40) kyq'uqil b'inchinqa tuk'a saq pwaq. Kakab' tq'uq'il tjaq' junjun mark. ²⁷ Atzi'n toj tumil telnix q'ij te tja qMan Dios, kub' kytb'inchin qaq (6) mark. ²⁸ Atzi'n kyij txxkyin tja qMan Dios, kyojjo kab'e plaj, kub' kytb'inchin kab'e (2) mark, ²⁹ aye' i ok mujpaj tzma t-xexa, ex atzi'n tzma twi', i ok mujb'it tuk'a jun argoy, ex ikyx ok kytb'inchin n' kyij'jjo kab'il txxkyin toj juntl plaj. ³⁰ Wajxaq (8) mark kub' kyb'inchin, ex i kub' kyb'inchin qaqlajaj (16) kyq'uqil tuk'a saq pwaq. Kakab' tq'uqil tjaq' junjun mark. ³¹ Ex i kub' kyb'inchinl tze te tq'e'lil tuk'a ttzeyil acacia. Jwe' (5) tq'e'lil te kye' mark tojjo jun plaj tja qMan Dios, ³² ex jwe'l tq'e'lil te kye' mark ite' tojjo juntl plaj tja qMan Dios, ex jwe'l tq'e'lil te kye' mark ite' toj tumil telnix q'ij te tja qMan Dios. ³³ Ex ikyx' kyq'o'n tq'e'lil toj kyniky'aj mark, xi xkye ti'j ttxa'n, ex tu'n tpon b'aj ti'jjo juntl. ³⁴ Ok kyuk'sin kyij'jjo mark tuk'a q'an pwaq, ex i ok kyq'o'n t-argoyil tuk'a q'an pwaq, tu'ntzin kyex jilitjo tze te tq'e'lil kyoj. Ex majqixjo tze te tq'e'lil ok ky-uk'sin kyij'jjo tuk'a q'an pwaq. ³⁵ Ex kub' kyb'inchin jun xb'alin azul ka'yin, kyaq ka'yin ex morada ka'yin, ex tuk'a tb'anil q'in lino chub'in, exsin kux kyslepintz kywutzb'iyil querubín kywutz tu'n jun xjal, a b'a'n tu'n. ³⁶ Ex tu'ntzin tb'ant ttzobj'it, kub' kyb'inchin kyaje tze te tqan tuk'a ttzeyil acacia, exsin ok ky-uk'sintz kyij'jjo tuk'a q'an pwaq. Ex ikyqextaqjo tganchil tuk'a q'an pwaq b'inchinqinataq, exsin kub' kyb'inchintz kyaje tq'uqil tuk'a saq pwaq. ³⁷ Ex majxjo xb'alin kub' kyb'inchin tu'n tok q'o'yit ttzi tja qMan Dios tuk'a b'u'x azul ka'yin, kyaq ka'yin ex morada ka'yin, tuk'a tb'anil q'in lino chub'in, slepin tu'n jun xjal, a b'a'n tu'n, ³⁸ ex i kub' kyb'inchin jwe' tqan kyuk'ix tganchil ex ky-adornil. Ok kyuk'sin kyij'jjo t-adorniyil tuk'a q'an pwaq, jniqa' kyganchil, ex i kub' kyb'inchin n' tq'uqil tuk'a q'an kxb'il. ³⁹ ex i kub' tb'inchin jwe' kyqan kyuk'ix tganchil. Ok t-uk'sin kyij'jjo tganchil tuk'a q'an pwaq, exqatzi'n t-adorniyil, ex i kub' tb'inchin n' tq'uqil tuk'a q'an kxb'il.

Tej kykub' b'inchin n' nchi ajb'in toj tja qMan Dios

37 ¹ Kub' tb'inchin Bezaleel ark tuk'a ttzeyil acacia, jun metro tqine tuk'a jwe'lajaj (15) centímetros, oxk'al b'elaj (69) centímetros twutz ex oxk'al b'elaj (69) centímetros twe', ² exsin ok tuk'sin ti'j, ex tojxa tuk'a q'an pwaq, exsin ok tb'inchintz jun adornin ttziyila, tuk'a q'an pwaq. ³ Ex kub' tb'inchin kyaje argoy tuk'a q'an pwaq te kye' kyaje txxkyin, kab'e argoy ok tq'o'n tojjo jun plaj, ex kab'il tojjo juntl plajl. ⁴ Ex kub' tb'inchin kab'e tze tuk'a ttzeyil acacia, exsin ok tuk'sintz kyij'jjo tuk'a q'an pwaq. ⁵ B'e'xsin i ex tjilintzjo tze kyojjo t-argoyil ite'k ttxlaj ark, tu'n tb'ant tiqajtz. ⁶ Ex majxjo tjpel ark kub' tb'inchin tuk'a q'an pwaq, atzi'n tqine, te jun metro tuk'a lajaj (10) centímetros, ex oxk'al jwe' (65) centímetros twutz. ⁷ Ex i kub' tb'inchin kab'e twutzb'iyil querubín tuk'a q'an pwaq tx'no'nqa tuk'a martiy, exsin i kub' tq'o'ntz junjun toj junjun plaj ttzi tjpel ark. ⁸ Jun querubín tib'ajjo jun plaj ttxa'n, ex juntl tib'ajjo juntl ttxa'n. Ti'jxjo tjpel ark i ela t-xikyb'ina' kywutzb'iyil querubín. ⁹ Ayetzi'n kywutzb'iyil querubín, attaq kyxiky' liky'inx tib'aj ark te ktxulte. Atzi'n jun nka'yinx tumiljo juntl, exsin nchi kyimikutz tib'aj ark.

Ajo meñ te tkub'il pan.

¹⁰ Kub' tb'inchin Bezaleel jun meñ tuk'a ttzeyil acacia, te kyajk'al kab'laj (92) centímetros tqine, ex te kab'k'al qaq (46)

centímetros twutz, ex te oxk'al b'elaj (69) centímetros twe', ¹¹ exsin ok tuk'sintz ti'j tuk'a q'an pwaq, exsin ok tb'inchintz jun t-adornil ti'j ttxa'nila tuk'a q'an pwaq. ¹² Ex ok tb'inchin jun maqsb'il ti'jila tk'u'j meñ, te kyaje twi' q'ob'aj twutz, ex ok tb'inchin jun adornin tuk'a q'an pwaq ttxa'nila' maqsb'il. ¹³ Kub' tb'inchin kyaje argoy tuk'a q'an pwaq, exsin i ok tq'o'ntz kyij'jjo kyaje txxkyin meñ, a ja ite'kataqjo kyaje tqan. ¹⁴ Antza xikyqextaqjo argoy tjaq'jo maqsb'il, ja' nchi ex jilitjo tze te iqb'ilte meñ. ¹⁵ I kub' tb'inchin n' tze te iqb'il meñ tuk'a ttzeyil acacia, exsin ok tuk'sintz kyij'jjo tuk'a q'an pwaq. ¹⁶ Ex ikyqexjo jni' ti'chaqku nchi ajb'in tib'aj meñ i kub' tb'inchin tuk'a tb'anil q'an pwaq, tze'nqeku' laq, jni' pak', jni' matij vas, jni' xar, a n-ajb'in te tk'wel ta'l uva.

Ajo tk'wel tzaj

¹⁷ Kub' tb'inchin Bezaleel jun tk'wel tzaj tuk'a tb'anil q'an pwaq, tx'no'n tuk'a martiy, junx tuk'a tqan, jni' tk'atz, jniqa' copa, kykub'iljo b'ech. Te jun elninqex i kub' tb'inchin. ¹⁸ Qaq tq'ob' el ttxlajila, oxo tq'ob' el tojjo jun plaj tk'wel tzaj, ex oxiljo el tojjo juntl plaj. ¹⁹ Ti'j junjun tq'ob', ite'ktaq oxo copa, ikyqa' tze'n b'echil almendro, jun wonk, ex jun b'ech. Ex ikyxjo ti'jjo juntl tq'ob', ite'ktaq oxo copa, ikyqa' tze'n b'echil almendro, jun wonk, ex jun b'ech. Ikyxjo kyij'jjo qaq tq'ob' tk'wel tzaj, a nchi el ti'j. ²⁰ Ti'jjo tq'ob' tk'wel tzaj toktaq kyaje copa ti'j, ikyqa' tze'n b'echil almendro, kyuk'a twonkil, jniqa' b'echil. ²¹ Junjun wonk kyjaq'jo kab'e tq'ob' tk'wel tzaj, ex juntl wonk kyjaq'jo kab'il tq'ob' tk'wel tzaj, ex juntl wonk kyjaq'jo kab'il tq'ob', a'lloxjo kyij'jjo qaq tq'ob' nchi el ti'j. ²² Ayetzi'n twonkil exqatzi'n tq'ob', ti'jx tk'wel tzaj i ela xikyb'ita, b'inchinqa tuk'a tb'anil q'an pwaq, ex tx'no'n tuk'a tx'nb'il. ²³ Ex kub' tb'inchin wuq tzaj tuk'a tb'anil q'an pwaq, jni'xjo matzb'il kymechil, exqatzi'n laq te tk'wel tza'j. ²⁴ Oxk'al jwe'laj (75) libr tb'anil q'an pwaq xi ti'n tk'wel tzaj tej tb'ant, junx kyuk'a' jni' ti'chaqku nchi ajb'in tuk'a.

Ajo patb'il storak

²⁵ Kub' tb'inchin Bezaleel jun patb'il storak tuk'a ttzeyil acacia. Te kyaja plaj k'wel b'inchiniy. Kab'k'al qaq (46) centímetros tqine ex twutz, exsin kyajk'al kab'laj (92) centímetros twe'. Ayetzi'n tkach, ti'jx patb'il storak chi elil xikyb'ita. ²⁶ Ok t-uk'sin tib'aj tuk'a tb'anil q'an pwaq, jni' ttxlajila, ex jniqa' tkach, exsin ok tb'inchintz jun t-adorniyil tuk'a q'an pwaq ttxa'nila. ²⁷ Ex kub' tb'inchin kab'e t-argoyil tuk'a q'an pwaq tjaq' t-adorniyil, kab'e toj jun plaj, ex kab'il tojjo juntl plaj, tu'ntzin kyex jilitjo tze kyoj aj t-xi iquit. ²⁸ I kub' b'inchin kab'e tze tuk'a ttzeyil acacia, exsin ok t-uk'sintz kyij'jjo tuk'a q'an pwaq. ²⁹ Ex majxjo aseyt te xjansb'il kub' tb'inchin, ex jni' tb'anil storak, a k'ok'jix, tze'nkuxjo nb'ant tu'n jun xjal, a b'a'n b'inchin jupsb'il.

Ajo patb'il oyaj

38 ¹ Kub' tb'inchin Bezaleel jun patb'il oyaj tuk'a ttzeyil acacia. Te kab'e metro tuk'a junk'al laj (30) centímetro tqine ex ikyxjo twutz, jun elninx tqine ex twutz, atzi'n twe' te jun metro tuk'a kab'k'al (40) centímetro. ² Ok tb'inchin kyaje tkach, jun toj junjun t-xxkyin, ex axtza i el b'inchita ti'jx patb'il oyaj, exsin ok t-uk'sintz ti'jela tuk'a q'an kxb'il. ³ Ex majqixjo nchi ajb'in tuk'a patb'il oyaj i kub' tb'inchin tuk'a q'an kxb'il, tze'nqeku' tk'wel tza'j, jni' matzb'il mech, jniqa' matij laq, jni' q'il chib'j toj q'aq', exqatzi'n jokil tza'j. ⁴ Kub' tb'inchin jun kxb'il te txob'l tuk'a q'an kxb'il, exsin okx tq'o'ntz tjaq' ttzi' patb'il oyaj toj tniky'jin. ⁵ Ex kub' tb'inchin kyaje argoy tu'n

kykyij ti'j junjun tǎkyi'n kxb'il te txob'l b'inchinku tuk'a q'an kxb'il, ja' tu'n kyex jilitjo ttzeyil kyoj. ⁶I kub' tb'inchin tze tuk'a ttzeyil acacia, exsin i ok t-uk'sintz kyil'j tuk'a q'an kxb'il, ⁷exsin i ex tjilintzjo tze kyojjo t-argoyil ite'k kyil'j tǎkyin patb'il oyaj tu'ntzin tb'ant tiqajtz. Atzi'n patb'il oyaj, juldaq toj' tk'u'j, ex b'inchinku tuk'a mark. ⁸Ex majxjo tk'wel a' tuk'ixjo tq'uqil kub' tb'inchin tuk'a q'an kxb'il, kyuk'ixjo kylispej qya, a nchi ajb'in ttzi ja te chma'b'l.

Ajo tpe'n tja qMan Dios

⁹Kub' tb'inchin Bezaleel twi' tpe'n tja qMan Dios. Atzi'n tqine' xb'alin ok tojjo jun plaj tumil ku'mnin te twi' tpe'n, kab'k'al qaq (46) metros, b'inchin tuk'a tb'anil q'in lino chub'in. ¹⁰Kub' tb'inchin junk'al (20) tqan, ex junk'al (20) tq'uqil tuk'a q'an kxb'il. Ayetzi'n tganchiljo tqan, exqatzi'n ky-argoyil, b'inchinqataq tuk'a saq pwaq. ¹¹Atzi'n tojjo juntl plaj tumil jawnin, ok q'o'yit xb'alin te kab'k'al qaq (46) metro tqine, kyuk'ix junk'al (20) tqan, ex junk'al (20) tq'uqil b'inchinqa tuk'a q'an kxb'il. Ayetzi'n kyganchil tqan, exqatzi'n ky-argoyil, binchinqataq tuk'a saq pwaq. ¹²Atzi'n tojjo juntl plaj tumil telnix q'ij, ok q'o'yit xb'alin te kab'k'al oxe (23) metro tqine, kyuk'ix lajaj (10) tqan, ex lajaj (10) tq'uqil. Ayetzi'n kyganchil tqan, exqatzi'n ky-argoyil, binchinqataq tuk'a saq pwaq. ¹³Ex atzi'n tojjo juntl plaj tumil tjawitz q'ij, ok q'o'yit xb'alin te kab'k'al oxe (23) metro tqine, ¹⁴ex atzi'n tojjo jun plaj twi' tpe'n, ok q'o'yit xb'alin te qaq (6) metro tuk'a kyajk'al laj (90) centímetros tqine, kyuk'ix oxe tqan, ex oxe tq'uqil. ¹⁵Ex ikyxjo tojjo juntl plaj twi' tpe'n, ok q'o'yit xb'alin te qaq (6) metro tuk'a noventa (90) centímetros tqine, kyuk'ax oxe tqan ex oxe tq'uqil. ¹⁶Kykyaqilxjo xb'alin i ok q'o'yit ti'jila twi' tpe'n, i kub' b'inchin tuk'a tb'anil q'in lino chub'in. ¹⁷Ayetzi'n kyq'uqiljo tqan, i kub' b'inchin tuk'a q'an kxb'il. Ayetzi'n kyganchiljo tqan, exqatzi'n ky-argoyil, i kub' b'inchin tuk'a saq pwaq. Atzi'n kyjpel kywi' tqan, tuk'a saq pwaq b'inchinqataq, ex ikyxexjo tqan ite' twi' tpe'n, tokilataq ky-argoyil, a b'inchinqataq tuk'a saq pwaq. ¹⁸Atzi'n xb'alin ok twi' pe'n, kub' slepin tu'n jun xjal, a b'a'n tu'n, tuk'a q'in azul ka'yin, kyaq ka'yin, ex morada ka'yin, ex tuk'a q'in lino chub'in. Atzi'n tqine' xb'alin lo, b'el'aj (9) metro tuk'a junk'al (20) centímetro, ex kab'e (2) metro tuk'a junk'al laj (30) centímetros twe', kyinqexjo xb'alin i ok q'o'yit twi' pe'n. ¹⁹Ite'taq kyaje (4) tqan, ex kyaje (4) tq'uqil b'inchinqa tuk'a q'an kxb'il, ex ikyxexjo kyganchil b'inchinqa tuk'a saq pwaq. Ayetzi'n kyjpel kywi' tqan, exqatzi'n ky-argoyil, i kub' b'inchin tuk'a saq pwaq. ²⁰Kykyaqilixjo tstackil tja qMan Dios ite'k ti'jela, exsi'n i te'k twi' tpe'n, b'inchinqa tuk'a q'an kxb'il.

Tej txi nik'et aq'unt ti'j tja qMan Dios

²¹Tze'nkuxjo tq'ma Moisés, ex twutzku Itamar, a tk'wal Aarón, a pale, jaw kyin aj Leví tajlaljo oyaj okin tu'n tb'ant tja qMan Dios, ja' k'u'nkxa' jni' yol kyij b'ant ti'j. ²²Ate Besaleel, a tk'wal Uri, ex chmamb'aj te Hur, kyxol tyajil Judá, kub' b'inchinte' jni' tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés. ²³Ex majx Aholiab mojin tuk'a, a tk'wal Ahisamac, tyajil Dan. Qu'n tb'anilxatq tz'aq'nin ti'j kxb'il, ti'j chemj, ex b'a'ntaq

slepin noq ti'chaqku tuk'a q'in azul ka'yin, kyaq ka'yin ex morada ka'yin, ex tuk'a tb'anil q'in lino. ²⁴Tkyaqiljo q'an pwaq kanin kyin te oyaj tu'n tajb'in te b'inchb'ilte ja xjan, japin tajlal te junk'al jun (21) quintal tuk'a junk'al oxe (23) libr, tze'nxjo malb'il n-okin toj ja xjan. ²⁵Atzi'n saq pwaq jaw chmmet kyxoljo, a jaw ajlet kyb'aj, japin te oxk'al jwe'lajaj (75) quintal tuk'a kab'k'al jwe' (45) libr, tze'nkux malb'il n-okin toj ja xjan. ²⁶Teyila junjun xjal xi tq'o'n niky'jin siclo' saq pwaq, tze'nkux malb'il toj ja xjan. Kykyaqilxjo jaw ajlet kyb'aj, a otaq txi xkye kyab'q'e te junk'al (20), japin kyb'aj te oxk'al jwe'lajch'uy wajxaqq'o' wuqlajk'al laj (603,550). ²⁷Oxk'al jwe'laj (75) quintal saq pwaq xi ti'n jni' tq'uqil tqan ja xjan, jni'xjo tq'uqil tqan xb'alin te' tb'ant. Ti'jjo jun syent (100) tq'uqil, jun syent saq pwaq xi ti'n, oxk'al jwe'laj (75) libr xi ti'n junjun tq'uqil. ²⁸Atzi'n tuk'a' kab'k'al jwe' (45) libr saq pwaq, a tkyijb'in, kub' b'inchin jni' kyganchil tqan, exsin i ok t-xikyb'intzjo kyganchil tu'n kymujpaj. ²⁹Ante' q'an kxb'il, a xi kyin te oyaj, japen te kab'k'al laj (50) quintal te' tb'aj ajlet, ³⁰ex tuk'a' anetzi'n, i kub' b'inchita' tq'uqiljo tqa'n tjpel ja te chma'b'l, jni' patb'il oyaj, jni' txob'l, jni' nchi ajb'en tuk'a patb'il oyaj, ³¹jni' tq'uqil tqan tpe'n, jni' tq'uqil tqan tjpel tpe'n, jni'qaxjo t-estakil tja qMan Dios, ex tkyaqiljo t-estakil pe'n, a nchi ok ti'jila.

Aye' kyxb'alin pale

39 ¹Atzi'n kyxb'alin pale, a n-okin kyu'n aj kyokx aq'nil toj ja xjan, i kub' b'inchin kyuk'a q'in azul ka'yin, kyaq ka'yin, ex morada ka'yin, ex ikyxixjo txb'alin Aarón xjan i kub' b'inchin tze'nkuxjo tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés. ²Ante Bezaleel kub' b'inchinte efod tuk'a q'an pwaq, tuk'a q'in azul ka'yin, kyaq ka'yin, ex morada ka'yin, ex tuk'a q'in lino chub'in. ³I kub' kyb'inchin jun jte' piǎ q'an pwaq tuk'a martiy, exsin i kub' kymatzk'intz tu'n tok tze'n q'in, tu'ntzin t-xi slepittz tuk'a q'ob'aj junx tuk'a q'in azul ka'yin, kyaq ex morada ka'yin, ex tuk'a q'in lino. ⁴I ok kyb'inchin taq'iljo twi' tse'mil, tu'ntzin kyok mujpajjo kab'e ttxa'n junx. ⁵Atzi'n k'alb'il k'u'jb'aj, a n-ok jtz'onte efod, axsa ela xikyb'ita ti'jx, ex ikyx b'inchb'inkye' tuk'a q'an pwaq, tuk'a q'in azul ka'yin, kyaq ka'yin, ex morada ka'yin, ex tuk'a q'in lino chub'in, tze'nkuxjo tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés. ⁶I kub' kyb'inchin tal ab'j ónice, exsin kux kyxikyb'intz kyojjo tal kyjulil b'inchinqa tuk'a q'an pwaq, exsin ok tz'ib'it kyb'i tk'wal Israel kywutz, ikyojo tze'n tuk'a jun jupb'il u'j, ⁷exsin b'e'x i ok tq'o'ntz kywi' tse'mil efod, tu'ntzin kytzaj na'n kyk'wal Israel noq kyu'n ab'j lo, tze'nkuxjo otaq tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés. ⁸Ex xi tq'ma'n Bezaleel tu'n tkub' b'inchin pectoral tu'n jun xjal, a b'a'n tu'n, tze'nkuxjo oka Efod tej tb'ant, tuk'a q'an pwaq, tuk'a q'in azul ka'yin, kyaq ka'yin, ex morada ka'yin, ex tuk'a q'in lino chub'in. ⁹Te kab'e plaj kub' b'inchine, ex jun elnix tqine ex twutz. Atzi'n tqinetaq te junk'al oxe (23) centímetros, ex te junk'al kab'e (23) centímetros twutz. ¹⁰Ok kyxikyb'in kyaje txol tb'anil ab'j ti'j. Tojtzi'n tnejil txol, ok kyq'o'n jun tal ab'j sardio², jun topacio^a, ex jun carbunclo^b. Atzin tnejil txol ab'jjo. ¹¹Atzi'n toj tkab'in txol, jun tal ab'j esmeralda^c, jun zafiro^d, ex jun diamante^e.

^y38:26 Siclo, toj jun ons at 2.5 csiclos. (Ataqtzin chojb'iljo toj ja xjan)

^z28.17 **Sárdica**: Jun wiq ab'j ǎkyaq ka'yin.

^a28.17 **Topacio**: Atzi'n jun wiq ab'j ǎqi'yin ka'yin, tzenku' kristal.

^b28.17 **Carbunclo**: Atzi'n jun wiq ab'j kyaq ab'j.

^c28.18 **Esmeralda**: Jun wiq ab'j txa'x ka'yin.

^d28.18 **Zafiro**: Jun wiq ab'j azul (ǎq'ilin) ka'yin.

^e28.18 **Diamante**: Jun wiq ab'j tzunx ntzilix wen.

¹²Atzi'n toj toxin txol, jun tal ab'j jacinto^f, jun ágata^g, ex jun amatista^h. ¹³Ex atzi'n toj tkyajin txol ab'j, jun tal ab'j berilo, jun ónice ex jun jaspe. kykyaqilixjo tal ab'j lo, i kux xikyb'it kyoj kyjulil b'inchinqa tuk'a q'an pwaq. ¹⁴Atzi'n kyb'ajjo tal ab'j lo, kab'lajaj (12) tze'nkux kyb'ajjo tk'wal Israel, ex tze'nkux kyb'i junjun. Kyij tz'ib'in tb'i junjun ch'uq tyajil Israel ti'j ab'j, ikyjo tze'n n-oka tu'n jun jupil u'j. ¹⁵Ex tib'ajxi pectoral, i kub' b'inchin tal taq'il tuk'a tb'anil q'an pwaq, nyakaj xpitx'i'nqa. ¹⁶Ex kub' kyb'inchin kab'e kyjulil argoy, ex kab'e argoy tuk'a q'an pwaq, exsin b'e'x ok kyq'o'n kab'e argoy b'inchinqa tuk'a q'an pwaq kyij'jo kab'e ttxa'n pectoral, ¹⁷ex okx kyq'o'n kab'e taq'il b'inchinqa tuk'a q'an pwaq kyojjo kab'e argoy ite'k kyij'jo ttxa'n pectoral. ¹⁸Ex ikyxjo kab'il ttx'an taq'il b'inchinqa tuk'a q'an pwaq, okx kyq'o'n kyojjo kab'il kyjulil, a i ok q'o'yit kyib'aj tse'mil pectoral twutzajtz. ¹⁹Ex kub' kyb'inchin kab'il argoy tuk'a q'an pwaq, exsin okx kyq'o'ntz kyij'jo kab'el ttxa'n pectoral, ttziyila, a toktaq ch'ima tk'atz efod. ²⁰Ex kub' kyb'inchin kab'il argoy tuk'a q'an pwaq, exsin ok kyq'o'ntz twutzajtz kyij'jo kab'e tsemil efod, tk'atzjo slepb'ilte, ex tib'aj k'alb'ilte efod. ²¹B'e'xsin ok kyk'lo'n t-argoyil pectoral kyuk'a t-argoyil efod tuk'a jun taq'il azul ka'yin, tu'ntzin tkyij ten tib'aj tk'alb'il efod, ex tu'ntzin majx kyij ten pectoral ti'j efod, tze'nkuxjo otaq tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés. ²²El tchmo'n Bezaleel jun xb'alin, a n-ok tib'ajxe efod tuk'a q'in azul ka'yin, ²³tuk'a jun tjulil toj tniky'jin, tze'nku' tqul jun chaleky, exsin kub' tslepintz ttziyila, tu'ntzin mi txi laqjataq. ²⁴Ex ok kyslepin junjun twutzb'iyil granada ti'j ttziyila xb'alin, tuk'a q'in azul ka'yin, kyaq ka'yin, ex morada ka'yin, ex tuk'a q'in lino chub'in. ²⁵Ex i kub' kyb'inchin jun jte' tal netz' campan tuk'a q'an pwaq, exsin ok kyxikyb'intz ti'j tkyaqil ttxa'nila xb'alin, kxolila' twutzb'iyil granada. ²⁶K-okix q'o'yit jun tal netz' campan t-xol jun granada ex juntl tal netz' campan tuk'a juntl granada ttziyila' xb'alin, a n-okin tu'n pale aj tok'x aq'nil, tze'nkuxjo tq'ma qMan Dios te Moisés. ²⁷Ex ikyx i oka' txb'alin Aarón kyuk'ix tk'wal, i el chmo'n tuk'a tb'aniyil q'in lino, ²⁸jni' mitra tuk'a tb'anil q'in lino, jniqa' t-adornil mitra tuk'a tb'anil q'in lino, jniqa' kalsonsiy tuk'a tb'anil q'in lino, ex tuk'a tb'anil q'in lino chub'in. ²⁹Ikyxjo k'alb'il k'u'jb'aj kub' b'inchin tuk'a tb'anil q'in lino azul ka'yin, kyaq ka'yin, ex morada ka'yin, kub' b'inchin tu'n jun xjal, a b'a'n tu'n, tze'nkuxjo tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés. ³⁰Ex kub' b'inchin jun pi'x tb'anil q'an pwaq slit' xjanxix, a njax toj wib'aj, exsin i ok tz'ib'i'n yol lo twutz kyjalu'n: Xjansinku twutz qMan Dios. ³¹Ok kyq'o'n jun taq'il azul ka'yin, te k'lolte tib'aj mitra, tze'nkuxjo otaq tq'ma qMan Dios te Moisés.

Tej tjapin b'aj aq'untl

³²Ikytzin japin b'aj tkyaqil aq'untljo ti'j tja qMan Dios, jni' ti'j ja te chma'b'l, ex ikyx kub' kyb'inchin aj Israel tze'nkuxixjo tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés. ³³Tzaj kyin tja qMan Dios te Moisés, jni' ja te chma'b'l, kyuk'ixjo nchi ajb'in tuk'a lo: Jniqa' tganchil, jniqa' t mark il, jniqa' tq'e'lil, jniqa' tqan, jniqa' tq'uqil, ³⁴jni' toj twi' njax b'inchinku tuk'a ttzumil rit uk'sink ti'j tuk'a kyaq, jni' juntl toj twi', a b'inchin tuk'a tb'anil tz'u'n, jni' xb'alin n-ok te ewilte ark, ³⁵jni' ark, a k'ub'l tnuk'b'il qMan Dios, kyuk'ixjo ttzeyil te iqb'ilte, jni' tjpel, ³⁶jni' me'x, kyuk'ixjo vas nchi ajb'in tmuj, jniqa' pan nchi kub' q'o'yit twutz qMan Dios, ³⁷jni' tk'wel tzaj b'inchin

tuk'a tb'anil q'an pwaq, kyuk'ixjo ttzajil, aye' txolin kyten, ex jni' nchi ajb'in tuk'a, jni' aseyt n-ajb'in te k'antsb'ilte, ³⁸jni' patb'il oyaj b'inchinku tuk'a q'an pwaq, jni' aseyt te xjansb'il, jni' storak tb'anilx tk'ok'lil, jni' xb'alin n-ok ttzi tja qMan Dios, ³⁹jni' patb'il oyaj b'inchinku tuk'a q'an kxb'il, tuk'ixjo tkxb'ilil te txob'l b'inchinku tuk'a q'an kxb'il, jniqa' ttzeyil, exqatzi'n nchi ajb'in tuk'a, jni' tkub'il a' tuk'ixjo tq'uqil, ⁴⁰jniqa' xb'alin nchi okin ti'jila tpe'n, jniqa' tqan kyuk'ix tq'uqil, jni' xb'alin n-ok q'o'yit ttzi tpe'n; jniqa' taq'il, ex tstakil, ex kykyaqilxjo nchi ajb'in toj aq'untl toj tja qMan Dios, ex toj ja te chma'b'l, ⁴¹jniqa' kyxb'alin pale nchi okin aj kyaq'a aq'nil toj ja xjan, jniqa' t-xb'alin Aarón, a pale, exqatzi'n kyxb'alin tk'wal, a n-okin kyu'n aj kyaq'nin te pale. ⁴²Kub' kyb'inchin aj Israel tkyaqiljo aq'untl tze'nkuxixjo tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés. ⁴³Tej tlonte Moisés jni' aq'untl, qa ikyxix b'ante' tze'n otaq tq'ma qMan Dios, b'e'x i kub' tky'iwlil.

Tej tkub' xjansin tja qMan Dios

40 ¹Tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés kyjalu'n: ²Toj tnejil q'ij te tnejil xjaw, kjawil b'inchin nja'y, a ja te chma'b'l. ³K-okix tq'o'njiy ark, a k'ub'l nkawb'ila tojxa, exsin k-okil tq'o'ntza xb'alin te ktxulte. ⁴K-okix tq'o'njiy me'x tojxa jni' ti'chaqku, ex k-okix tnuk'u'nixix, majxjo tk'wel tzaj k-okix tq'o'n, ex ayetzi'n tzaj, chi okil ttxq'o'n. ⁵Exsin patb'il storak, a b'inchin tuk'a q'an pwaq, k'wel tq'o'n twutzjo ark, a k'u'b'il nnuk'b'ila, exsin k-okil tyo'b'iniy xb'alin ttzi nja'y. ⁶Ti'jb'enxi' lo, k'wel tq'o'njiy patb'il oyaj ttzi nja'y, a ja te chma'b'l. ⁷Ante' tk'wel a', k'wel tq'o'n t-xol ja te chma'b'l tuk'a patb'il oyaj, exsin k'welix tnojsintza tuk'a a'. ⁸Ajtzin tb'ajjo ikyjo, k'a' kub' b'inchin twi' tpe'n ti'jila, exsin k'a' tz'ok tyo'b'iniy xb'alin ttzi twi' tpe'n. ⁹Ex b'e'x k'a' tzaj ti'njiy aseyt te xjansb'il, tu'n tok tq'o'n tib'aj nja'y, ex tib'aj tkyaqiljo jni' ite'kx toj. Chi k'wel t-xjansin kykyaqilx kyuk'a' jni' nchi ajb'in tuk'a, ex b'e'x kyjel te xjan. ¹⁰Majxjo patb'il oyaj k-okil tq'o'n aseyt ti'j, ex kykyaqilxjo nchi ajb'in tuk'a. K'wel txjansiniy patb'il oyaj, tu'ntzin tok te xjanxix. ¹¹Ikyxljo tk'wel a' tuk'ix tq'uqil, k'wel tq'o'n aseyt tib'aj tu'ntzin kykub' t-xjansin. ¹²Ajtzin tb'anjo ikyjo, b'e'x kxel ti'n Aarón kyuk'a tk'wal ttzi ja te chma'b'l, exsin kb'ajil ttxjo'n kyij'j tuk'a a'. ¹³Ex k-okil tq'o'njiy t-xb'alin Aarón, a xjansinqa. K-okil tq'o'n aseyt ti'j, ex k'wel t-xjansin tu'ntzin tok te pale, te we'y. ¹⁴Ti'jb'enxi' ikyjo, kxel tq'ma'n kye tk'wal tu'n kyxi laq'e, ex k-okil tq'o'n kyxb'alin, a xjo'w, ¹⁵ex k-okil tq'o'n aseyt ti'j kywi', tze'nkuxjo ti'j twi' kytata, tu'ntzin kyok te pale, te we'y. Tuk'a' aseyt a kjawix suyit toj kywi', kyjeljo kyoklin te jumajx toj tkyaqil ab'q'e. ¹⁶Kub' b'inchin Moisés tze'nku' tzaj q'ma'n te tu'n qMan Dios. Ikyxix b'antjo tu'n. ¹⁷Toj tnejil q'ij te tnejil xjaw te tkab' ab'q'e, b'e'x jaw b'inchit tja Dios. ¹⁸Tej tjaw b'inchin Moisés tja qMan Dios, i kub' tq'o'n jni' tq'uqil, i ok tq'o'n jni' mark ti'jila, ex i ex tqimin jni' tze te tqul, exsin i jaw twa'b'intz jni' tqan. ¹⁹Ex jax tq'o'n xb'alin toj twi' tja qMan Dios, ex jax tq'o'n juntl kutxb'ilte tib'ajxi, tze'nkuxjo otaq tzaj tq'ma'n qMan Dios te Moisés. ²⁰Tb'ajlenxi' ikyjo, tzaj ti'n Moisésjo yol kyij b'ant ti'j, ex b'e'x okx tq'o'n toj ark, exsin i ex tjilintzjo kab'e tze ti'j tk'u'j ark, atzi'n tjpel kub' q'o'yit tib'aj. ²¹B'e'xsin okx tq'o'ntz ark toj tja qMan Dios, ex ok tyob'in xb'alin te maqsilte' ark, a k'ub'l kawb'il, tze'nkuxjo otaq tq'ma qMan Dios te Moisés. ²²Ex kub' tq'o'n me'x tojjo ja te chma'b'l, tumil jawnin te ja xjan. ²³Exsin i kub' tq'o'ntz

^f28.19 Jacinto: Jun wiq ab'j xkyaqinin ka'yin.

^g28.19 Ágata: Jun wiq ab'j kyaq ka'yin tze'n ka'yin chiky'.

^h39:12 Amatista: Jun wiq ab'j spar ka'yin.

jni' pan tib'aj meġ twutz qMan Dios, tze'nkuxjo otaq tq'ma qMan Dios te Moisés. ²⁴ Majxjo tk'wel tzaj okx tq'o'n tojjo ja te chma'b'l, twutz meġ tumil ku'mnin te ja xjan, ²⁵ exsin i jaw ttxqo'ntzjo tzaj twutz qMan Dios, tze'nkuxjo otaq tq'ma qMan Dios te Moisés. ²⁶ Majxjo patb'il storak, a b'inchin tuk'a q'an pwaq, okx tq'o'n toj ja te chma'b'l twutz xb'alin, ²⁷ exsin kub' tpatintz tb'anil storak tib'aj, tze'nkuxjo otaq tq'ma qMan Dios te Moisés. ²⁸ Tej tb'antjo ikyjo, ok tq'o'n xb'alin ttzi tja Dios. ²⁹ Ex kub' tq'o'n Moisésjo patb'il oyaj ttzi tja qMan Dios, a ja te chma'b'l, exsin i kub' tpatin jni' alu'mj tib'aj, jni' oyaj, tze'nkuxjo otaq tq'ma qMan Dios te Moisés. ³⁰ Atzi'n tk'wel a', kub' tq'o'n t-xol ja te chmab'j tuk'a patb'il oyaj, exsin kux tnojsintz tuk'a a' te tx'ajb'il kyq'ob'. ³¹ Antza n-el ttxjo'netaq Moisés tq'ob' ex tqan toj, jni' Aarón kyuk'ix tk'wal. ³² Tze'nku' nchi okxtaq toj ja te chma'b'l, ex tze'nku' nchex laq'etaq tk'atz patb'il oyaj, b'e'x n-el kytxjo'ntaq kyq'ob' toj, tze'nkuxjo otaq

tq'ma qMan Dios te Moisés. ³³ Tb'ajlenxi' ikyjo, jaw tb'inchin Moisés twi' tpe'n tja qMan Dios, ex patb'il oyaj ti'jila, exsin ok tyob'intz xb'alin ttzi twi' tpe'n. Ikytzin japin b'aja aq'untljo tu'n Moisés.

Kub' noj tojjo ja tu'n tqoptz'ajil qMan Dios

³⁴ Te' ikyjo, b'e'x kub' juple muj tib'aj ja te chma'b'l, ex kub' noj toj tu'n tqoptz'ajil qMan Dios. ³⁵ Tu'n ikyjo, mixa b'antil tu'n tokx Moisés tojjo ja te chma'b'l, qu'n otaq kub' juple muj tib'aj, ex b'e'x kub' noj toj tu'n tqoptz'ajil qMan Dios. ³⁶ Atzi'n tze'n njawtaq muj tib'aj tja Dios, b'e'x nchi el b'ettaq aj Israel antza. ³⁷ Me qatzin qa mi njawtaq muj, mina nxi kylajo'ntaq kyb'e, qala' tzmaxe' tze'n njawtaq muj. ³⁸ Qu'n ataqtzi'n muj a ntzaj tq'o'n qMan Dios, nkub' tentaq q'ijl tib'aj tja qMan Dios ex atzi'n qniky'in, nkub' tentaq q'aq' tib'aj, kywutz tkyaqil aj Israel. Ikytaqtzin nb'ajjo tze'n nxi kylajo'ntaq aj Israel kyb'e.